

Rajajokisopimus Suomen ja Ruotsin välillä Gränsälvsoverenskommelse mellan Finland och Sverige

MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖ
JORD- OCH SKOGSBRUKSMINISTERIET

2014

RAJAJOKISOPIMUS
Suomen ja Ruotsin välillä

GRÄNSÄLVSÖVERENSKOMMELSE
mellan Finland och Sverige

Kannen kuva/Pärmens bild: Hannu Vallas, Lentokuva Vallas Oy

ISBN 978-952-453-841-1 (Painettu)

ISBN 978-952-453-842-8 (Verkkajulkaisu)

3. painos

Painopaikka:

Tampereen yliopistopaino Oy Juvenes Print, Tampere 2014

SISÄLLYS - INNEHÅLL

Johdanto	9
Inledning	11
RAAJAJOKISOPIMUS SUOMEN JA RUOTSIN VÄLILLÄ	13
Yleisiä määräyksiä	13
1 ARTIKLA Maantieteellinen soveltamisalue	13
2 ARTIKLA Tarkoitus	14
3 ARTIKLA Oikeus rajajokien veteen ja vesialueeseen	14
Yhteistyö.....	15
4 ARTIKLA Yhteiset ohjelmat ja suunnitelmat	15
5 ARTIKLA Rajajokien vesiympäristön tilatavoitteet	15
6 ARTIKLA Tulvavahinkojen torjuminen	15
7 ARTIKLA Virtaussuhteiden valvominen	15
Valtioiden välinen yhteistyöelin	15
8 ARTIKLA Suomalais-ruotsalainen rajajokikomissio	15
9 ARTIKLA Kokoonpano	16
10 ARTIKLA Tehtävät	16
11 ARTIKLA Toimivalta	16
12 ARTIKLA Tiedonsaantioikeus	17
13 ARTIKLA Julkisuus	17
14 ARTIKLA Kustannukset	18
Rajan ylittävät vaikutukset	18
15 ARTIKLA Sopimuksen suhde pohjoismaiseen ympäristönsuojelusopimukseen	18
16 ARTIKLA Yhdenvertainen kohtelu	18
17 ARTIKLA Yleisen edun valvonta	19
18 ARTIKLA Lupa-asioista tiedottaminen	19
19 ARTIKLA Tarkastus	19
20 ARTIKLA Vaikutuksiltaan merkittävät vesistöhankkeet	20
21 ARTIKLA Lupakäsittelyjen yhteensovittaminen	20
22 ARTIKLA Hakemusasioiden kieli	20
Kalastusmääräykset	21
23 ARTIKLA Maantieteellinen soveltamisalue	21
24 ARTIKLA Kalaväylä	21
25 ARTIKLA Tarkemmat määräykset	21
26 ARTIKLA Valtuutus	22
27 ARTIKLA Kalakantoja koskeva tutkimus ja tilastointi	22

28 ARTIKLA Toimenpiteet kalakantojen suojelemiseksi taudeilta ym.	22
29 ARTIKLA Kalastusmääräysten rikkominen	22
Loppumääräykset	23
30 ARTIKLA Riitojen ratkaisu	23
31 ARTIKLA Seuranta ja muutokset	23
32 ARTIKLA Irtisanominen	23
33 ARTIKLA Kumoutuvat sopimukset	23
34 ARTIKLA Siirtymäsäännökset	24
35 ARTIKLA Voimaantulo	25
LIITE: Suomalais-ruotsalaisen rajajokikomission ohjesääntö	26
1 § Kanslia	26
2 § Henkilökunta	26
3 § Päätöksenteko	26
4 § Puheenjohtajan, jäsenten ja asiantuntijoiden tehtävät Puheenjohtaja johtaa komission työtä	26
5 § Sihteerin tehtävät	27
6 § Korvaukset ja palvelusehdot	27
7 § Talousarvio ja tilintarkastus	27
8 § Aukioloajat ja vastaanotto	27
9 § Asiakirjojen kieli	28
10 § Työjärjestys	28
LIITE: Tornionjoen kalastusalueen kalastussääntö	29
Yleiset määräykset	29
1 § Tarkoitus	29
2 § Soveltamisalue	29
3 § Rauhoituspiirit	30
4 § Määritelmät	30
5 § Kalastuksenhoitomaksu	31
Pyyntivälineet, kalastusajat ja vähimmäismitat	31
6 § Sallitut pyydykset	31
7 § Kielletyt pyydykset ja kalastustavat	32
8 § Pyydysten rakenne ja sijoittelu	33
9 § Pyydysten merkitseminen	33
10 § Silmä koko	33
11 § Kalastuskausi ja rauhoitusajat	34
12 § Vähimmäismitat ja kalojen vapauttaminen	35
Vapakalastusta ja lippoamista koskevat erityismääräykset	35
13 § Saaliskiintiö	35
14 § Veneen käyttö viehekalastuksessa	35

Muut määräykset	36
15 § Viranomaiset	36
16 § Kalastussäännöstä poikkeavat määräykset	36
17 § Kalastusluvat	37
18 § Kalastusnäytökset ja kalastuskilpailut	37
19 § Pyynti tieteellisessä tarkoituksessa	38
20 § Rajajokikomission lausunto	38
21 § Valvonta	38
22 § Yleisen kalastuslainsäädännön soveltaminen	38
 LIITE: Kalastussäännön soveltamisalue ja rauhoituspiirit meressä	39
Soveltamisalueen rajaus meressä	39
Rauhoituspiirit	39
 LIITE: Apajapaikat	43
Lippo	43
Kulkuverkko ja kulle	43
 Rajajokisopimus - Perustelut	45
Yleisiä määräyksiä	45
Yhteistyö	47
Valtioiden välinen yhteistyöelin	49
Rajan ylittävät vaikutukset	53
Kalastusmääräykset	58
Loppumääräykset	61
Ohjesääntö	63
Kalastussääntö	63
Yleisiä määräyksiä	63
Pyyntivälineet, kalastusajat ja vähimmäismitat	66
Vapakalastusta ja lippoamista koskevat erityismääräykset	73
Muut määräykset	74
 Laki	78
Suomen ja Ruotsin välillä tehdyn rajajokisopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta, sopimuksen soveltamisesta ja eräiden lakien kumoamisesta	
 Tasavallan presidentin asetus	80
Suomen ja Ruotsin välillä tehdyn rajajokisopimuksen voimaansaattamisesta, rajajokisopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta, sopimuksen soveltamisesta ja eräiden lakien kumoamisesta annetun lain voimaantulosta sekä eräiden Ruotsin kanssa tehtyjen sopimusten voimaansaattamista koskevien asetusten kumoamisesta	

GRÄNSÄLVSÖVERENSKOMMELSE MELLAN FINLAND OCH SVERIGE	85
Allmänna bestämmelser	85
ARTIKEL 1 Geografiskt tillämpningsområde	85
ARTIKEL 2 Syfte	86
ARTIKEL 3 Rätt till vattnet och vattenområdena i gränsälvarna	86
Samarbete	87
ARTIKEL 4 Gemensamma program och planer	87
ARTIKEL 5 Kvalitetsmål för vattenmiljön i gränsälvarna	87
ARTIKEL 6 Förebyggande av översvämningsskador	87
ARTIKEL 7 Övervakning av vattenföringen	87
Mellanstatligt samarbetsorgan	88
ARTIKEL 8 Finsk-svenska gränsälvskommisionen	88
ARTIKEL 9 Sammansättning	88
ARTIKEL 10 Uppgifter	88
ARTIKEL 11 Befogenheter	89
ARTIKEL 12 Rätt till information	89
ARTIKEL 13 Offentlighet	89
ARTIKEL 14 Kostnader	90
Gränsöverskridande verkningar	90
ARTIKEL 15 Överenskommelsens förhållande till den nordiska miljöskyddskonventio	90
ARTIKEL 16 Likabehandling	90
ARTIKEL 17 Bevakning av allmänna intressen	91
ARTIKEL 18 Information om tillståndsärenden	91
ARTIKEL 19 Syn	92
ARTIKEL 20 Vattenverksamhet med väsentlig påverkan	92
ARTIKEL 21 Samordnad handläggning	92
ARTIKEL 22 Handlingarnas språk	92
Bestämmelser om fiske	93
ARTIKEL 23 Det geografiska tillämpningsområdet	93
ARTIKEL 24 Fiskådra	93
ARTIKEL 25 Närmare bestämmelser	93
ARTIKEL 26 Bemyndigande	94
ARTIKEL 27 Forskning och statistik rörande fiskbestånden	94
ARTIKEL 28 Åtgärder för att skydda fiskbestånden mot sjukdomar m.m.	94
ARTIKEL 29 Brott mot fiskebestämmelserna	94
Slutbestämmelser	95
ARTIKEL 30 Tvistelösning	95

ARTIKEL 31 Översyn och ändringar	95
ARTIKEL 32 Uppsägning	95
ARTIKEL 33 Överenskommelser som upphävs	95
ARTIKEL 34 Övergångsbestämmelser	96
ARTIKEL 35 Ikraftträdande	97
BILAGA: Administrativ stadga för Finsk-svenska gränsälvskommisionen	98
1 § Kansliet	98
2 § Personal	98
3 § Beslutsfattande	98
4 § Ordförandens, ledamöternas och sakkunnigas uppgifter	98
5 § Sekreterares uppgifter	99
6 § Ersättningar och tjänstevillkor	99
7 § Budget och revision	99
8 § Öppethållande och mottagning	99
9 § Handlingarnas språk	100
10 § Arbetsordning	100
BILAGA: Fiskestadga för Torneälvens fiskeområde	101
Allmänna bestämmelser	101
1 § Syfte	101
2 § Tillämpningsområde	101
3 § Fredningszoner	102
4 § Definitioner	102
5 § Fiskevårdsavgift	103
Fångstredskap, fisketider och minimimått	103
6 § Tillåtna fångstredskap	103
7 § Förbjudna redskap och fiskemetoder	104
8 § Fiskeredskapens konstruktion och placering	105
9 § Märkning av redskap	105
10 § Maskstorlek	105
11 § Fiskesäsongen och fredningstiderna	106
12 § Minimimått och återutsättning av fisk	107
Särskilda bestämmelser för spöfiske och fiske med håv	107
13 § Fiskekvot	107
14 § Användning av båt vid fiske med drag	107
Övriga bestämmelser	108
15 § Myndigheter	108
16 § Bestämmelser som avviker från fiskestadgan	108
17 § Fisketillstånd	108

18 § Fiskeuppvisningar och fisketävlingar	109
19 § Fångst för vetenskapliga ändamål	109
20 § Yttrande av Gränsälvskommissionen	110
21 § Övervakning	110
22 § Tillämpning av allmän fiskerilagstiftning	110
BILAGA: Fiskestadgans tillämpningsområde och fredningszoner i havet	111
Tillämpningsområdets avgränsning i havet	111
Fredningszoner	111
BILAGA: Fångstplatser	115
Håv	115
Flytnät och kullenät	115
Gränsälvsöverenskommelsen - Motivering	117
Allmänna bestämmelser	117
Samarbete	119
Mellanstatligt samarbetsorgan	121
Gränsöverskridande verkningar	125
Bestämmelser om fiske	131
Slutbestämmelser	133
Administrativ stadga	136
Fiskestadga	137
Allmänna bestämmelser	137
Fångstredskap, fisketider och minimimått	137
Särskilda bestämmelser för spöfiske och fiske med håv	147
Övriga bestämmelser	148
Lag	151
om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen	
i gränsälvsöverenskommelsen mellan Finland och Sverige, om tillämpning av överenskommelsen och	
om upphävande av vissa lagar	
Republikens presidents förordning	154
om sättande i kraft av gränsälvsöverenskommelsen mellan	
Finland och Sverige, om ikraftträdande av lagen om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till	
området för lagstiftningen i gränsälvsöverenskommelsen, om tillämpning av överenskommelsen och om	
upphävande av vissa lagar samt om upphävande av förordningar om sättande i kraft av vissa överens-	
kommelser ingångna med Sverige	
Sopimuksen soveltamisalue kartalla	
Överenskommelsens geografiska tillämpningsområde på karta	156

Johdanto

Suomen ja Ruotsin välinen rajajokisopimus tuli voimaan 1.10.2010. Se korvasi maiden välillä vuonna 1971 tehdyn sopimuksen. Sopimuksen tarkoituksena on edistää rajan ylittävää yhteistyötä vesi- ja kalastusasioissa. Rajajokiyhteistyön pyrkimyksenä on turvata mahdollisuudet rajajokien tasapuoliseen käyttöön rajaseudun etuja edistävällä tavalla. Tarkoituksena on myös torjua tulva- ja ympäristövahinkoja.

Uudella rajajokisopimuksella luotiin edellytykset EU:n vesipolitiikan puitedirektiivin ja tulvadirektiivin toimeenpanolle Tornion-Muonionjoen vesistöalueella. Sopimuksella perustettiin Suomen ja Ruotsin kansainvälinen vesienhoitoalue sekä Suomalais-ruotsalainen rajajokikomissio. Komissio toimii yhteistyössä vesistöalueen kuntien, elinkeinonharjoittajien, viranomaisten ja muiden toimijoiden kanssa.

Sopimusta uudistettaessa oli tavoitteena luoda vesiasioissa edellytykset muutoksenhauille Tornionjoen vesistöalueella toteutettavien hankkeiden lupapäätöksistä. Sopimuksen mukaan vesilupa-asioissa Tornionjoen vesistössä sovellettava lainsäädäntö ja lupaviranomaiset määräytyvät kummankin maan kansallisen lainsäädännön mukaan. Sopimus turvaa alueen asukkaille kuitenkin laajat osallistumisoikeudet myös rajan toisella puolella käsiteltäviin vesilupa-asioihin.

Kalastuksen osalta rajajokisopimuksen uudistamisen tavoitteena oli kalastuksen järjestäminen Tornionjoen kalastusalueella kestävän käytön periaatteen mukaisesti niin, että Tornionjoen lohen poikastuotanto on kestävän enimmäistuoton tasolla. Sopimuksen olennaisena osana on kalastussääntö, joka sisältää määräyksiä muun muassa rauhoituspiireistä, rauhoitusajoista, vähimmäismoitoista sekä pyyntivälineistä ja niiden käytöstä. Suomen ja Ruotsin hallitusten määräämät viranomaiset keskustelevat vuosittain tarpeesta poiketa kalastussäännöstä. Poikkeustarpeet arvioidaan kalakantojen kehityksen perusteella ja ne voivat koskea esimerkiksi sallittuja kalastusaikoja.

Tämä julkaisu sisältää Suomen ja Ruotsin välisen rajajokisopimuksen tekstin sekä sopimusartiklojen sisältöä kuvaavat perustelut sopimuksen hyväksymistä koskevasta hallituksen esityksestä eduskunnalle (HE 264/2009). Julkaisu sisältää myös ne kansalliset säädökset eli lain ja tasavallan presidentin asetuksen, joilla sopimus on saatettu Suomessa voimaan.

Inledning

Gränsälvsoverenskommelsen mellan Finland och Sverige trädde i kraft 1.10.2010. Överenskommelsen ersätter den tidigare överenskommelsen från år 1971. Syftet med överenskommelsen är att främja det gränsövergripande samarbetet i vatten- och fiskefrågor. Målet med samarbetet är att trygga möjligheterna till en jämlik användning av gränsälvarna på ett sätt som bevakar gränsbygdens intressen. Avsikten är också att bekämpa översvämnings- och miljöskador.

Den nya överenskommelsen skapar förutsättningar för att genomföra ramdirektivet för vatten och översvämningsdirektivet inom Torne-Muonio älvs avrinningsområde. Genom överenskommelsen anlägger man ett internationellt vattenförvaltningsområde mellan Finland och Sverige inom Torne älvs avrinningsområde och inrättar en finsk-svensk gränsälvskommission. Kommissionen arbetar tillsammans med avrinningsområdets kommuner, näringsutövare, myndigheter och andra aktörer.

Ett av målen för revideringen av gränsälvsoverenskommelsen har varit att i vattentillståndsärenden skapa förutsättningar för sökande av ändring i tillståndsbeslut som gäller åtgärder som utförs i Torne älvs avrinningsområde. Enligt överenskommelsen ska de lagbestämmelser som tillämpas på Torne älvs vattendrag och tillståndsmyndigheterna bestämmas utifrån de båda ländernas nationella lagstiftning. Områdets invånare får emellertid breda möjligheter att också delta i processer som gäller vattenfrågor på andra sidan gränsen.

När det gäller fisket var målet med revidering av gränsälvsoverenskommelsen att ordna fisket i Torne älvs fiskeområde enligt principen för hållbart nyttjande så att yngelproduktionen hos Torne älvs lax ligger på en maximalt hållbar nivå. Fiskestadgan, som utgör en integrerad del av gränsälvsoverenskommelsen, innehåller bestämmelser om bland annat fredningszoner, fredningstider, minimimått samt fångstredskap och användningen av dem. De myndigheter som den finska och svenska regeringen har utsett, diskuterar årligen behovet av att göra undantag från fiskestadgans bestämmelser. Behovet uppskattas utifrån fiskbeståndens utveckling och kan gälla till exempel tillåtna fisketider.

Denna publikation innehåller texten i gränsälvsoverenskommelsen mellan Finland och Sverige samt motiveringarna, som beskriver innehållet i överenskommelsens artiklar, för regeringens proposition till riksdagen med förslag till godkännande av gränsälvsoverenskommelsen mellan Finland och Sverige (RP 264/2009). I publikationen ingår också de nationella författningarna, dvs. lagen och förordningen av republikens president som sätter överenskommelsen i kraft i Finland.

Rajajokisopimus Suomen ja Ruotsin välillä

Suomen tasavalta ja Ruotsin kuningaskunta, jäljempänä sopimuspuolet, jotka haluavat korvata Suomen ja Ruotsin välillä vuonna 1971 tehdyn rajajokisopimuksen uudella sopimuksella,

- ottavat huomioon vuonna 1810 tehdyn rajanjärjestelysopimuksen,
- ottavat huomioon kansainvälisen vesioikeuden periaatteet,
- ottavat huomioon vuonna 1992 maasta toiseen ulottuvien vesistöjen ja kansainvälisten järvien suojelusta ja käytöstä tehdyn yleissopimuksen ja sen vettä ja terveyttä koskevan pöytäkirjan sekä vuoden 1992 yleissopimuksen Itämeren alueen merellisen ympäristön suojelusta,
- ottavat huomioon Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2000/60/EY yhteisön vesipolitiikan puitteista ja Euroopan yhteisöjen muun asianomaisen lain-säädännön, ja
- ottavat huomioon vuoden 1982 Yhdistyneiden Kansakuntien merioikeusyleissopimuksen 66 artiklan sekä vuoden 1992 biologista monimuotoisuutta koskevan yleissopimuksen, ovat tehneet seuraavan sopimuksen:

Yleisiä määräyksiä

1 artikla

Maantieteellinen soveltamisalue

1. Sopimusta sovelletaan seuraavien vesistöjen, mukaan lukien järvien, vesistöalueilla:

- a) Könkämäeno ja Muonionjoki sekä se osa Tornionjoesta ja ne järvet, joissa Suomen ja Ruotsin välinen valtakunnanraja kulkee (rajajoet);
- b) ne vesistöt, jotka ovat rajajokien sivu-uomia tai laskevat rajajokiin; ja
- c) Tornionjoen suuhaarat.

2. Sopimusta sovelletaan seuraavilla rannikkovesialueilla (rannikkovesialueet):

- a) Ruotsin rannikkovesialueella se osa Perämeren, jonka raja noudattaa mantereelta Pato-karin niemen eteläkärjestä Skomakaren itäpuolitse ja Stora Hepokarin pohjoiskärjen kautta samansuuntaisesti valtakunnanrajan kanssa etelään yhden merimailin päähän perusviivasta vedettyä linjaa ja jatkuu tällä etäisyydellä perusviivasta itään valtakunnanrajalle saakka; sekä
- b) Suomen rannikkovesialueella se osa Pohjanlahtea, jonka raja noudattaa 24°20,2'-pituuspiiriä Tornion ja Kemin väliselle kunnanrajalle ja jatkuu kunnanrajaa pitkin lounaaseen edelleen valtakunnanrajalle saakka, lukuun ottamatta Iso-Huiturin saarta.

3. Tämän artiklan 1 ja 2 kappaleessa luetellut alueet muodostavat suomalais-ruotsalaisen vesienhoitoalueen (vesienhoitoalue). Vesienhoitoalueen sijainti kuvataan pääpiirteissään liitteenä olevassa kartassa.

4. Kalastusta koskee 23 artiklassa määritelty erityinen soveltamisalue.

2 artikla *Tarkoitus*

1. Sopimuksen tarkoituksena on

- a) turvata vesienhoitoalueella kummankin sopimuspuolen mahdollisuudet rajajokien tasapuoliseen käyttöön rajaseudun etuja edistävällä tavalla;
- b) torjua tulva- ja ympäristövahinkoja;
- c) sovittaa yhteen vesienhoitoalueella ohjelmat, suunnitelmat ja toimenpiteet, jotka ovat tarpeen vesien tilalle ja kestäväälle käytölle asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi, ottaen huomioon sopimuspuolia sitovat kansainväliset velvoitteet ja yhteisön oikeus; sekä
- d) edistää muutoinkin sopimuspuolten välistä yhteistyötä vesi- ja kalastusasioissa.

2. Erityistä huomiota on kiinnitettävä

- a) yhteisten pinta- ja pohjavesien tilatavoitteiden saavuttamiseen;
- b) luonnonsuojeluun, kulttuuriarvojen suojeluun ja ympäristönsuojeluun;
- c) vesivarojen kestäväan käyttöön; sekä
- d) kalakantojen suojeluun ja kestäväan käyttöön.

3. Sopimuksen tarkoituksen toteuttamiseksi tarvittavan yhteistyön edellytysten luomiseksi perustetaan valtioiden välinen yhteistyöelin.

3 artikla *Oikeus rajajokien veteen ja vesialueeseen*

1. Kummallakin sopimuspuolella on yhtäläinen oikeus rajajokien ja niiden sivu-uomien veteen siinäkin tapauksessa, että vedestä virtaa toisen sopimuspuolen alueella suurempi osa kuin toisen sopimuspuolen alueella. Tämä ei muuta sitä oikeutta veteen, joka yksityisellä saattaa olla tuomion, ylimuistoksen nautinnan tai muun erityisen oikeusperusteen nojalla.

2. Joka omistaa rajajoella rantaa tai jolla on rannan käyttöoikeus, saa valtakunnanrajasta riippumatta käyttää vesialuetta rantansa edessä pienehköä rakennelmaa kuten laituria tai venevaja varten.

3. Jokaisella on oikeus käyttää rajajokien vettä ja jäätä kotitarpeeseen sekä muuhun vastaavaan tarkoitukseen.

4. Jokaisella on oikeus vapaasti kulkea rajajoissa.

5. Edellä 2 - 4 kappaleessa tarkoitettussa käytössä tulee ottaa huomioon kansalliset oikeusjärjestykset, eikä siitä saa aiheutua sanottavaa haittaa yksityiselle tai yleiselle edulle. Käyttö ei saa vaikeuttaa kalastusta.

Yhteistyö

4 artikla

Yhteiset ohjelmat ja suunnitelmat

Sopimuspuolten viranomaiset ovat keskenään yhteistyössä pyrkien siihen, että laaditaan yhteisiä ohjelmia ja suunnitelmia tämän sopimuksen 2 artiklan 1 kappaleessa määrätyn tarkoituksen toteuttamiseksi.

5 artikla

Rajajokien vesiympäristön tilatavoitteet

Rajajokien vesiympäristön tilalle asetettavat kansalliset tavoitteet on mahdollisuuksien mukaan sovittava yhteen sopimuspuolten kesken.

6 artikla

Tulvavahinkojen torjuminen

Avustaakseen toisen sopimuspuolen viranomaisia voivat tulvantorjuntaan osallistuvien viranomaisten edustajat ylittää valtakunnanrajan, kun on tarpeen ryhtyä käytännön toimiin välittömän tulvan vaaran torjumiseksi rajajoessa. Tähän tulee ennakolta saada toisen sopimuspuolen nimeämän viranomaisen suostumus.

7 artikla

Virtaussuhteiden valvominen

Sopimuspuolet valvovat jatkuvasti veden virtaussuhteita sillä kohdalla, jossa Tärennönjoki lähtee Tornionjoesta. Valvontatiedot toimitetaan valtioiden väliselle yhteistyöelimelle tiedoksi.

Valtioiden välinen yhteistyöelin

8 artikla

Suomalais-ruotsalainen rajajokikomissio

1. Sopimuspuolet perustavat täten valtioiden välisen yhteistyöelimen, Suomalais-ruotsalaisen rajajokikomission (komissio), hoitamaan tässä sopimuksessa määrättyjä tehtäviä.
2. Komissiolla tulee olla tehtäviensä hoitamiseksi tarpeellinen oikeuskelpoisuus molemmissa maissa.
3. Komission hallinnolliset määräykset sisältävä ohjesääntö (ohjesääntö) on olennainen osa sopimusta.

9 artikla *Kokoonpano*

1. Kumpikin sopimuspuoli nimittää komissioon määrääjäksi kolme jäsentä, joista yhden vesiasioista vastaavasta valtion viranomaisesta ja yhden sopimuksen soveltamisalueen kunnasta, sekä nimittää kullekin jäsenelle yhden tai useampia varajäseniä.

2. Komission puheenjohtajuus vaihtuu sopimuspuolten välillä kalenterivuosittain. Puheenjohtajan nimittää se sopimuspuoli, jolla on puheenjohtajuus, ja toinen sopimuspuoli nimittää varapuheenjohtajan. Molempien tulee olla komission jäseniä.

3. Kumpikin sopimuspuoli voi nimittää komissiota avustamaan korkeintaan kolme pysyvää asiantuntijaa. Komissio voi käyttää myös muita asiantuntijoita.

10 artikla *Tehtävät*

1. Komission tulee tämän sopimuksen määräysten mukaisesti:

- a) kehittää sopimuspuolten yhteistyötä vesienhoitoalueella;
- b) edistää sopimuspuolten viranomaisten välistä yhteistyötä sellaisten ohjelmien, suunnitelmien ja toimenpiteiden yhteensovittamiseksi, joiden tarkoituksena on vesiympäristön tilatavoitteiden saavuttaminen ja vesien tilan seuraaminen;
- c) edistää sopimuspuolten viranomaisten ja kuntien suunnittelutyön yhteensovittamista tulva- ja ympäristövahinkojen torjumiseksi rajajoissa;
- d) edistää sopimuspuolten viranomaisten ja kuntien rajajokien luonnonsuojelusuunnitelmiin liittyvän työn yhteensovittamista;
- e) vastata siitä, että tässä artiklassa mainituista ohjelmista ja suunnitelmista tiedotetaan yhdessä ja pidetään yhteisiä kuulemistilaisuuksia; sekä
- f) vahvistaa tai hylätä ehdotukset vesienhoitoaluetta koskeviksi ohjelmiksi tai suunnitelmiksi.

2. Komission tulee seurata tämän sopimuksen soveltamista ja lupakäytäntöä sekä kiinnittää sopimuspuolten huomiota tarpeeseen muuttaa sopimusta.

11 artikla *Toimivalta*

1. Komissiolla on vesi- ja ympäristölainsäädännön alaan kuuluvissa vesienhoitoalueella harjoitettavaa toimintaa koskeissa asioissa, joilla saattaa olla vaikutusta rajajokien tai rannikkovesialueiden tilaan ja käyttöön, oikeus:

- a. lausua lupa-asiassa;
- b. hakea valittamalla muutosta lupa-asiassa; ja

c. saattaa kansallisen lainsäädännön mukaisesti viranomaisen käsiteltäväksi vaatimus lupapäätöksen taikka lain tai sen nojalla annettujen säännösten rikkomisen oikaisemiseksi.

2. Komissiolla on oikeus tehdä aloitteita ja antaa lausuntoja muissa vesienhoitoalueen vesiä koskevilla asioissa.

3. Komissiolla on oikeus antaa lausunto ennen kuin kalastusta koskevista määräyksistä ja niistä myönnettävästä poikkeuksesta tehdään päätös.

12 artikla *Tiedonsaantioikeus*

1. Edellä 4 artiklassa tarkoitettuja ohjelmia ja suunnitelmia valmistelevien viranomaisten tulee pitää komissio jatkuvasti ajan tasalla työnsä etenemisestä.

2. Komission tulee saada tieto asioista ja päätöksistä, joista sillä on oikeus lausua tai joihin sillä on oikeus hakea muutosta, niin että komissio voi käyttää sille 11 artiklan mukaan kuuluvaa toimivaltaa.

3. Tuomioistuinten ja viranomaisten tulee pyynnöstä antaa komissiolle kaikki saatavilla olevat, sen tehtävien hoitamiseksi tarpeelliset tiedot.

13 artikla *Julkisuus*

1. Jokaisella on oikeus saada tieto komission hallussa olevista asiakirjoista siten kuin jäljempänä 2 ja 3 kappaleessa määrätään.

2. Pyydettyäessä komissiolta tietoa Suomen tai Ruotsin viranomaiselta tulleesta asiakirjasta, päättää asiakirjan antamisesta se viranomainen, joka asiakirjan on komissiolle toimittanut, tähän viranomaiseen sovellettavan lainsäädännön mukaisesti. Komission tulee viipymättä välittää tieto tällaisesta pyynnöstä asianomaiselle viranomaiselle.

3. Komission hallussa olevan muun asiakirjan, mukaan lukien 34 artiklan 7 kappaleessa tarkoitettut asiakirjat, antamisesta päättää 17 artiklan 1 kappaleessa tarkoitettu valvontaviranomainen komission kanslian sijaintimaassa kyseisen maan lainsäädännön mukaisesti. Komission tulee ratkaisua varten toimittaa vaatimus ja kyseessä oleva asiakirja viipymättä valvontaviranomaiselle.

14 artikla *Kustannukset*

Komission toiminnasta aiheutuvista kustannuksista vastaa puoliksi kumpikin sopimuspuoli. Tästä annetaan tarkempia määräyksiä ohjesäännössä.

Rajan ylittävät vaikutukset 15 artikla

Sopimuksen suhde pohjoismaiseen ympäristönsuojelusopimukseen

1. Toimintaan tai toimenpiteeseen vesienhoitoalueella, joka voi aiheuttaa rajan ylittäviä vaikutuksia vesien tilaan tai käyttöön, sovelletaan tämän sopimuksen 16 - 21 artiklan määräyksiä Norjan, Ruotsin, Suomen ja Tanskan välillä 19 päivänä helmikuuta 1974 tehdyn ympäristönsuojelusopimuksen sijasta.
2. Edellä 1 kappaleessa tarkoitetuissa asioissa myös muut kuin vesien tilaan tai käyttöön kohdistuvat rajan ylittävät vaikutukset on käsiteltävä samassa menettelyssä.

16 artikla *Yhdenvertainen kohtelu*

1. Kun toisen maan tuomioistuin tai viranomainen ratkaisee kysymystä luvasta taikka toiminnan tai toimenpiteen sallittavuudesta 15 artiklassa tarkoitettussa asiassa, tulee vaikutukset, jotka toiminnasta tai toimenpiteestä aiheutuvat tai voivat aiheutua toisen sopimuspuolen alueella, ottaa huomioon samalla tavoin kuin vastaavat vaikutukset omassa maassa.
2. Sille, jota 15 artiklassa tarkoitettusta toisen sopimuspuolen alueella harjoitetusta tai harjoitettavasta toiminnasta tai toimenpiteestä aiheutuvat vaikutukset koskevat tai saattavat koskea, tunnustetaan samat oikeudet tuomioistuimessa tai viranomaisessa kuin asianosaiselle toiminnan tai toimenpiteen sijaintimaassa.
3. Mitä 2 kappaleessa määrätään, on vastaavasti sovellettava myös toiminnan tai toimenpiteen takia esitettäviin vaatimuksiin vahingon korvaamisesta.
4. Muilla kuin 2 kappaleessa tarkoitetuilla tahoilla, joilla 15 artiklassa tarkoitettussa asiassa on jommankumman maan lainsäädännön nojalla puheoikeus tai oikeus mielipiteen esittämiseen, tulee olla vastaava oikeus toisessa maassa niiden säännösten mukaisesti, jotka tässä maassa ovat voimassa niihin verrattavissa olevista toimijoista.

17 artikla

Yleisen edun valvonta

1. Kumpikin sopimuspuoli määrää valvontaviranomaisen, jonka tulee valvoa yleistä etua 15 artiklassa tarkoitettua toimintaa tai toimenpidettä koskevissa asioissa toisen sopimuspuolen lupia myöntävässä tuomioistuimessa tai viranomaisessa.
2. Valvontaviranomaisella on yleisen edun huomioon ottamiseksi oikeus vaatia lisäselvityksiä, tulla kuulluksi, käyttää puhevaltaansa tai valittaa toisen sopimuspuolen tuomioistuimessa tai viranomaisessa, jos viranomainen tai muu yleisen ympäristöedun edustaja toisessa maassa voi tulla kuulluksi, käyttää puhevaltaa tai valittaa vastaavassa asiassa.
3. Jos valvontaviranomainen ilmoittaa toisen sopimuspuolen tuomioistuimelle tai viranomaiselle, että valvontaviranomaisen tehtävistä jossakin asiassa vastaa muu viranomainen, koskevat sopimuksen määräykset soveltuvien osin myös tätä viranomaista.
4. Kukin valvontaviranomainen vastaa sopimuksen soveltamisesta sille aiheutuvista kustannuksista.

18 artikla

Lupa-asioista tiedottaminen

1. Kun tuomioistuimessa tai viranomaisessa tulee vireille 16 artiklan 1 kappaleessa tarkoitettu asia, tulee viranomaisen tai tuomioistuimen tiedottaa siitä toisen sopimuspuolen valvontaviranomaiselle. Tämän valvontaviranomaisen tulee huolehtia lupahakemuksesta kuuluttamisesta ja tiedoksi antamisesta omassa maassaan. Kuuluttaminen ja tiedoksi antaminen on tehtävä samalla tavalla ja samassa laajuudessa kuin jos kyse olisi vastaavasta hakemuksesta omassa maassa.
2. Mitä 1 kappaleessa määrätään, koskee vastaavasti tuomioista ja päätöksistä tiedottamista.

19 artikla

Tarkastus

Jos 16 artiklan 1 kappaleessa tarkoitettua asiaa käsiteltäessä on tarpeen suorittaa toisen sopimuspuolen alueella tarkastus rajan ylittävien vaikutusten arvioimiseksi, voi viranomainen tai tuomioistuin suorittaa tarkastuksen toisen sopimuspuolen valvontaviranomaisen suostumuksella ja yhteistyössä sen kanssa. Tarkastuksessa voi valvontaviranomainen tai sen määräämä asiantuntija olla läsnä.

20 artikla

Vaikutuksiltaan merkittävät vesistöhankeet

Sopimuksen 1 artiklan 1 kappaleen mukaisella soveltamisalueella ei saa ilman sopimuspuolten ennalta käymiä neuvotteluja myöntää lupaa vesivoimalaitoksen rakentamiseen, vesistön säännöstelyyn tai veden siirtämiseen vesistöstä siten, että hanke voi merkittäväällä tavalla vaikuttaa rajajoen vesioloihin. Näissä neuvotteluissa pyritään sopimuksen tarkoituksen mukaiseen lopputulokseen.

21 artikla

Lupakäsittelyjen yhteensovittaminen

1. Haettaessa lupaa sellaiselle toiminnalle tai toimenpiteelle rajajoessa, joka edellyttää lupaa kummankin sopimuspuolen tuomioistuimelta tai viranomaiselta, tulee asianomaisten tuomioistuimen tai viranomaisten pyrkiä käsittelemään lupahakemukset samanaikaisesti. Tuomioistuimen tai viranomaisen tulee antaa toisen sopimuspuolen tuomioistuimelle tai viranomaiselle tietoja lupa-asian käsittelystä.

2. Tuomioistuimen tai viranomaisen tulee lähettää 1 kappaleessa tarkoitettussa asiassa antamansa tuomio tai päätös tiedoksi toisen sopimuspuolen tuomioistuimelle tai viranomaiselle.

3. Tuomioistuin tai viranomainen ei saa määrätä, että 1 kappaleessa tarkoitettua toimintaa tai toimenpidettä koskeva lupa on täytäntöön pantavissa ennen tuomion tai päätöksen lainvoimaiseksi tuloa, ellei tuomio tai päätös toisen maan lupa-asiaassa ole tullut lainvoimaiseksi.

22 artikla

Hakemusasioiden kieli

Edellä 16 ja 21 artikloissa tarkoitettua lupa-asiaa käsittelevän tuomioistuimen tai viranomaisen on huolehdittava siitä, että käsittelyn kuluessa annetaan riittävästi tietoa suomeksi ja ruotsiksi 16 artiklassa tarkoitetuille tahoille. Asianomaisten tuomioistuimen tai viranomaisen on huolehdittava siitä, että yleiskuvaukset lupahakemuksesta ja tuomiosta tai lupapäätöksestä ovat saatavilla suomen ja ruotsin kielellä. Sen tulee huolehtia myös siitä, että hakemusasiakirjat ovat tarpeellisilta osin saatavilla suomen ja ruotsin kielellä.

Kalastusmääräykset

23 artikla

Maantieteellinen soveltamisalue

Tässä jaksossa on perusmääräyksiä kalastuksen sääntelystä seuraavilla vesialueilla (Tornionjoen kalastusalue):

- a) Kōnkämäeno ja Muonionjoki sekä se osa Tornionjoesta ja ne järvet, joissa Suomen ja Ruotsin välinen valtakunnanraja kulkee (rajajoet);
- b) ne vesistöt, jotka ovat rajajokien sivu-uomia, ei kuitenkaan vesistöt, jotka laskevat rajajokiin;
- c) Tornionjoen suuhaarat; sekä
- d) se osa Perämeren, joka sijaitsee Haaparannan satamasta Skomakaren koillisimpaan pisteeseen, Ylikarin itäisimpään pisteeseen, Sarvenkatajan pohjoisimpaan pisteeseen ja sieltä suoraan itään valtakunnanrajalle sekä siitä etelään valtakunnanrajaa pitkin Tornion ja Kemian kuntien rajalle ja edelleen koilliseen kunnanrajaa pitkin mantereelle vedetyn viivan pohjois- ja sisäpuolella.

24 artikla

Kalaväylä

1. Jokaisessa jokihaarautumassa, missä kala kulkee, tulee olla kalaväylä veden syvimmällä kohdalla. Kalaväylä on kolmannes veden leveydestä tavanomaisen alivedenkorkeuden aikana. Kalaväylä, joka asianomaisen valtion lain mukaisesti on jokeen laskevassa vesistössä, jatkuu leveydeltään muuttumattomana joessa olevaan kalaväylään saakka.

2. Kalanpyydyistä tai muuta laitetta ei saa sijoittaa tai käyttää siten, että kalan kulku kalaväylässä voi estyä tai kala ei pääse siihen tai siinä liikkumaan. Kalaväylässä kulkuverkolla tai kulteella kalastettaessa on väylän leveydestä vähintään puolet oltava avoinna. Jos jollakin on erityinen oikeus kalastusta varten sulkea kalaväylä, tämä oikeus pysyy.

25 artikla

Tarkemmat määräykset

1. Tornionjoen kalastusalueella kalastamista koskeva kalastussääntö (kalastussääntö) on olennainen osa sopimusta.

2. Sopimuspuolet sitoutuvat Tornionjoen kalastusalueen sivuvesistöjen kohdalla antamaan tarvittavia määräyksiä ja ryhtymään tarvittaviin toimiin kalakantojen edistämiseksi.

26 artikla

Valtuutus

Kalastussäännössä mainitaan kalastusta kalastusalueella hallinnoivat viranomaiset sekä missä laajuudessa ne voivat antaa kalastusta koskevia lisämääräyksiä ja myöntää poikkeuksia kalastussäännössä olevista määräyksistä. Ennen päätöksen tekemistä komissiolle on varattava tilaisuus lausunnon antamiseen.

27 artikla

Kalakantoja koskeva tutkimus ja tilastointi

1. Sopimuspuolet suorittavat yhteistyössä kalakantojen tutkimusta ja seurantaa.
2. Sopimuspuolet laativat vuosittain yhteisiä kalastustilastoja. Tätä tarkoitusta varten tarvittavat tiedot pyyntiosuuksista ja saalismääristä kerätään kultakin kalastuskaudelta.
3. Sopimuspuolten asianomaiset viranomaiset kokoavat tiedot yhteisiä menettelytapoja noudattaen.

28 artikla

Toimenpiteet kalakantojen suojelemiseksi taudeilta ym.

1. Sopimuspuolet sitoutuvat ryhtymään tarvittaviin toimiin kalakantojen suojelemiseksi vakavilta tarttuvilta kalataudeilta ja vieraiden kalalajien ja kalakantojen istutusten torjumiseksi.
2. Sopimuspuolet ovat kumpikin velvollisia välittömästi ilmoittamaan toisilleen vakavien tarttuvien kalatautien epäilystä tai toteamisesta.

29 artikla

Kalastusmääräysten rikkominen

Kunakin maan voimassaolevia rangaistusta, takavarikkoa, menettämistä, erityistä oikeusvaikutusta ja muuta rikosseuraamusta koskevia säännöksiä sovelletaan tämän sopimuksen sekä kalastussäännön ja sen nojalla annettujen määräysten rikkomiseen samalla tavalla kuin lain rikkomiseen siinä maassa, jossa rikos on tapahtunut.

Loppumääräykset

30 artikla

Riitojen ratkaisu

1. Sopimuspuolten välinen riita sopimuksen tulkinnasta tai soveltamisesta ratkaistaan neuvottelemalla tai muulla sopimuspuolten hyväksymällä tavalla.
2. Neuvottelut tulee käynnistää kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun sopimuspuoli esittää neuvottelupyynnön diplomaattista tietä toiselle sopimuspuolelle.

31 artikla

Seuranta ja muutokset

1. Sopimuspuolet kokoontuvat tarpeen mukaan seuratakseen sopimuksen soveltamista. Tapaaminen tulee järjestää viimeistään kolmen kuukauden kuluessa sopimuspuolen esittämästä vaatimuksesta.
2. Tätä sopimusta ja sen liitteitä voidaan muuttaa sopimuspuolten sopimuksella. Muutokset tulevat voimaan 35 artiklassa määrättyllä tavalla.

32 artikla

Irtisanominen

1. Kumpikin sopimuspuoli voi irtisanoa sopimuksen toiselle sopimuspuolelle osoitetulla kirjallisella ilmoituksella. Irtisanominen tulee voimaan kahdentoista kuukauden kuluttua tällaisen ilmoituksen vastaanottamisesta.
2. Jos tämä sopimus irtisanotaan, sopimuspuolten tulee varmistaa, että ne voivat muutoin täyttää kansainväliset velvoitteensa.

33 artikla

Kumoutuvat sopimukset

- Tämän sopimuksen tullessa voimaan lakkaavat seuraavat sopimukset olemasta voimassa:
- a) Suomen tasavallan ja Ruotsin kuningaskunnan kesken uitosta Tornion ja Muonion rajajoissa 17 päivänä helmikuuta 1949 tehty sopimus;
 - b) Suomen ja Ruotsin välillä 16 päivänä syyskuuta 1971 tehty rajajokisopimus (vuoden 1971 sopimus); ja
 - c) Suomen tasavallan ja Ruotsin kuningaskunnan välillä 3 päivänä lokakuuta 2003 tehty sopimus yhteisen vesienhoitoalueen perustamisesta.

34 artikla *Siirtymäsäännökset*

1. Tämän sopimuksen tullessa voimaan vuoden 1971 suomalais-ruotsalaisessa rajajokikomisiossa vireillä olevat asiat tulee siirtää asianomaisten kansallisten tuomioistuinten ja lupaviranomaisten käsiteltäviksi.
2. Asiassa, jossa on sovellettu vuoden 1971 sopimuksen 8 luvun 4 artiklan säännöksiä tämän sopimuksen tullessa voimaan, sovelletaan vuoden 1971 sopimuksen aineellisia säännöksiä. Muutoin sovelletaan kansallisia säännöksiä.
3. Vuoden 1971 sopimuksen nojalla annetut luvat jäävät voimaan niin kuin ne olisi annettu asianomaisen kansallisen lainsäädännön nojalla. Niiden tarkistamiseen, muuttamiseen ja noudattamisen valvontaan sovelletaan kansallisia säännöksiä.
4. a) Joka rikkoo vuoden 1971 sopimuksen nojalla annetun luvan määräyksiä ennen tämän sopimuksen voimaantuloa, on tuomittava rangaistukseen tekohetkenä voimassa olleen lainsäädännön mukaisesti.
b) Joka rikkoo vuoden 1971 sopimuksen nojalla annetun luvan määräyksiä tämän sopimuksen voimaantulon jälkeen, on tuomittava rangaistukseen voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti.
5. Vuoden 1971 suomalais-ruotsalaisen rajajokikomission päätöksen mukaisesti kalastuskorttien myynnistä kertyneet varat siirtyvät tämän sopimuksen voimaan tullessa Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle ja Fiskeriverketille.
6. Vuoden 1971 suomalais-ruotsalaisen rajajokikomission muut varat, joista velat on vähennetty, siirtyvät tämän sopimuksen voimaan tullessa komissiolle. Voimassa olevissa lupapäätöksissä vuoden 1971 suomalais-ruotsalaiselle rajajokikomisiolle maksettavaksi määrätty maksut tulee tämän sopimuksen voimaantulon jälkeen maksaa komissiolle.
7. Vuoden 1971 suomalais-ruotsalaisen rajajokikomission hallussa olevat asiakirjat siirretään komissiolle.
8. Sopimuksen tullessa voimaan käytössä olevia sallittuja verkkoja, jotka eivät täytä kalastussäännön 8 §:n 1 momentin vaatimuksia pyydysten rakenteesta, voidaan käyttää kolmen vuoden ajan sopimuksen voimaantulosta.

35 artikla
Voimaantulo

Tämä sopimus tulee voimaan 30 päivän kuluttua siitä, kun sopimuspuolet ovat ilmoittaneet toisilleen diplomaattista tietä sopimuksen voimaantulolle valtiosäännön mukaan asetettujen vaatimusten täyttämisestä.

Tämän vakuudeksi ovat molemmat valtuutetut allekirjoittaneet tämän sopimuksen kahtena suomen- ja ruotsinkielisenä kappaleena molempien kielten ollessa yhtä todistusvoimaiset

Tukholmassa 11 päivänä marraskuuta 2009.

Suomen tasavallan puolesta:

Ruotsin kuningaskunnan puolesta

Alec Aalto

Åsa-Britt Karlsson

LIITE

Suomalais-ruotsalaisen rajajokikomission ohjesääntö

1 §

Kanslia

Suomalais-ruotsalaisella rajajokikomissiolla on kotipaikka ja kanslia sillä rajaseudulla sijaitsevalla paikkakunnalla, jonka sopimuspuolet määräävät. Komissiolla on postiosoite kummassakin valtiossa.

Kanslia hoitaa komission arkistoa ja diaaria.

2 §

Henkilökunta

Komissiolla on sihteeri. Sihteeriksi valittavalla henkilöllä on oltava korkeakoulututkinto ja hänen on hallittava sekä suomen että ruotsin kieltä. Tarvittaessa voidaan valita yksi tai useampia avustavia sihteereitä.

Komissio voi ottaa palvelukseensa lisäksi muuta henkilökuntaa.

Sihteerin, avustavan sihteerin ja muun henkilökunnan palkkaamisesta päättää komissio. Työsopimussuhteeseen sovelletaan komission kotipaikan ja kanslian sijaintimaan lakia.

3 §

Päätöksenteko

Komissio on päätösvaltainen, kun kaikki kuusi jäsentä ovat läsnä. Jos jäsenet eivät ole päätöksestä yksimielisiä, siitä on äänestettävä. Äänestyksessä tulee päätökseksi mielipide, jota vähintään neljä jäsentä, niistä vähintään kaksi kummastakin valtiosta, on kannattanut.

Jos komissio ei voi osaltaan vahvistaa tai hylätä 10 artiklan 1 kappaleen f kohdassa tarkoitettua yhteistä ohjelmaa tai suunnitelmaa määräajassa, sen on ilmoitettava tilanteesta ja siihen johtaneista syistä asianomaisille viranomaisille.

4 §

Puheenjohtajan, jäsenten ja asiantuntijoiden tehtävät

Puheenjohtaja johtaa komission työtä.

Komission muut jäsenet ja asiantuntijat ottavat puheenjohtajan kutsusta osaa komission kokouksiin sekä tarvittaessa erityisin selvityksin tai tutkimuksin avustavat omalla pätevyysalallaan asiain valmistelua.

Jäsenen ollessa estynyt on varajäsenen huolehdittava hänen tehtävistään puheenjohtajan kutsusta.

5 §

Sihteerin tehtävät

Sihteerin avustaa puheenjohtajan ohjeiden mukaan asioiden valmistelussa, pitää komission pöytäkirjoja ja diaarioita, huolehtii kutsujen ja muiden asiakirjojen lähettämisestä sekä rahavarojen hallinnosta.

6 §

Korvaukset ja palvelusehdot

Jäsenten ja asiantuntijoiden palkkiot, matkakustannukset ja päivärahat maksaa komissio. Sopimuspuolet päättävät yhteistyössä palkkioiden perusteista. Jäsenten ja asiantuntijoiden matkakustannukset ja päivärahat korvataan jäsenten ja asiantuntijoiden kotimaan matkustussäännön mukaisesti. Komissio määrää sihteerin, avustavan sihteerin ja muun henkilökuntansa palkkiot tai palkkauksen, ja maksaa ne.

Muista palvelusehdoista on soveltuvin osin voimassa, mitä komission kotipaikan ja kanslian sijaintimaan laki säättää valtion palvelukseen otetusta.

7 §

Talousarvio ja tilintarkastus

Komission on viimeistään 1 päivänä maaliskuuta laadittava ehdotuksensa seuraavan kalenterivuoden talousarvioksi ja toimitettava se sopimuspuolille. Sopimuspuolet käyvät neuvonpitoa talousarvioesityksestä.

Sopimuspuolet osoittavat varat komission käyttöön vuosittain viimeistään 15 päivänä tammikuuta.

Sopimuspuolet päättävät tilintarkastuksesta yhdessä. Tilintarkastus- ja toimintakertomus laaditaan vuosittain ennen 1 päivänä helmikuuta.

8 §

Aukioloajat ja vastaanotto

Kanslia on avoinna yleisölle. Komissio päättää aukioloajoista.

Puheenjohtaja, sihteeri tai avustava sihteeri on, jos pätevä syy ei ole esteenä, kansliassa tavattavana määrättyyn aikaan vähintään kerran viikossa.

Komission tiedottaa aukioloajoista.

9 §

Asiakirjojen kieli

Komissiolle toimitettavat asiakirjat laaditaan sillä kielellä, jota yksityisellä asianomaisessa maassa on oikeus käyttää viranomaisissa. Jos asiakirjan kääntäminen on tarpeen, komissio vastaa siitä.

Komission pöytäkirjat laaditaan tarpeen mukaan suomeksi ja ruotsiksi.

10 §

Työjärjestys

Komissio vahvistaa itselleen työjärjestyksen.

LIITE

Tornionjoen kalastusalueen kalastussääntö

Yleiset määräykset

1 §

Tarkoitus

Tämä kalastussääntö on olennainen osa Suomen ja Ruotsin välistä rajajokisopimusta. Kalastus on sallittua, jos se on kohtuullista Tornionjoen kalastusalueen kalakantojen suojelun ja kestäväen käytön kannalta sekä Suomessa että Ruotsissa. Lähtökohtana on saada aikaan kohtuullinen ja oikeudenmukainen tasapaino kalakannan ja hyödyntämisen näkökulmasta soveltamisalueen kalastusalueen välille kokonaisuutena, ottaen huomioon rajajokien kohtuullinen hyödyntäminen tavalla, joka edistää koko raja-alueen etua.

Kalastussäännön määräykset sekä tämän säännön nojalla annetut päätökset eivät saa johtaa soveltamiseen, joka on ristiriidassa tämän tarkoituksen kanssa tai muutoin Suomen ja Ruotsin kansainvälisten velvoitteiden ja erityisesti Euroopan yhteisön yhteisen kalastuspolitiikan kanssa.

2 §

Soveltamisalue

Kalastussäännön määräyksiä sovelletaan seuraavilla rajajokisopimuksen 23 artiklassa määritellyillä vesialueilla (Tornionjoen kalastusalue):

- a) Könkämäeno ja Muonionjoki sekä se osa Tornionjoesta ja ne järvet, missä Suomen ja Ruotsin välinen valtakunnanraja kulkee (rajajoet);
- b) ne vesistöt, jotka ovat rajajokien sivu-uomia, ei kuitenkaan vesistöt, jotka laskevat rajajokiin;
- c) Tornionjoen suuhaarat; sekä
- d) se osa Perämeren, joka sijaitsee Haaparannan satamasta Skomakaren koillisimpaan pisteeseen, Ullarinen itäisimpään pisteeseen, Sarvenkatarjan pohjoisimpaan pisteeseen ja sieltä suoraan itään valtakunnanrajalle sekä siitä etelään valtakunnanrajaa pitkin Tornion ja Kemian kuntien rajalle ja edelleen koilliseen kunnanrajaa pitkin mantereelle vedetyn viivan pohjois- ja sisäpuolella. Näiden kalastusalueen rajaavien pisteiden koordinaatit ovat liitteessä 1.

Jokialueella tarkoitetaan tässä kalastussäännössä Tornionjoen kalastusalueen sitä osaa, joka sijaitsee jokisuon pohjoispuolella, määriteltynä Hellälän pohjoisen niemen kärjestä Suomen

puolella Ruotsin puolella olevan Virtakarin niemen kärkeen vedettynä suorana viivana, sekä pohjoispuolella Uksein ja Palosaaren eteläkärjen läpi vedettyä suoraa viivaa. Merialueella tarkoitetaan kalastusalueen sitä osaa, joka sijaitsee näiden viivojen eteläpuolella.

3 §

Rauhoituspiirit

Merialueella on kummankin valtion vesialueella laissa säädetyn kalaväylän lisäksi rauhoituspiirejä. Nämä muodostuvat vesialueista, jotka ulottuvat 200 metriä niiden viivojen kummallekin puolelle, joiden koordinaatit ovat liitteessä 1.

Kalanpyydystä tai muuta laitetta ei saa sijoittaa tai käyttää siten, että kalan kulku rauhoituspiirissä voi estyä tai että kala ei pääse rauhoituspiiriin tai siinä liikkumaan.

Kaikenlainen kalastaminen isorysällä, pohjalla varustetulla pyydyksellä sekä koukkuverkolla ja muulla lohen tai taimenen pyydystämiseen tarkoitetulla välineellä on kielletty siinä osassa merta, jonka rajana on jokisuu ja Salmenlahden suun eteläiseltä rannalta Kraaselin ja Tirron saarten eteläisten niemien kautta Sellön luoteisen kärjen yli Pirkkiön luoteiseen niemeen vedetty viiva.

4 §

Määritelmät

Tässä säännössä tarkoitetaan:

- 1) kiinteällä pyydyksellä johtoidalla varustettua pyydystä kuten lohirsää tai iso-rysää, joka on tarkoitettu käytettäväksi samalla paikalla vähintään kahden vuorokauden ajan,
- 2) pikkurysällä pohjaan painotettua rysää, jonka vanteen halkaisija on alle 1,0 metriä ja joka ei miltään osin ole korkeampi kuin 1,5 metriä;
- 3) ankkuroidulla verkolla verkkoa, joka ankkureilla, painoilla tai omalla painollaan lasketaan pohjaan tai ankkuroidaan pohjaan tai pohjan yläpuolelle ja joka ei ajelehti veden mukana;
- 4) kulkuverkolla virrassa ajelehtivaa verkkoa;
- 5) kulteella (kulleverkko) veneeseen kiinnitettyä nuottaa;
- 6) vieheellä keinotekoisesti valmistettua uistinta, vaappua, perhoa tai niihin rinnastettavaa koukuilla varustettua houkutinta, joka liikkeellään, värillään tai muodollaan houkuttaa kalaa iskemään;
- 7) vapakalastusvälineellä vapaa, pilkkiä ja vastaavia liikuteltavia välineitä, jotka ovat varustettuja siimalla ja vieheellä tai koukulla; sekä
- 8) luonnollisella syötillä eläviä tai tapettuja syöttejä ja hajuvalmisteita.

5 §

Kalastuksenhoitomaksu

Siltä osin kuin kalastuksenhoitomaksu kansallisen lainsäädännön mukaisesti on suoritettava siinä maassa, jossa kalastusta harjoitetaan, on tällainen maksu suoritettava sen lainsäädännön mukaisesti.

Kun veneestä vieheellä kalastettaessa maksu on 1 momentin mukaisesti suoritettava, koskee tällainen maksu myös henkilöä, joka soutaa kyseessä olevaa venettä.

Pyyntivälineet, kalastusajat ja vähimmäismitat

6 §

Sallitut pyydykset

Lohen ja taimenen kalastuksessa ainoastaan seuraavien pyydysten käyttö on sallittu:

- 1) kiinteä pyydys merialueella;
- 2) kulkuverkko ja kulle jokialueella liitteen 2 apajapaikoissa;
- 3) vapa ja viehe; ja
- 4) lippo liitteen 2 apajapaikoissa.

Muiden lajien kuin lohen ja taimenen kalastuksessa ainoastaan seuraavien pyydysten ja kalastustapojen käyttö on sallittu:

- 1) kiinteä pyydys merialueella;
- 2) kulkuverkko ja kulle jokialueella liitteen 2 apajapaikoissa;
- 3) ankkuroidut verkot merialueella sekä jokialueen hitaasti virtaavissa vesissä, suvannoissa ja järvissä;
- 4) made- ja haukikoukku sekä maderysä;
- 5) nuotta merialueella;
- 6) lippo liitteen 2 apajapaikoissa;
- 7) merta ja pikkurysä sekä katiska;

8) vapa ja viehe sekä pilkki; ja

9) onkiminen luonnollisella syötillä paitsi koskipaikoilla ja virtaavassa vedessä.

Vapakalastusvälineillä kalastettaessa saa samanaikaisesti käyttää enintään kolmea viehettä välinettä kohti. Kalastettaessa vakalastusvälineillä välineiden on koko ajan oltava kalastajan ulottuvilla.

Apajapaikoissa, joissa kulletta, kulkuverkkoa ja lippoa liitteen 2 mukaisesti saa käyttää, apajapaikkojen raivaus kalastusta varten on sallittu kalastuksen edellyttämässä laajuudessa.

Edellä 4 momentin mukaisessa raivauksessa ei saa käyttää kalaa pyytäviä välineitä, jos tarkoituksena on kalan pyytäminen niillä raivauksen aikana.

Henkilön, joka 4 momentin mukaan aikoo raivata apajapaikan, on viimeistään seitsemän työpäivää ennen tämän aloittamista ilmoitettava aikeestaan Suomessa Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle ja Ruotsissa paikalliselle poliisille.

7 §

Kielletyt pyydykset ja kalastustavat

Muut kuin 6 §:ssä mainitut pyydykset ovat kiellettyjä. Kaikkien lajien kalastusta koskee lisäksi seuraavaa.

Kalastus harrilaudalla tai siihen verrattava kalastustapa on kielletty.

Ampuma-aseen, huumaaavan tai myrkyllisen aineen tai sähkövirran käyttäminen kalastuksessa on kielletty.

Kalastus on kielletty vakalastusvälineillä ja muilla koukuilla kuin made- tai haukikoukulla, joiden tarkoituksena on kalan tartuttaminen ulkopuolelta, tai siten, että tarttumisen vaara on ilmeinen. Suun ulkopuolelta koukkuun tarttunut kala on välittömästi laskettava takaisin veteen.

Kalastus on kielletty atraimella tai muulla välineellä, joka lävistää kalan ulkopuolelta. Varrellisen nostokoukun käyttäminen on kuitenkin sallittu muuhun pyydykseen tarttuneen kalan nostamiseen.

Ankkuroiduilla verkoilla kalastettaessa virtasuojan, johtoaidan tai muun kiinteän rakennelman käyttäminen on kielletty.

Kalan säikäyttämiseen tai sen kulun estämiseen tarkoitettuja esineitä ei saa asettaa veteen tai veden yläpuolelle.

Kiellettyjä pyyntivälineitä ei saa säilyttää veneessä tai pitää muutoin käsillä. Sama koskee muulloin sallittuja pyydyksiä kieltoaikana. Metsästyksen käytettävän ampuma-aseen kuljettaminen on kuitenkin sallittu. Merialueella on kieltoaikana myös sallittu kuljettaa 6 §:n mukaisesti sallittuja pyydyksiä. Tämä sillä edellytyksellä, että pyydykset ovat sidottuja ja pakattuja.

8 §

Pyydysten rakenne ja sijoittelu

Muita lajeja kuin lohta ja taimenta verkolla kalastettaessa saa käyttää ainoastaan sellaisia kulkuverkkoja ja ankkuroituja verkkoja, jotka koostuvat yksiliinaisesta hapaasta ilman pussia (riimua) ja jotka on valmistettu yksisäikeisestä nailonlangasta (monofiililanka), jonka vahvuus saa olla enintään 0,20 millimetriä. Meressä on kuitenkin sallittu käyttää vahvempaa lankaa verkossa, jonka silmäkoko on enintään 40 millimetriä.

Kulkuverkko saa olla enintään 120 metriä pitkä. Kulle saa olla enintään 200 metriä pitkä.

Ankkuroitu verkko saa olla enintään 60 metriä pitkä. Tämä ei kuitenkaan koske kalastusta merialueella elokuun 1 päivän ja huhtikuun 30 päivän välisenä aikana. Tämä ei myöskään koske kalastusta merialueella ankkuroituilla verkoilla, joiden silmäkoko on enintään 40 millimetriä. Ankkuroitujen verkkojen välisen etäisyyden on oltava vähintään 60 metriä. Nahkiaisen pyyntiin tarkoitetun merran nielu ei saa ylittää 16 senttimetriä mihinkään suuntaan.

Mertaa, lohen ja taimenen pyyntiin tarkoitettua lippoa ja katiskaa lukuun ottamatta kalan-pyydyksissä ei ole sallittua käyttää metallilankaa, metallivaijeria tai vastaavaa. Muun kalan kuin lohen ja taimenen lippoaminen jokialueella on sallittu vain lipolla, joka on valmistettu enintään 0,40 millimetrin vahvuudesta yksisäikeisestä nailonlangasta (monofiililanka) ja vähintään 80 millimetrin silmäkoon hapaasta.

9 §

Pyydysten merkitseminen

Pyyntiin käytettävä pyydys on merkittävä siten, että merkinnästä ilmenee selvästi, kuka on pyydyksen omistaja tai käyttäjä sekä hänen yhteystietonsa. Merkinnän on oltava hyvin havaittavissa ilman, että pyydystä tarvitsee nostaa vedestä. Merkintää ei tarvitse olla kädessä pidettävissä tai muutoin kalastajan ulottuvilla olevissa vapakalastusvälineissä.

10 §

Silmäkoko

Jokialueella pyydysten silmäkoon on oltava:

- 1) lohta tai taimenta kulkuverkolla ja kulteella kalastettaessa vähintään 100 millimetriä;
- 2) muita lajeja kuin lohta ja taimenta kulkuverkolla ja kulteella kalastettaessa vähintään 80 millimetriä ja enintään 100 millimetriä;

3) ankkuroiduilla verkoilla kalastettaessa vähintään 80 millimetriä ja enintään 100 millimetriä; ja

4) pikkurysällä kalastettaessa enintään 80 millimetriä.

Merialueella pyydysten silmäkoon on oltava:

1) kalastettaessa kiinteillä pyydyksillä kalapesässä enintään 80 millimetriä; ja

2) ankkuroiduilla verkoilla kalastettaessa toukokuun 1 päivän alusta heinäkuun 31 päivän loppuun enintään 90 millimetriä ja muuna aikana enintään 40 millimetriä tai vähintään 90 millimetriä.

11 §

Kalastuskausi ja rauhoitusajat

Lohen ja taimenen kalastus on kielletty, ellei tässä pykälässä toisin mainita.

Kaikenlainen kalastus jokialueella on kielletty syyskuun 15 päivän alusta joulukuun 15 päivän loppuun lukuun ottamatta nahkiaisen kalastusta merralla.

Lohen ja taimenen kalastus vapakalastusvälineillä on sallittu kesäkuun 1 päivän alusta elokuun 31 päivän loppuun. Tällainen lohen ja taimenen kalastus on kuitenkin kielletty sunnuntaista kello 19 Suomen aikaa (18 Ruotsin aikaa) maanantaihin kello 19 (18).

Lohen ja taimenen kalastus jokialueella on sallittu liitteen 2 apajapaikoissa:

1) lipolla juhannusviikolla maanantaista kello 19 (18) sunnuntaihin kello 19 (18), ja

2) kulkuverkolla ja kulteella juhannusviikon tiistaista torstaihin ja juhannusta seuraavina kahtena viikonloppuna perjantaista kello 19 (18) seuraavaan sunnuntaihin kello 19 (18).

Muiden lajien kuin lohen ja taimenen kalastus jokialueella on sallittu liitteen 2 apajapaikoissa:

1) lipolla ainoastaan juhannusviikon maanantaista kello 19 (18) syyskuun 14 päivän loppuun, ja

2) kulkuverkolla ja kulteella ainoastaan heinäkuun 15 päivän alusta syyskuun 14 päivän loppuun.

Merialueella muiden lajien kuin lohen ja taimenen kalastus kiinteillä pyydyksillä on sallittu kesäkuun 11 päivän alusta lokakuun 31 päivän loppuun. Taimenen kalastus kiinteillä pyydyksillä on sallittu kesäkuun 17 päivästä kello 12 alkaen elokuun 31 päivän loppuun. Lohen

kalastus kiinteillä pyydyksillä on sallittu kesäkuun 17 päivästä kello 12 alkaen syyskuun 15 päivän loppuun.

Kumpikin sopimuspuoli saa vahvistaa kansallisilla määräyksillä eri kalastajaluokille myöhemmät aloituspäivämäärät kuin 6 momentissa mainitut kuitenkin siten, että ammattikalastus tai muu kalastus kiinteillä pyydyksillä alkaa viimeistään 29 päivänä kesäkuuta.

Tällaiset kansalliset määräykset voivat koskea myös pyydysrajoituksia. Kiinteiden pyydysten paalutuksen ja ankkuroinnin saa aloittaa ennen kuin kalastus on sallittu. Muiden kuin kalaa pyytävien johtoaitojen asettamisen saa aloittaa aikaisintaan seitsemän vuorokautta ennen kuin kalastus on sallittu.

12 §

Vähimmäismitat ja kalojen vapauttaminen

Alle 50 senttimetrin mittaisen lohen tai taimenen sekä alle 35 senttimetrin mittaisen harjuksen pyytäminen ja tappaminen on kielletty. Pituus mitataan leuan kärjestä suoraksi ojennetun, yhteen puristetun pyrstöevän kärkeen.

Alimittainen kala on välittömästi laskettava takaisin veteen elävänä tai kuolleena. Täysimittainen kala on laskettava takaisin veteen elävänä tai kuolleena, jos se on:

- 1) pyydetty rauhoitusaikana;
- 2) pyydetty kielletyllä pyydyksellä tai kielletyllä kalastustavalla; tai se on
- 3) talvehtinut lohi.

Sen, joka 11 §:n 6 momentin perusteella kalastaa kiinteillä pyydyksillä muita lajeja kuin lohta ja taimenta ennen kuin lohen ja taimenen kalastus on sallittu, on vähintään kerran vuorokaudessa koettava kaikki kalapesät ja varoen vapautettava niistä kaikki lohet ja taimenet.

Vapakalastusta ja lippoamista koskevat erityismääräykset

13 §

Saaliskiintiö

Vavalla ja vieheellä tai lipolla kalastettaessa sallitaan yhden lohen tai taimenen pyytäminen ja saaliiksi ottaminen kalastajaa ja vuorokautta kohti.

14 §

Veneen käyttö viehekalastuksessa

Lohen ja taimenen kalastaminen vakalastusvälineillä ankkuroidusta veneestä ei saa häiritä muiden kalastusta.

Vieheellä veneestä kalastettaessa moottorin käyttö on kielletty, lukuun ottamatta suvanto-paikoissa, jotka ovat Ruotsin Ylitornton ja Suomen Aavasaksan välisestä sillasta alavirtaan. Moottoria ei saa käyttää 200 metriä lähempänä koskialueita. Tämän momentin kiello ei koske henkilöitä, joiden toimintakyky on heikentynyt siten, että se vaikeuttaa veneen käyttöä ilman moottoria.

Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus ja Fiskeriverket voivat hakemuksesta yksittäistapauksissa kumpikin erikseen päättää poikkeuksien tekemisestä 2 momentissa tarkoitusta kiellosta, jos siihen on erityinen syy. Viranomaisten on ilmoitettava toisilleen tällaisista annetuista luvista.

Muut määräykset

15 §

Viranomaiset

Rajajokisopimuksen 26 artiklassa tarkoitetut viranomaiset ovat maa- ja metsätalousministeriö tai Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus sekä Fiskeriverket tai Norrbottenin läänin lääninhallitus tai niiden tilalle tulevat viranomaiset, kun kyse on kalastuksen hallinnoinnista kalastusalueella ja poikkeusten myöntämisestä kalastussäännön määräyksistä. Kalastusta koskevista lisämääräyksistä voivat sopia Suomen ja Ruotsin hallitukset tai niiden määräämät viranomaiset.

16 §

Kalastussäännöstä poikkeavat määräykset

Hallitukset tai niiden määräämät viranomaiset voivat tämän säännön 1 §:ssä mainitun tarkoituksen ja kummankin maan kansallisen lainsäädännön mukaisesti yhdessä sopimalla poiketa kalastussäännön määräyksistä, jotka koskevat sallittuja kalastusaikoja, kalastustapoja, sallittuja pyydyksiä, pyydysten määrää tai muita teknisiä sääntöjä sekä liitteeseen 2 kuuluvia apajapaikkoja, jos:

- 1) kalakantojen tila sen sallii; tai
- 2) se on kalakantojen suojelemisen ja kestävä hyödyntämisen varmistamisen kannalta välttämätöntä.

Määräykset voidaan rajata koskemaan kalastusalueen tai kalastuskauden osaa tai yksittäistä kalastustapaa. Määräykset voidaan antaa määräajaksi yhdeksi kalastuskaudeksi kerrallaan, ja niitä voidaan tarvittaessa arvioida ja muuttaa sen mukaan kuin se Tornionjoen kalastusalueen kalakantojen säilyttämisen kannalta on välttämätöntä.

Hallitukset tai niiden määräämät viranomaiset tarkastelevat vuosittain kalastuksen sallittuja aloitusajankohtia tämän säännön 11 §:n ja tämän pykälän 1 momentin mukaisesti ja sopivat

yhdessä mukautuksista ottaen huomioon alueen kalakantojen tilanteen. Muutokset kirjataan erityiseen, yhdessä laadittuun pöytäkirjaan.

Määräysten muuttamista koskevat neuvottelut on käynnistettävä sellaisena ajankohtana ja niitä on käytävä siten, että paikallisia tahoja ehditään kuulla ja määräyksiä koskevien päätösten tekemiselle on edellytykset viimeistään huhtikuun 1 päivänä määräysten soveltamisvuonna.

17 §

Kalastusluvut

Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus ja Fiskeriverket tai se, jolle viranomaiset tehtävän antavat, voivat luovuttaa kalastuslupia siellä, missä oikeus lohen tai taimenen kalastukseen kuuluu valtiolle. Tällaista lupaa voidaan edellyttää myös soutajalta, joka aktiivisesti osallistuu lohen ja taimenen kalastukseen.

Viranomaiset voivat sopia jokialueen muiden kalastusoikeuden haltijoiden kanssa yhteisestä kalastusluvasta. Yhteinen kalastuslupa oikeuttaa kalastukseen kalastuslupa-alueella valtakunnanrajasta riippumatta. Viranomaiset voivat antaa kalastuslupien myyntiin ja myynnin tulojen tilityksiin liittyviä määräyksiä ja ohjeita sekä valvoa yksityisten tahojen lupamyyntiä.

Kalastuslupien tietyllä alueella tuottama tulo kuuluu alueen kalastusoikeuden haltijoille näiden vesialueosuuksien mukaisessa suhteessa. Poikkeuksena edellä mainitusta on valtion kalastusoikeuteen tai muuhun erityiseen perusteeseen perustuva kalastusoikeus, jonka arvosuus määritellään 2 momentissa tarkoitetussa sopimuksessa.

Lupien luovuttamisesta tietyltä alueelta saadut tuotot tuloutetaan Suomen ja Ruotsin yhteiselle tilille. Kun kalastusoikeuden haltijoille on annettu heidän osuutensa, on viranomaisten käytettävä jäljelle jäävä osuus yhteisesti päätettyihin valvonnan ja tutkimuksen toimenpiteisiin alueella.

18 §

Kalastusnäytökset ja kalastuskilpailut

Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, Fiskeriverket ja Norrbottenin läänin lääninhallitus saavat kalastussäännön määräyksistä poiketen yksittäistapauksissa ja asiasta sovittuaan myöntää luvan viranomaisten sopimien suuntaviivojen mukaiseen kalastamiseen kalastusnäytöksissä ja kalastuskilpailuissa. Luvan myöntävä viranomainen voi lupaehdoissa sallia kalastussäännön pyydyksiä koskevista määräyksistä poikkeavien perinteisten pyyntimuotojen esittelyn kalastusnäytöksissä. Luvan myöntää sen maan viranomainen, jossa toimintaa harjoitetaan. Luvasta on ilmoitettava toisen sopimuspuolen viranomaiselle. Asian käsittelyssä on sovellettava rajajokisopimuksen 21 artiklaa.

19 §

Pyynti tieteellisessä tarkoituksessa

Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, Fiskeriverket ja Norrbottenin läänin lääninhallitus saavat kalastussäännön määräyksistä poiketen yksittäistapauksissa ja asiasta sovittuaan myöntää luvan viranomaisten sopimien ehtojen mukaiseen tieteellisessä tarkoituksessa tapahtuvaan pyyntiin. Luvan myöntää sen maan viranomainen, jossa toimintaa harjoitetaan. Lisäksi tarvitaan kalastusoikeuden haltijan lupa. Tieteelliseen tutkimukseen myönnetystä luvasta on ilmoitettava toisen sopimuspuolen viranomaiselle. Asian käsittelyssä on sovellettava rajajokisopimuksen 21 artiklaa.

20 §

Rajajokikomission lausunto

Rajajokisopimuksen 11 artiklan 3 kappaleessa tarkoitettua lausuntoa ei ole tarpeen hankkia tapauksissa, joissa vastuuviranomaisella voidaan katsoa olevan tarvittava ja riittävä toimivalta asiassa.

21 §

Valvonta

Tämän kalastussäännön noudattamista valvovat Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus ja Norrbottenin läänin lääninhallitus sekä toimielimet, jotka kummankin maan lainsäädännön mukaan valvovat kalastusta. Kummankin sopimuspuolen on toimittava siten, että riittävä määrä kalastuksenvälvojiä nimitetään ja että valvonta on riittävää.

Kalastusta saavat lisäksi valvoa yhteiset suomalais-ruotsalaiset valvontapartiot. Tällaisessa valvonnessa toisen maan valvojat ovat tarkkailijan asemassa.

Asianomaiset lainvalvontaviranomaiset ja kalastuksenvälvojat Suomessa ja Ruotsissa vaihtavat tarvittaessa tietoja keskenään.

22 §

Yleisen kalastuslainsäädännön soveltaminen

Ellei tässä säännössä ole erityismääräyksiä, kunkin maan kalastuslainsäädäntö ja sen nojalla annetut säännökset ovat voimassa.

LIITE

Kalastussäännön soveltamisalue ja rauhoituspiirit meressä

Soveltamisalueen rajaus meressä

Kalastussäännön 2 §:n d kohdassa tarkoitetun soveltamisalueen eteläraja kulkee suorina viivoina seuraavien pisteiden kautta. Pisteet on merkitty kolminumeroisina lukuina liitteen lopussa olevaan karttaan. Koordinaatit perustuvat ETRS89 (WGS84) -järjestelmään.

Nro	Lat ggmm.ddd	Lon ggmm.ddd	Selite
991	65 46.1562	23 53.8963	Haaparannan sataman aallonmurtaja
992	65 41.5757	24 00.1305	Skomakaren koillisin piste
993	65 39.5405	24 05.0768	Ylikarin itäisin piste
994	65 37.3485	24 08.3960	Sarvenkatajan pohjoisin piste
100	65 37.3484	24 09.7714	Piste, jossa Ruotsin puolella itäsuunnassa menevä viiva kohtaa valtakunnanrajan
444	65 37.1570	24 09.6966	Piste IV valtakunnanrajalla
101	65 36.7703	24 09.5888	Piste, jossa Tornion kunnan raja kohtaa valtakunnan rajan
189	65 41.1659	24 17.4295	Rajakivi 189 Iso-Huiturilla, kunnan raja
437	65 46.0298	24 26.1716	Rajakivi 437 Rajakarilla, jossa kolmen kunnan rajat kohtaavat
222	65 46.7880	24 26.9516	Rajakivi 2 Koivuluodolla

Rauhoituspiirit

Kalastussäännön 3 §:n 1 momentissa tarkoitetut rauhoituspiirit muodostuvat vesi-alueista, jotka ulottuvat 200 metriä suorien viivojen kummallekin puolelle. Viivojen pisteet on merkitty kaksinumeroisina lukuina liitteen lopussa olevaan karttaan. Rauhoituspiirit jatkuvat soveltamisalueen ulkopuolelle kansallisen lainkäyttövallan alaisuudessa.

a) Kraaselikarista joen suun ulkopuolella pisteestä 65°47,147' N, 24°07,109' O (nro 10) pisteeseen 65°45,780' N, 24°06,160' O (nro 11), siitä pisteeseen 65°43,930' N, 24°09,710' O

(nro 12), siitä pisteeseen 65°40,480' N, 24°11,660' O (nro 13) ja siitä pisteeseen 65°36,773'N, 24°09,594' O (nro 19),

b) a-kohdan mukaan lähtevän viivan pisteestä 65°45,930' N, 24°06,264' O (nro 20) pisteeseen 65°45,980' N, 24°02,460' O (nro 21), siitä pisteeseen 65°43,930' N, 23°59,210' O (nro 22), siitä pisteeseen 65°41,930' N, 24°01,410' O (nro 23) ja siitä pisteeseen 65°41,177' N, 24°01,101' O (nro 29),

c) pisteestä 65°43,930' N, 23°59,210' O (nro 22) pisteeseen 65°43,162' N, 23°57,977' O (nro 39),

d) b-kohdan mukaan lähtevän viivan pisteestä 65°44,530' N, 24°00,170' O (nro 40) pisteeseen 65°44,492' N, 23°56,166' O (nro 49),

e) pisteestä 65°43,930' N, 24°09,710' O (nro 12) pisteeseen 65°43,880' N, 24°13,860' O (nro 52) ja siitä pisteeseen 65°40,726' N, 24°16,642' O (nro 59),

f) pisteestä 65°43,880' N, 24°13,860' O (nro 52) pisteeseen 65°43,730' N, 24°19,110' O (nro 62) ja siitä pisteeseen 65°43,018' N, 24°20,749' O (nro 69).

Rauhoituspiirien pisteet taulukkomuodossa. Soveltamisalueen ulkopuolella olevat rauhoituspiirien linjaukset on otettu mukaan lisätietona.

Nro	Lat ggmm.ddd	Lon ggmm.ddd	
Viiva a)			
10	65 47.147	24 07.109	
11	65 45.780	24 06.160	
12	65 43.930	24 09.710	
13	65 40.480	24 11.660	
19	65 36.773	24 09.594	a-loppupiste (= soveltamisalueen ulkorajan leikkauskohta)

1	65 34.930	24 08.570	a-suunnan näyttävä piste soveltamisalueen ulkopuolella
Viiva b)			
20	65 45.930	24 06.264	
21	65 45.980	24 02.460	
22	65 43.930	23 59.210	
23	65 41.930	24 01.410	
29	65 41.177	24 01.101	b-loppupiste

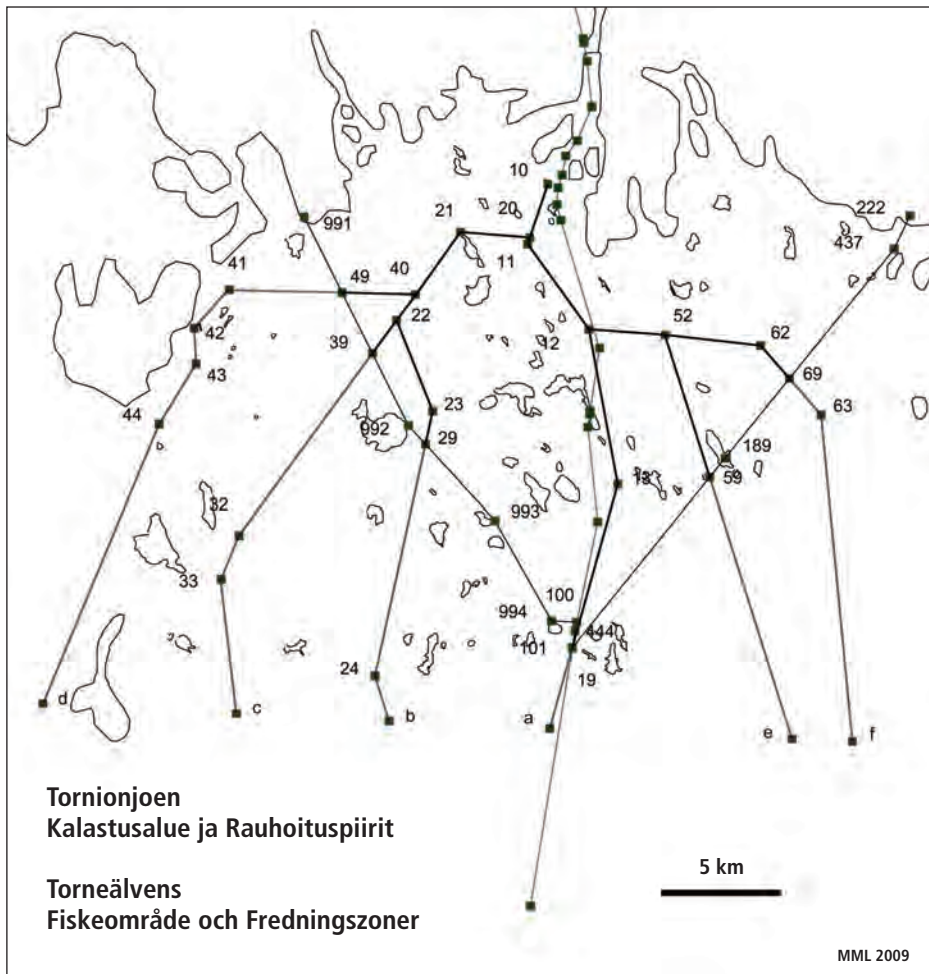
24	65 35.930	23 58.960	b-piste soveltamisalueen ulkopuolella
2	65 34.930	23 59.849	b-suunnan näyttävä piste soveltamisalueen ulkopuolella
Viiva c)			
22	65 43.930	23 59.210	
39	65 43.162	23 57.977	c-loppupiste

32	65 38.930	23 51.210	c-piste soveltamisalueen ulkopuolella
33	65 37.930	23 50.360	c-piste soveltamisalueen ulkopuolella
3	65 34.930	23 51.552	c-suunnan näyttävä piste soveltamisalueen ulkopuolella
Viiva d)			
40	65 44.530	24 00.167	
49	65 44.492	23 56.166	d-loppupiste

41	65 44.430	23 50.010	d-piste soveltamisalueen ulkopuolella
42	65 43.530	23 48.210	d-piste soveltamisalueen ulkopuolella
43	65 42.730	23 48.410	d-piste soveltamisalueen ulkopuolella
44	65 41.330	23 46.560	d-piste soveltamisalueen ulkopuolella
4	65 34.929	23 41.055	d-suunnan näyttävä piste soveltamisalueen ulkopuolella
Viiva e)			
12	65 43.930	24 09.710	
52	65 43.880	24 13.860	
59	65 40.726	24 16.642	e-loppupiste

5	65 34.931	24 21.721	e-suunnan näyttävä piste soveltamisalueen ulkopuolella
Viiva f)			
52	65 43.880	24 13.860	
62	65 43.730	24 19.110	
69	65 43.018	24 20.749	f-loppupiste

63	65 42.230	24 22.560	f-piste soveltamisalueen ulkopuolella
6	65 34.931	24 24.993	f-suunnan näyttävä piste soveltamisalueen ulkopuolella

Karttaselitys

Soveltamisalueen eteläraja kolminumeroisina lukuina 991, 992, 993, 994, 100, 444, 101, 189, 437, 222.

Valtakunnanrajan pisteet ilman numeroita.

Rauhoituspiirien keskiviivat kaksinumeroisina lukuina.

Viiva a: 10, 11, 12, 13, 19.

Viiva b: 20, 21, 22, 23, 29.

Viiva c: 22, 39.

Viiva d: 40, 49.

Viiva e: 12, 52, 59.

Viiva f: 52, 62, 69.

LIITE

Huom! Apajapaikkoja koskevat tiedot ovat muuttuneet. Ajantasainen luettelo apajapaikoista on saatavissa osoitteesta www.mmm.fi/apajapaikat

Apajapaikat

Lippo

Vaarankoski	Vojakkalan kylä	Ylivojakkalan osakaskunta
Kukkolankoski	Kukkolan kylä	Kukkolan osakaskunta Kukkolan siikakalastusyhtymä
Matkakoski	Korpikylä	Korpikylän osakaskunta Matkakosken siikakalastusyhtymä
Vuennonkoski	Vitsaniemen kylä	Pekinpään kalastuskunta Vitsaniemis fiskeförening

Kulkuverkko ja kulle

Mustasaaren apaja	Karungin kylä	Karungin osakaskunta/ Karungin perinnekalastajat osuuskunta Karungis fiskeförening
Järviväylän apaja	Karungin kylä	Karungin osakaskunta/ Karungin perinnekalastajat osuuskunta Karungis fiskeförening
Matkakoski	Korpikylä	Korpikylän osakaskunta
Tuoheanlahti	Korpikylä	Korpikylän osakaskunta
Kultaniitty	Pekinpää	Pekinpään kalastuskunta Vitsaniemis fiskeförening
Pukulmi	Kainuunkylä	Kainuunkylän kalastuskunta Päkkilä-Hedenäset fiskeförening
Tulkkila	Armassaari	Armassaaren kalastuskunta

Laurinhietä	Nuotioranta	Nuotiorannan kalastuskunta Luppjos laxfiskeförening
Karjosaari	Alkkula	Alkkulan kalastuskunta Ruskolas fiskeförening
Vasikkasaari	Närkki-Tengeliö	Närkki-Tengeliön kalastuskunta
Hannukkala	Närkki-Tengeliö	Närkki-Tengeliön kalastuskunta
Kauvosaari	Kauliranta	Kaulirannan kalastuskunta
Koulunapaja	Kauliranta	Kaulirannan kalastuskunta
Juoksenki	Juoksengin kylä	Juoksengin kalastuskunta Niemen-Saloniemen kalastuskunta Juoksengi Pia osakaskunta

RAJAJOKISOPIMUS

Perustelut*

Yleisiä määräyksiä

1 artikla. Maantieteellinen soveltamisalue. Artiklassa määritellään sopimuksen soveltamisalue, joka muodostuu artiklan 1 kappaleessa luetelluista vesistöalueista ja 2 kappaleessa määritellyistä rannikkovesialueista. Artiklan 1 kappaleen mukaiset vesistöalueet vastaavat vuoden 1971 sopimuksen 1 artiklassa lueteltuja vesistöjä. Perämeren merialueelle sijoittuvat rannikkovesialueet on artiklan 2 kohdassa sen sijaan rajattu hieman nykyisessä sopimuksessa määritellyä aluetta suppeammaksi. Perusteena rajauksen muutokselle on ollut vesipolitiikan puitedirektiivin 2 artiklan 7 kohtaan sisältyvä rannikkovesien määritelmä. Rajausta on tarkasteltu erityisesti suhteessa Tornionjoen valuma-alueen läntiseen ja itäiseen rajaan Kainuunjoen ja Kemijoen valuma-alueiden kanssa, jonka vuoksi rajausta on katsottu tarpeelliseksi jossain määrin supistaa.

Sopimuksen soveltamisalue muodostaa myös vesipolitiikan puitedirektiivin mukaisen kansainvälisen vesienhoitoalueen. Samalla sopimus korvaa Ruotsin kanssa vesipolitiikan puitedirektiiviin sisältyvien vaatimusten täyttämiseksi noottienvaihdolla tehdyn väliaikaisen sopimuksen. Sopimuksen kalastusta koskevia määräyksiä sovelletaan 23 artiklassa ja kalastussäännössä määritellyllä alueella.

2 artikla. Tarkoitus. Artiklan 1 kappaleen a kohdan mukainen tasapuolisen käytön käsite perustuu kansainvälisen vesioikeuden periaatteisiin ja erityisesti ECE:n rajavesistösopimukseen. Määräyksellä pyritään turvaamaan Suomen ja Ruotsin tasapuoliset mahdollisuudet käyttää rajajokia hyödyksi.

Artiklan 1 kappaleen a kohdassa käytetään käsitteitä vesienhoitoalue ja rajajoet rinnakkain. Tarkoituksena on ollut, että artiklassa tarkoitettu yhteistyö ja tehtävät toimenpiteet voivat sijoittua laajasti koko vesienhoitoalueelle, mutta niiden ensisijaisena tavoitteena on rajajoien käytön ja tilan turvaaminen. Toimenpiteet kattavat sekä viranomaisten hallinnollisen yhteistyön että konkreettiset vesien tilaan vaikuttavat toimenpiteet.

Rajajokisopimuksessa on myös yleisiä määräyksiä yhteistyöstä Suomen ja Ruotsin välillä tulva- ja ympäristövahinkojen torjumiseksi. Sopimuksen eräänä tarkoituksena on artiklan 1 kappaleen b kohdan mukaisesti torjua tulvavahinkoja, ja tämän tarkoituksen toteuttamiseksi

* Hallituksen esitys Eduskunnalle Suomen ja Ruotsin välillä tehdyn rajajokisopimuksen hyväksymisestä ja laiksi sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta, sopimuksen soveltamisesta ja eräiden lakien kumoamisesta (HE 264/2009 vp), yksityiskohtaiset perustelut.

rajajokikomission tulee edistää viranomaisten ja kuntien suunnittelutyön yhteensovittamista 10 artiklan mukaisesti. Näiden sopimusmääräysten taustalla on ECE:n rajavesistösopimus ja sen nojalla annetut suositukset kestävästä tulvantorjunnasta. ECE:n rajavesistösopimuksen tarkoituksena on, että rajavesistöjen käytöstä ja hoidosta tulvariskien hallinta mukaan lukien sovitaan vesistövaltioiden kesken ja että yhteistyötä edistämään perustetaan erityisiä yhteistyöelimiä kuten rajavesistökomissioita. Sopimusmääräykset palvelevat myös osaltaan EU:n tulvadirektiivin toimeenpanoa. Direktiivin velvoitteiden toteuttamisessa ensimmäisenä tulee kuitenkin tehtäväksi tulvariskien alustava arviointi. Vasta sen perusteella selviää, missä laajuudessa muihin direktiivin edellyttämiin toimiin on Tornionjoella tarvetta.

Artiklan 1 kappaleen b kohdan mukaiseen tulvavahinkojen torjuntaan sisältyvät erilaiset tulvariskien hallinnassa tarpeelliset toimenpiteet ja niiden suunnittelu. Tällaisia toimenpiteitä ovat esimerkiksi tulvien todennäköisyyksien ja niistä aiheutuvien vahinkojen arviointi, tulvalle alttiiden alueiden kartoittaminen, tulvariskien hallintasuunnitelmien laatiminen, tulvariskeistä tiedottaminen, tulvariskien huomioon ottaminen alueiden käytön suunnittelussa ja rakentamisessa, tulvasuojelurakenteet, tulvavaroitusjärjestelmät sekä toiminta tulvan uhatessa ja tulvatilanteessa. Ennakkotoimenpiteisiin kuuluvat vesitilanteen seuranta ja ennustaminen, jäänmittaukset ja seurannat, sahaukset ja hiekoitukset sekä ennakkotiedottaminen. Torjuntatehtäviin tulvatilanteessa kuuluvat esimerkiksi jää- ja hyhydepatojen räjäytystyöt, tulvanaikainen vesitilanteen seuranta, yhteydenpito muihin viranomaisiin ja alueen asukkaisiin sekä tulvan aikaisista toimenpiteistä tiedottaminen.

Ympäristövahinkojen torjunnan osalta 2 artiklan 1 kappaleen b kohta voi tarkoittaa yhteisten varautumissuunnitelmien laatimista esimerkiksi vaarallisten kemikaalien kuljetuksista rajajoelle aiheutuvien riskien torjumiseksi.

Artiklan 1 kappaleen c kohdan viittaus sopimuspuolia sitoviin kansainvälisiin velvoitteisiin ja yhteisöoikeuteen on laaja. Sen on tarkoitus kattaa erityisesti vesipolitiikan puitedirektiivin 4 artiklan mukaiset ympäristötavoitteet, joiden saavuttamiseksi kohdassa tarkoitettuja ohjelmia ja suunnitelmia on tarkoitus yhteistyössä laatia. Näihin direktiivin 4 artiklan mukaisiin tavoitteisiin viitataan vastaavasti myös artiklan 2 kappaleen a kohdassa. Vastaavasti viittaus tarkoittaa myös tulvadirektiivin täytäntöönpanossa tarpeellista yhteensovittamista.

Artiklan 2 kappaleessa on lueteltu sellaisia tärkeitä etuja, jotka 1 kappaleessa tarkoitettua sopimuksen tarkoitusta toteutettaessa on erityisesti otettava huomioon. Artiklan 2 kappaleen b kohdan viittaus luonnonsuojeluun tarkoittaa, että erityisesti Tornion-Muonionjoen asema EU:n Natura 2000 -verkostoon kuuluvana suojelualueena tulee ottaa huomioon. Samassa kohdassa kulttuuriarvoilla tarkoitetaan esimerkiksi erityisiä kivikautisia kaivauksia tai Kukkolankosken kulttuurihistoriallisesti arvokasta ympäristöä. Kulttuuriarvojen käsite on tarkoitettu laajaksi, eikä sillä viitata vain erityisiin kansallisen lainsäädännön nojalla suojeltuihin, ennalta tiedossa oleviin kohteisiin. Ruotsissa käsite esiintyy myös lainsäädännössä, mutta se on sielläkin laaja yleiskäsite.

Artiklan 3 kappaleessa viitataan sopimuksella perustettavaan yhteistyöelimeen, jonka kokoonpanoa, tehtäviä ja toimivaltaa on tarkemmin käsitelty 8 - 14 artiklassa. Viittauksella on haluttu sitoa sopimuksen tarkoituksen toteuttaminen ja yhteistyöelimen perustaminen selvästi yhteen ja korostaa yhteistyöelimen merkitystä sopimuksen tarkoituksen ja rajavesistöyhteistyön edistämisessä.

3 artikla. Oikeus rajajokien veteen ja vesialueeseen. Artikla sisältää määräyksiä sopimuspuolten ja yksityisten oikeudesta rajajokien veteen ja vesialueeseen. Artiklan 1 kappaleen määräys sopimuspuolten oikeudesta rajajoissa ja niiden sivu-uomissa virtaavaan veteen vastaa vuoden 1971 sopimuksen 1 luvun 5 artiklaa. Rannanomistajan käyttöoikeutta koskeva 2 kappale ja veden kotitarvekäyttöä koskeva 3 kappale vastaavat puolestaan vuoden 1971 sopimuksen 1 luvun 6 artiklaa ja vesillä liikkumista koskeva 4 kappale 1 luvun 7 artiklaa. Artiklan sanamuotoa on kuitenkin jonkin verran nykyaikaistettu. Artiklan 2 - 4 kappaleet vastaavat sisällöltään sitä, mitä Suomessa vesilain 1 luvun 24, 27 ja 28 §:ssä säädetään vesistön yleiskäytöstä.

Artiklan 2 kappaleen viittauksella valtakunnanrajaan ja 5 kappaleen viittauksella kansallisiin oikeusjärjestyksiin pyritään korostamaan sitä, että artiklassa otetaan kantaa ainoastaan valtakunnanrajan oikeusvaikutukseen. Artiklan tavoitteena on turvata se, ettei rajasta itsessään aiheudu estettä eri toiminnoille. Mitään uusia, kansallisista oikeusjärjestyksistä poikkeavia oikeuksia artiklalla ei kuitenkaan perusteta. Lainsäädännön sijasta artiklassa viitataan oikeusjärjestykseen, koska se kattaa molemmissa maissa myös vesien yleiskäytön ja jokamiehenoikeudet.

Yhteistyö

4 artikla. Yhteiset ohjelmat ja suunnitelmat. Artiklassa tarkoitettuja ohjelmia ja suunnitelmia ovat vesipolitiikan puitedirektiivissä tarkoitetut toimenpideohjelmat ja hoitosuunnitelmat, mutta myös kaikki muut ohjelmat ja suunnitelmat, joilla edistetään sopimuksen tarkoituksen toteutumista. Tällainen muu suunnitelma voisi olla esimerkiksi tulvadirektiivin mukainen tulvariskien hallintasuunnitelma. Vastuu ohjelmien ja suunnitelmien laatimisesta olisi yleensä kansallisilla viranomaisilla, mutta myös sopimuksella perustettava rajajokikomissio voi omalla työllään edistää tarpeelliseksi katsomiensa ohjelmien ja suunnitelmien laadintaa.

5 artikla. Rajajokien vesiympäristön tilatavoitteet. Artiklan tavoitteena on ensisijaisesti turvata se, että vesiympäristön tilatavoitteet, joita asetetaan esimerkiksi vesipolitiikan puitedirektiivin toimeenpanemiseksi, sovitetaan yhteen eikä samaan vesistöön kohdistu keskenään ristiriitaisia tavoitteita. Molemmissa maissa voidaan kansallisesti

asettaa esimerkiksi tiettyjen vaarallisten aineiden pitoisuuksille erilaisia tilatavoitteita, mistä voi aiheutua ongelmallisia tulkintoja yhteisissä rajajoissa. Tällöin voi olla tarkoituksenmukaista asettaa kansallisista tilatavoitteista poikkeavia yhteisiä tavoitteita rajajokien veden laadulle. Vesiympäristön tilan käsitteellä artikkelissa viitataan vesistön fysikaalis-kemiallista tilaa laajempaan tarkasteluun, johon sisältyy myös muun muassa vesien ekologinen tila.

6 artikla. Tulvavahinkojen torjuminen. Artikla antaa tulvantorjuntaan osallistuville kansallisille viranomaisille oikeuden valtakunnan rajan ylittämiseen toisen sopimuspuolen nimeämän viranomaisen suostumuksella. Edellytyksenä rajan ylittämiseksi on, että on tarpeen ryhtyä käytännön toimiin välittömän tulvan vaaran torjumiseksi rajajoissa. Tarkoituksena sopimusta valmisteltaessa on ollut, että artikkelissa tarkoitettujen suostumusten voisivat antaa alueelliset tulvantorjunnasta vastaavat viranomaiset, eli Suomessa Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus ja Ruotsissa Norrbottenin lääninhallitus. Suostumus voitaisiin kiireellisissä tapauksissa antaa myös suullisesti, vaikka yleensä esimerkiksi joka kevät toistuvista jäänsahauksista sovittaisiin etukäteen viranomaisten kesken. Artiklassa tarkoitettu oikeus rajan ylittämiseen voi olla tulvantorjunnasta päävastuussa olevien viranomaisten lisäksi myös muilla tulvantorjuntaan osallistuvilla viranomaisilla.

Erityissäännöstä tulvantorjuntaan liittyvästä viranomaisyhteistyöstä on pidetty tarpeellisenä, koska pohjoismainen pelastuspalvelusopimus soveltuu huonosti esimerkiksi jokakeväisiin jäiden sahausiin. Pohjoismainen pelastuspalvelusopimus sisältää määräyksiä avun pyytämisestä, pelastustoimen johtamisesta, kustannuksista sekä vahingonkorvauksesta ja se kattaa myös ennakoivat toimenpiteet uhkaavissa onnettomuusvaratapauksissa. Pohjoismainen pelastuspalvelusopimus on kuitenkin puitesopimus, jonka määräykset tulevat sovellettaviksi vain toissijaisesti, kun erityisalojen sopimuksista ei muuta johdu.

Pohjoismainen pelastuspalvelusopimus lähtee siitä, että apua tarvitseva sopimuspuoli pyytää sitä muilta. Jäänsahausta ei tehdä tulvatilanteessa, vaan hyvissä ajoin ennalta lähes jokakeväisten jääpatotulvien ehkäisemiseksi. Näin ollen pelastuspalvelusopimuksessa tarkoitettua avunpyyntöä ei tehdä. Valtakunnanrajan sijaitessa keskellä jokea on esimerkiksi jäänsahausta suoritettaessa käytännössä mahdotonta välttää rajan ylittämistä ja kohdistaa suojelutoimenpiteitä vain toiseen puoliskoon joesta. Riippumatta toisen sopimuspuolen avuntarpeesta voi työtä suorittavan viranomaisen oman työn kannalta olla välttämätöntä tai ainakin tarkoituksenmukaista voida ylittää valtakunnanraja. Artikla mahdollistaa rajan ylittämisen toisen sopimuspuolen viranomaisen suostumuksella ilman pohjoismaisen pelastuspalvelusopimuksen mukaista avunpyyntöä ja johtosuhteiden luomista.

Kun aloite rajan ylittämiseen ei riipu avunpyynnöstä, vaan voi tulla myös rajan ylittävältä viranomaiselta, ei ole myöskään tarkoituksenmukaista soveltaa pohjoismaisen pelastuspalvelusopimuksen 4 artiklan määräyksiä kustannusten jaosta tai 5 artiklan määräyksiä isäntävaltion vahingonkorvausvelvollisuudesta. Tarkoituksena on, että tulvantorjuntaan osallistuvien viranomaisten edustajat säilyttävät valtakunnanrajan ylittäessäänkin heille

kansallisen lainsäädännön nojalla kuuluvat vastuut ja velvollisuudet. Mahdollisten tulvan-
torjunnasta aiheutuvien vahinkojen korvaaminen määräytyy siten kyseistä viranomaista
koskevien kansallisten säännösten perusteella.

7 artikla. Virtaussuhteiden valvominen. Artikla vastaa vuoden 1971 sopimuk-
sen 9 luvun 3 artiklan määräystä. Virtaussuhteiden valvominen on tarpeen, jotta 3 artiklan
1 kappaleen mukainen sopimuspuolten yhtäläinen oikeus rajajokien ja niiden sivu-uomien
veteen voidaan varmistaa.

Valtioiden välinen yhteistyöelin

8 artikla. Suomalais-ruotsalainen rajajokikomissio. Sopimuksella pe-
rustetaan uusi Suomalais-ruotsalainen rajajokikomissio, joka on ensisijaisesti valtioiden
välinen yhteistyöelin. Komissio ei käytä päätösvaltaa yksittäisissä lupa-asioissa nykyisen
komission tapaan, vaan lupa-asoiden käsittely siirtyy kansallisille lupaviranomaisille. Artiklan
2 kappaleen mukaisesti uudella komissiolla tulee olla tehtäviensä hoitamiseksi tarpeellinen
oikeuskelpoisuus. Artiklan 3 kappaleen mukaan sopimuksen liitteenä oleva komission oh-
jesääntö on sopimuksen olennainen osa.

9 artikla. Kokoonpano. Artiklan 1 kappaleessa on määräys komission kokoonpanosta.
Samoin kuin lakkautettavassa rajajokikomissiossa, uudessa komissiossa on yhteensä kuusi
jäsentä, joista kumpikin sopimuspuoli nimittää kolme ja kullekin yhden tai useampia vara-
jäseniä. Yhden komission jäsenistä kummastakin maasta tulee olla vesiasioista vastaavasta
valtion viranomaisesta eli Suomessa Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksesta,
ja yhden sopimuksen soveltamisalueen kunnasta. Artiklassa on jätetty avoimeksi, millä
perusteella komission kolmas jäsen nimitetään. Sopimusneuvotteluissa vallitsi kuitenkin
yhteisymmärrys siitä, että paikallisen edustuksen tulisi olla vahva eikä valtioneuvoston tai
keskushallinnon edustajalle ole erityistä tarvetta. Tässä suhteessa komission kokoonpano voi
poiketa nykyisestä suomalais-norjalaisesta ja suomalais-venäläisestä rajavesistökommis-
siosta, joissa on Suomesta edustus ministeriötasolta.

Artiklan 2 kappaleessa on määräys komission puheenjohtajuudesta vastaavasti kuin vuo-
den 1971 sopimuksen 2 luvun 2 artiklassa. Artiklan 3 kappaleessa määrätään komissiota
avustavista asiantuntijoista.

10 artikla. Tehtävät. Artiklan 1 kappaleen a—c kohdan mukainen rajavesistön hoitoa,
suojelua sekä tulva- ja ympäristövahinkojen torjuntaa palvelevan yhteistyön edistäminen on
komission päätehtävä. Artiklassa tarkoitettuja ohjelmia, suunnitelmia ja toimenpiteitä ovat
ainakin vesipolitiikan puitedirektiivin mukaiset hoitosuunnitelmat ja toimenpideohjelmat

sekä niihin sisältyvät toimenpiteet. Myös ECE:n rajavesistösopimuksen vettä ja terveyttä koskevan pöytäkirjan tavoitteet on tarkoitus ottaa huomioon rajavesistöyhteistyössä. Artiklan 1 kappaleen c kohdan mukaista yhteistyötä tulvantorjunnassa on käsitelty edellä 2 artiklan yhteydessä.

Artiklan 1 kappaleen d kohdan mukainen viranomaisten ja kuntien rajajokien luonnonsuojelusuunnitelmiin liittyvän työn yhteensovittaminen voi erityisesti tulla esille EU:n Natura 2000 -verkostoa koskevan suojelun toteuttamiseksi. Suomi ja Ruotsi ovat molemmat osaltaan sisällyttäneet Tornion-Muonionjoen vesistön Natura 2000 -verkostoon. Kansallisesti laadittavat hoito- ja käyttösuunnitelmat tulee pyrkiä artiklan 1 kappaleen d kohdan mukaisesti mahdollisimman pitkälle sovittamaan yhteen.

Artiklan 1 kappaleen e kohdassa määrätään komission tehtäväksi sen varmistaminen, että artiklassa mainituista ohjelmista ja suunnitelmista tiedotetaan yhdessä ja pidetään yhteisiä kuulemistilaisuuksia. Kansallisiin lainsäädäntöihin saattaa sisältyä määräyksiä siitä, miten ohjelmista ja suunnitelmista tulee tiedottaa ja kuulla kansalaisia. Tällöin tiedottamisessa ja kuulemisessa tulee noudattaa näitä kansallisia säännöksiä. Tarkoituksena kuitenkin on turvata myös riittävä yhteinen tiedottaminen, jotta kansalaiset valtakunnanrajan molemmilla puolilla saavat mahdollisimman yhdenmukaista tietoa viranomaisten yhteistyössä laatimista ohjelmista ja suunnitelmista. Tähän tavoitteeseen kuuluu myös se, että tiedottaminen tapahtuu mahdollisimman samanaikaisesti molemmissa maissa.

Ohjelmien ja suunnitelmien hyväksymistä koskevan 1 kappaleen f kohdassa on ajateltu ensisijaisesti vesipolitiikan puitteiden mukaisesti laadittavia vesienhoitoalueen hoitosuunnitelmia ja toimenpideohjelmia sekä c ja d kohdissa tarkoitettuja tulvariskien hallintasuunnitelmia tai luonnonsuojelusuunnitelmia. Niiden valmistelusta vastaavat pitkälti kansalliset viranomaiset eli käytännössä Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, Norrbottenin lääninhallitus sekä alueen pelastusviranomaiset ja kunnat. Koko vesienhoitoalueen yhtenäisen tarkastelun varmistamisessa ja suunnitelmien yhteensovittamisessa sopimuksen 2 artiklan mukaisen tarkoituksen toteuttamiseksi on uudella komissiolla kuitenkin keskeinen tehtävä. Tämän vuoksi on katsottu, että komission tulee vahvistaa ehdotukset tällaisiksi yhteisiksi, koko vesienhoitoaluetta koskeviksi ohjelmiksi tai suunnitelmiksi ennen kuin niistä tehdään kansallisia päätöksiä. Komissio voi tässä vaiheessa valmistelua vain joko vahvistaa tai hylätä ehdotuksen, eikä se siis voi tehdä siihen omia muutoksia. Tarkoituksena on, että komission näkökannat otetaan huomioon jo ohjelmaa tai suunnitelmaa valmisteltaessa, eli a—e kohdassa tarkoitetuissa eri vaiheissa. Komission päätös vahvistaa tai hylätä vesienhoitosuunnitelma ei ole valituskelpoinen päätös, vaan se rinnastuu vesienhoitosuunnitelmasta annettavaan lausuntoon. Suunnitelmien hyväksymisen tulee tapahtua molempien maiden kansallisen päätöksenteon kautta siten, että kuitenkin samalla varmistetaan molempien maiden päätösten yhteensovittaminen. Suomessa vesienhoitosuunnitelmat hyväksyy vesienhoidon järjestämisestä annetun lain 17 §:n mukaan valtioneuvosto. Ruotsissa vesienhoitosuunnitelmista päättää vesiviranomainen (vattenmyndighet), joka voi omasta aloitteestaan pyytää hallitusta käsittelemään asiaa.

Artiklan 2 kappaleeseen sisältyvän komission seurantavelvoitteen taustalla on sopimuksen voimaantuloon liittyvä lupa-asioiden käsittelyn siirtyminen rajajokikomissiolta kansallisille lupaviranomaisille. Sopimusta valmisteltaessa on katsottu, että Suomen ja Ruotsin vesi- ja ympäristölainsäädäntö eivät luvanvaraisuutta ja luvan myöntämisen edellytyksiä koskevilta osin eroa olennaisesti toisistaan. EU:n ympäristölainsäädäntö ja kansainväliset ympäristösopimukset ovat viime aikoina vielä lisänneet lainsäädäntöjen yhtenäistymistä. Siltä varalta, että lupakäytännöt eriytyvät Suomessa ja Ruotsissa tulevaisuudessa kuitenkin suuremmassa määrin kuin mitä sopimusta valmisteltaessa on ennakoitu, komissiolla tulee olla mahdollisuus kiinnittää asiaan tarvittaessa sopimuspuolten huomiota.

Artiklan 2 kappaleen mukainen komission seurantavelvoite koskee myös kalastussäännön soveltamista. Komission tulee ilmoittaa sopijapuolten hallituksille mahdollisista sopimuksen tai kalastussäännön muutostarpeista. Lisäksi sopimuksen 31 artiklan mukaan sopimuspuolet kokoontuvat tarpeen mukaan seurataksaan sopimuksen soveltamista.

11 artikla. Toimivalta. Artikla sisältää määräyksiä komission oikeudesta käyttää puhevaltaa ja osallistua eri tavoin rajajokien tai rannikkovesien tilaan ja käyttöön liittyvien asioiden käsittelyyn kansallisissa viranomaisissa ja tuomioistuimissa. Lupa-asioiden siirtäminen kansallisten viranomaisten ja tuomioistuinten käsiteltäviksi aiheuttaa tarpeen varmistaa koko rajavesistön kattavan yhtenäisen näkökulman esille tuleminen artiklassa tarkoitettujen asioiden käsittelyssä.

Artiklan 1 kappaleen mukaiset komission oikeudet kattavat Suomessa erityisesti toimimisen vesilain ja ympäristönsuojelulain mukaisissa asioissa. Artiklan 1 kappaleen c kohdan mukainen oikeus tarkoittaa siten esimerkiksi ympäristönsuojelulain 92 §:ssä tarkoitettua vireillepano-oikeutta ja vesilain 21 luvun 3 §:ssä tarkoitetun hallintopakkoa koskevan hakemuksen tekemistä. Kohdan viittaus kansallisen lainsäädännön mukaisiin menettelyihin tarkoittaa sitä, että artiklalla ei ole tarkoitus luoda uusia menettelyjä, vaan laajentaa mahdollisten olemassa olevien oikaisukeinojen soveltamisalaa siten, että myös komissiolla on oikeus niiden käyttöön. Jos tällaista oikaisukeinoa rikkomuksiin puuttumiseksi ei kansallisen lainsäädännön nojalla joissain asioissa ole, ei myöskään komissio voi edellyttää oman oikaisuvaatimuksensa tutkimista.

Artiklan 2 kappaleen mukaan komissiolla on yleinen oikeus tehdä aloitteita ja antaa lausuntoja muissakin kuin 1 kappaleessa tarkoitetuissa asioissa 10 artiklan mukaisten tehtäviensä hoitamiseksi. Komissio voi siten esimerkiksi antaa lausuntonsa rajajokeen tai vesienhoitoalueen muihin vesistöihin vaikuttavista kaavaehdotuksista tai muista maankäyttöä koskevista suunnitelmista.

Artiklan 3 kappale komission lausunnonanto-oikeudesta kalastusasioissa viittaa erityisesti hallituksille tai niiden määräämille viranomaisille kalastussäännön 16 §:ssä annettuun toimivaltuuteen yhdessä sopia sallittuja kalastusajkoja, kalastustapoja, sallittuja pyydyksiä

tai pyydysten määrää koskevista määräyksistä ja liitteeseen 2 kuuluvista apajapaikoista myös kalastussäännön määräyksistä poiketen. Rajajokikomission lausunnon pyytämisestä kalastusasioissa on määräyksiä myös sopimuksen 26 artiklassa ja kalastussäännön 20 §:ssä.

12 artikla. Tiedonsaantioikeus. Artikla koskee ensisijaisesti komission tiedonsaanti-oikeutta ja kansallisten viranomaisten velvollisuutta antaa komissiolle sen tarvitsemia tietoja. Viranomaisten tiedonantovelvollisuus kattaa paitsi siltä nimenomaisesti pyydetty tiedot, myös aktiivisen tiedottamisen kaikista komission tehtävien kannalta keskeisistä asiakirjoista. Tällaisia ovat erityisesti 1 kappaleessa tarkoitetut 4 artiklan mukaisesti viranomaisten yhteistyönä laadittavien ohjelmien ja suunnitelmien kuten esimerkiksi vesienhoitosuunnitelmien ja niihin sisältyvien toimenpideohjelmien luonnokset sekä 2 kappaleessa tarkoitetut 11 artiklan piiriin kuuluvat lupahakemukset ja -päätökset sekä muut vesienhoitoalueen vesiä koskevat asiat. Näiden asiakirjojen lisäksi kansallisten tuomioistuinten ja viranomaisten tulee 3 kappaleen mukaisesti komission pyynnöstä antaa sille kaikki muutkin saatavilla olevat, sen tehtävien hoitamiseksi tarpeelliset tiedot.

13 artikla. Julkisuus. Artiklan 1 kappaleen yleisellä lausumalla on tarkoitus tuoda julki sekä Suomen että Ruotsin kansallisesta lainsäädännöstä ilmi käyvä julkisuusperiaate. Komission hallussa olevat asiakirjat ovat siten julkisia, ellei niiden salassapitoon ole erityisiä perusteita. Komission hallussa oleviin asiakirjoihin sovelletaan kansallisia säädöksiä eli Suomessa viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia (621/1999), jäljempänä julkisuuslaki, ja Ruotsissa julkisuus- ja salassapitolakia (offentlighets- och sekretesslag 2009:400). Kansalliset säännökset asiakirjojen julkisuudesta eivät merkittävästi eroa toisistaan.

Artiklan 2 ja 3 kappaleiden erityissäännökset ovat tarpeen, jotta voidaan varmistaa valitsemahdollisuus komission hallussa olevien asiakirjojen julkisuutta koskevista päätöksistä. Asiakirjan antamista koskevaan päätökseen sovelletaan artiklan säännösten mukaan joko Suomen tai Ruotsin lakia. Sovellettavaksi tulevat tällöin luonnollisesti myös kansalliset säännökset asiakirjojen salassapidosta. Artiklan 2 kappale koskee sellaisia komission hallussa olevia asiakirjoja, jotka se on saanut Suomen tai Ruotsin viranomaiselta, ja 3 kappale puolestaan muita komission hallussa olevia asiakirjoja eli lähinnä komission itsensä laatimia tai yksityisiltä tahoilta saamia asiakirjoja.

14 artikla. Kustannukset. Komissiosta aiheutuvien kustannusten jakoa koskeva artikla vastaa pääperiaatteiltaan vuoden 1971 sopimuksen 2 luvun 4 artiklaa. Kustannukset jaetaan puoliksi Suomen ja Ruotsin kesken. Kustannusten perusteita ja maksatusta on sopimuksen ja komission ohjesäännön määräyksillä yksinkertaistettu nykyisestä.

Rajan ylittävät vaikutukset

15 artikla. Sopimuksen suhde pohjoismaiseen ympäristönsuojelusopimukseen. Ympäristölle haitallisen toiminnan käsite pohjoismaisessa ympäristönsuojelusopimuksessa kattaa lähinnä ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavan toiminnan, mutta ei kaikkea rajajokisopimuksen soveltamisalaan kuuluvaa vesien tilaan ja käyttöön vaikuttavaa toimintaa. Rajajokisopimukseen otettujen erityissäännösten tarkoituksena on ollut varmistaa se, että kaikkiin vesien tilaan ja käyttöön vaikuttaviin hankkeisiin sovellettaisiin samoja määräyksiä riippumatta siitä, onko kyse vesien pilaantumisen vaaraa aiheuttavasta toiminnasta vai muista vesitaloushankkeista. Tämän vuoksi sopimuksen 16—21 artiklat sisältävät osin pohjoismaisen ympäristönsuojelusopimuksen kanssa päällekkäisiä määräyksiä. Artiklan 1 kappaleen määräyksellä on haluttu selvittää rajajokisopimuksen ensisijaisuutta pohjoismaiseen ympäristönsuojelusopimukseen nähden.

Artiklan 2 kappale täsmentää sopimuksen 16—21 artiklojen soveltamisalaa niissä tilanteissa, joissa hankkeella on sekä 1 kappaleessa tarkoitettuja rajat ylittäviä vaikutuksia vesien tilaan ja käyttöön että muita rajat ylittäviä vaikutuksia. Tällaisia muita vaikutuksia voivat olla esimerkiksi laitoksen päästöt ilmaan tai säteilyvaikutukset. Tällöin kaikki yhden hankkeen vaikutukset käsitellään samassa menettelyssä, eivätkä pohjoismaisen ympäristönsuojelusopimuksen määräykset tule miltään osin sovellettaviksi.

16 artikla. Yhdenvertainen kohtelu. Artikla vastaa pitkälti pohjoismaisen ympäristönsuojelusopimuksen 2 ja 3 artiklaa, jotka sisältävät määräyksiä toiminnan rajat ylittävien vaikutusten huomioon ottamisesta ja kansalaisten yhdenvertaisesta kohtelusta lupasiasiaa käsiteltäessä ja vahingonkorvauksia määrättäessä. Artiklan 1 kappaleessa määrätään pohjoismaisen ympäristönsuojelusopimuksen 2 artiklan tavoin toiminnan rajat ylittävien vaikutusten rinnastamisesta toiminnan sijaintimaassa ilmeneviin vaikutuksiin. Vastaava säännös sisältyy Suomessa jo ympäristönsuojelulain 110 §:ään ja vesilain 21 luvun 13 §:ään.

Artiklan 2 kappaleessa määrätään kansalaisten yhdenvertaisesta kohtelusta heidän asuinmaastaan riippumatta vastaavasti kuin pohjoismaisen ympäristönsuojelusopimuksen 3 artiklan 1 kappaleessa. Artiklassa käytetty asianosaisen käsite eli se, jota toiminnasta tai toimenpiteestä aiheutuvat vaikutukset koskevat tai saattavat koskea, vastaa Suomessa ympäristölainsäädännössä yleisesti vakiintunutta, normaalia hallintolainsäädäntöä laajempaa asianosaisen määritelmää.

Artiklan 3 kappaleessa laajennetaan 2 kappaleen mukainen yhdenvertaisen kohtelun vaatimus koskemaan myös toiminnan takia esitettäviä vahingonkorvausvaatimuksia. Päinvastoin kuin pohjoismaisen ympäristönsuojelusopimuksen 3 artiklan 2 kappaleeseen, artiklan 3 kappaleeseen ei kuitenkaan sisälly vahingonkorvauksiin sovellettavan lainsäädännön valintaa koskevaa niin sanottua edullisemmuussääntöä. Lainsäädännön valinnasta siviiliperusteisten korvausvaatimusten käsittelyssä on annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus

864/2007 sopimukseen perustumattomiin velvoitteisiin sovellettavasta laista (niin kutsuttu Rooma II -asetus). Asetuksen 7 artiklan mukaan ympäristövahinkojen korvaamisessa sovelletaan sen maan lakia, jossa ympäristövahinko on tapahtunut, paitsi jos vahingonkärsijä esittää vaatimuksensa sen valtion lain mukaan, jossa vahingon aiheuttanut teko on tehty. Sopimusneuvotteluissa katsottiin näin ollen tarkoituksenmukaiseksi olla antamatta rajavesistöihin liittyvien ympäristövahinkojen osalta erityisiä lainvalintamääräyksiä.

Artiklan 4 kappaleessa määrätään muiden kuin asianosaisten oikeudesta osallistua toisessa maassa vireillä olevan lupa-asian käsittelyyn. Lähtökohtana on, että myös tällaisiin kansallisen lainsäädännön nojalla puhevaltaa käyttäviin tahoihin, kuten esimerkiksi ympäristöjärjestöihin, sovelletaan 2 kappaleessa tarkoitettua yhdenmukaisen kohtelun vaatimusta. Määräyksen taustalla ovat muun muassa tiedon saantia, kansalaisten osallistumisoikeutta päätöksentekoon sekä muutoksenhaku- ja vireillepano-oikeutta ympäristöasioissa koskevan yleissopimuksen eli niin kutsutun Århusin sopimuksen määräykset ei-hallinnollisista yhteenliittymistä, järjestöistä ja ryhmistä. Suomessa järjestöjen puhevallasta ja muutoksenhakuoikeudesta ympäristöasioissa on säädetty ympäristönsuojelulain 92 ja 97 §:ssä sekä vesilain 17 luvun 1 §:ssä.

17 artikla. Yleisen edun valvonta. Edellä 16 artiklassa on määräyksiä kansalaisten oikeudesta osallistua rajavesistöön liittyvien asioiden käsittelyyn myös toisen maan viranomaisessa. Jotta myös kansallisilla viranomaisilla olisi mahdollisuus käyttää puhevaltaa toisen maan viranomaisessa tai tuomioistuimessa käsiteltävänä olevassa asiassa, on 17 artiklassa määrätty yleistä etua valvovan viranomaisen nimeämisestä. Sopimusneuvotteluissa katsottiin, että valvontaviranomaisena sopimuksen tarkoittamissa asioissa toimisi alueellinen viranomainen. Tässä suhteessa rajajokisopimuksessa poiketaan pohjoismaisesta ympäristönsuojelusopimuksesta, joka muutoin sisältää varsin samankaltaiset määräykset yleisen edun valvonnasta vaikutuksiltaan rajat ylittävissä hankkeissa. Suomessa valvontaviranomaisena toimisi Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, joka valvoo toimialueellaan myös kansallisesti vesilain ja ympäristönsuojelulain noudattamista ja yleistä etua vesiasioissa. Valvontaviranomainen ehdotetaan nimettäväksi voimaansaattamislaissa.

Artiklan 2 kappaleessa määritellään tarkemmin valvontaviranomaisen oikeudet vastaavasti kuin pohjoismaisen ympäristönsuojelusopimuksen 4 ja 6 artikloissa. Tavoitteena on ollut, että valvontaviranomaisen oikeudet ovat yhtä laajat kuin kansallisilla yleistä etua valvovilla viranomaisilla vastaavassa asiassa.

Artiklan 3 kappale valvontaviranomaisen puhevallan siirtämisestä tietyssä yksittäisessä asiassa toiselle viranomaiselle vastaa pohjoismaisen ympäristönsuojelusopimuksen 9 artiklan määräyksiä. Puhevallan siirtäminen voi joissakin yksittäistapauksissa olla tarpeen, jos hankkeen vaikutukset kohdistuvat yksinomaan esimerkiksi vesiliikenteeseen. Tällöin artiklassa tarkoitettuja valvontaviranomaisen tehtäviä voisi Suomessa hoitaa esimerkiksi Liikennevirasto. Jos hankkeella olisi vaikutuksia useisiin yleisiin etuihin, hoitaisi valvontaviranomaisen tehtäviä kuitenkin kootusti elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus.

Artiklan 4 kappaleessa määrätään valvontaviranomaisen tehtävistä aiheutuvien kustannusten jakamisesta. Samoin kuin pohjoismaisen ympäristönsuojelusopimuksen 8 artiklassa määrätään, myös tämän sopimuksen mukainen valvontaviranomainen vastaa itse omista kustannuksistaan.

18 artikla. Lupa-asioista tiedottaminen. Artikla sisältää määräykset 16 artiklassa tarkoitettuihin lupa-asioihin liittyvästä tiedottamisesta. Tiedottamisen tarkoituksena on varmistaa, että kansalaisilla on myös tosiasialliset mahdollisuudet käyttää heille 16 artiklan mukaan kuuluvia oikeuksia. Vastaavaa määräystä ei sisälly pohjoismaiseen ympäristönsuojelusopimukseen, mikä on saattanut olla syynä ympäristönsuojelusopimuksen erittäin vähäiseen soveltamiskäytäntöön. Tiedottaminen tapahtuu noudattamalla toteuttamismaassa voimassa olevia säännöksiä lupahakemuksesta kuuluttamisesta ja tiedoksi antamisesta. Tämä on perusteltua, koska sekä tiedottamisesta vastaava valvontaviranomainen että kansalaiset tuntevat parhaiten oman maansa lainsäädännön ja hallinnon menettelyt. Artiklassa tarkoitettu tiedottaminen kattaa lupahakemuksesta tiedottamisen lisäksi 2 kappaleen mukaan myös lupapäätöksistä ja tuomioista tiedottamisen.

19 artikla. Tarkastus. Artiklassa määrätään lupa-asiaa käsittelevän viranomaisen tai tuomioistuimen oikeudesta tehdä maastossa tarkastuksia myös toisen maan alueella rajat ylittävien vaikutusten toteamiseksi. Tarkastus on tehtävä yhteistyössä sen kohteen sijaintimaan valvontaviranomaisen kanssa, ja tarkastukseen on aina oltava valvontaviranomaisen suostumus. Tarkastusta suorittava viranomainen tai tuomioistuin toimii tarkastusta tehdesäänkin viranomaisroolissaan ja siihen liittyvällä vastuulla, vaikka sillä ei luonnollisesti toisen maan alueella olekaan samoja valtuuksia kuin omassa maassa toimiessaan. Tämän vuoksi on perusteltua, että tarkastusta suorittava viranomainen saa apua valvontaviranomaiselta. Pohjoismaisen ympäristönsuojelusopimuksen 10 artiklassa määrätään vastaavaa tarkoitusta varten suoritettavasta valvontaviranomaisen katselmuksesta. Välittömyysperiaatteen turvaamiseksi on kuitenkin tarkoituksenmukaista, että tarkastuksen voi tehdä lupa-asiaa käsittelevä viranomainen tai tuomioistuin.

20 artikla. Vaikutuksiltaan merkittävät vesistöhankkeet. Artiklan määräykset sopimuspuolten neuvotteluista toteutettaessa eräitä vaikutuksiltaan merkittäviä vesistöhankkeita pohjautuvat vuoden 1971 sopimuksen 3 luvun 13 artiklan määräyksiin hallitusten ratkaistavaksi siirrettävistä asioista. Koska lupa-asioiden käsittely uuden sopimuksen mukaan siirtyy rajajokikomissiolta kansallisille viranomaisille ja tuomioistuimille, vaikutuksiltaan merkittävän vesistöhankkeen toteuttamiseksi saatetaan tarvita lupa-molempien maiden viranomaisilta tai tuomioistuimilta. Tällaisista hankkeista ja niihin liittyvien lupakäsittelyjen yhteensovittamisesta on määräyksiä 21 artiklassa.

Vaikutuksiltaan merkittävä hanke voi kuitenkin sijaita kokonaisuudessaan toisen maan alueella, vaikka hankkeen vaikutukset ulottuvat toisen maan puolelle. Tällaiselle hankkeelle ei saa uuden sopimuksen mukaan myöntää lupaa ilman sopimuspuolten välisiä neuvotteluja, kun on kyse vesivoimalaitoksen rakentamisesta, vesistön säännöstelystä tai mittavasta veden siirtämisestä vesistöstä. Käytännössä tällaisia hankkeita ei ole suunnitteilla eikä artiklan soveltamisalaan kuuluvan hankkeen vireille tuloa pidetä todennäköisenä. Tällaisessa harvinaisessa tapauksessa olisi mahdollista sopia hankkeen toteuttamisesta myös erillisellä valtiosopimuksella.

21 artikla. Lupakäsittelyjen yhteensovittaminen. Artiklan määräykset lupakäsittelyjen yhteensovittamisesta ovat tarpeen, koska yhteisestä lupaviranomaisesta luovuttaessa osa nykyisin rajajokikomission ratkaistavaksi kuuluvista lupa-asioista tulee käsiteltäväksi molempien maiden viranomaisessa tai tuomioistuimessa. Käytännössä tällaisia molemmissa maissa lupaa edellyttäviä hankkeita voivat olla muun muassa rajajoessa tapahtuvat ruoppaukset tai sillan rakentaminen rajajoen ylitse. Lupa-asia käsitellään näissä tilanteissa Suomessa Lapin aluehallintovirastossa ja Ruotsissa Uumajan ympäristötuomioistuimessa.

Artiklan 1 kappaleessa asetetaan yleiseksi tavoitteeksi lupa-asioden käsittely mahdollisimman samanaikaisesti molemmissa maissa. Koska lupa-asioden vireille tulo riippuu täysin hankkeesta vastaavan tahdosta, ei määräys tältä osin voi olla viranomaista velvoittava. Lupa-asioden yhtäaikainen ja joustava käsittely on yleensä myös luvanhakijan etu, joten hänkin pyrkinee hakemaan lupaa samanaikaisesti molemmissa maissa. Käytännössä samanaikaiseen käsittelyyn voidaan pyrkiä lupa-asioista vastaavien viranomaisten mahdollisimman hyvällä yhteistyöllä ja tietojenvaihdolla. Lupa-asiaa käsittelevien viranomaisten ja tuomioistuinten velvollisuus antaa toisilleen tietoja sisältyy siten artiklan 1 kappaleeseen.

Artiklan 2 kappaleessa laajennetaan 1 kappaleen mukainen tiedoksiantovelvollisuus koskemaan myös lupa-asiaa koskevaa päätöstä tai tuomiota. Kansallisten viranomaisten ja tuomioistuinten tulee lupa-asian käsittelyssä luonnollisesti noudattaa kansallista lainsäädäntöä. Kansalliset säädökset jättävät kuitenkin useissa asioissa viranomaiselle tai tuomioistuimelle harkintavaltaa esimerkiksi siinä, miten lupamääräykset yksityiskohdissaan muotoillaan. Samaa hanketta koskevien lupamääräysten tulisi olla keskenään yhteen sovitettuja siten, ettei hankkeen toteuttaminen vaikeudu tai käy mahdottomaksi sellaisissa tilanteissa, joissa kansalliset säädökset mahdollistavat useita erilaisia tapoja toteuttaa hanke lainmukaisesti. Lupamääräysten yhteensovittamiseksi lupa-asiaa käsittelevien viranomaisten ja tuomioistuinten tulisi olla keskenään yhteydessä jo ennen lupa-asian ratkaisemista. Käsitteilyaikataulut voivat kuitenkin olla niin erilaiset, että lupa-asia ratkaistaan toisessa maassa huomattavasti aikaisemmin kuin toisessa. Tällöin päätöksestä tai tuomiosta tiedottaminen on erityisen tärkeää.

Riippumatta siitä, ratkaistaanko samaa hanketta koskeva lupa-asia Suomessa ja Ruotsissa samanaikaisesti, voivat lupa-asian ratkaisusta tehtävät valitukset johtaa siihen, että lupaa

koskeva päätös tai tuomio saa toisessa maassa lainvoiman aikaisemmin kuin toisessa. Muutoksenhaku voisi osittain käydä turhaksi, jos hankkeen toteuttaminen olisi tällaisessa tilanteessa mahdollista aloittaa toisessa maassa odottamatta valitusten käsittelyä. Oikeusturvan kannalta tällainen tilanne ei olisi hyväksyttävä, minkä vuoksi artiklan 3 kappaleessa kielletään tuomioistuinta tai viranomaista antamasta lupaa hankkeen toteutuksen aloittamiselle ennen tuomion tai päätöksen lainvoimaiseksi tuloa, ellei tuomio tai päätös toisen maan lupa-asiassa ole tullut lainvoimaiseksi. Suomessa määräys tarkoittaa käytännössä sitä, ettei lupaviranomainen voi määrätä ympäristönsuojelulain 101 §:n nojalla toimintaa aloitettavaksi tai myöntää vesilain 2 luvun 26 §:n nojalla töidenaloittamislupaa, ellei samaa hanketta koskeva Ruotsin ympäristötuomioistuimen tuomio ole lainvoimainen.

Artiklassa ei rajoiteta kansallisten lupaviranomaisten harkintavaltaa siltä osin kuin kyse on luvan myöntämisen edellytyksistä. On siis mahdollista, että samaa hanketta koskeva lupahakemus hyväksytään toisessa maassa ja hylätään toisessa. Sopimusta valmisteltaessa tehdyn laajan vesi- ja ympäristölainsäädäntöjen vertailun perusteella tällainen tilanne on kuitenkin epätodennäköinen, sillä Suomen ja Ruotsin lainsäädännöt ja erityisesti vesi- ja ympäristöoikeuden peruseräkkeet ovat jo perinteisesti lähellä toisiaan. Yhteisön oikeuden vaikutuksesta lainsäädännöt yhtenäistyvät jatkuvasti myös monissa yksityiskohdissa. Lupakäsittelyjen yhteensovittamista on syytä kuitenkin käytännössä seurata sopimuksen voimaantulon jälkeen, ja tämä seuranta on annettu 10 artiklan 2 kappaleessa uuden rajajokikomission tehtäväksi.

22 artikla. Hakemusasioiden kieli. Hakemusasiakirjojen kieltä koskevaan artiklaan vaikuttavat Suomessa keskeisesti perustuslaki ja kielilaki (423/2003), ja artikla on pyritty muotoilemaan yhdenmukaisesti näihin säädöksiin sisältyvien säännösten kanssa. Perustuslain 17 §:n 2 momentin mukaan jokaisella on oikeus käyttää viranomaisessa asiassaan omaa kieltään, joko suomea tai ruotsia, sekä saada toimitusasiakirjansa tällä kielellä. Myös saamen kielilaki tulee sovellettavaksi pohjoisimmassa osassa sopimusaluetta. Ruotsissa vastaavat säännökset oikeudesta käyttää saamen kieltä viranomaisessa ja tuomioistuimessa sisältyvät uuteen lakiin kansallisista vähemmistöistä ja vähemmistökielistä (2009:724), joka tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2010.

Toiseksi perustuslaista johtuu, että jos asianosainen on esimerkiksi mahdollinen vahingonkärsijä Ruotsin puolella ja hänellä on oikeus osallistua asian käsittelyyn, hän tulee Suomen lainkäyttövallan piiriin ja häneen sovelletaan tältä osin perustuslain vaatimuksia yhdenvertaisuudesta ja oikeudesta saada asiansa käsiteltyksi. Lupapäätös on käännettävä tällaisessa tapauksessa myös kokonaan ruotsiksi, koska valitusmahdollisuudet on yhtäläisesti turvattava. Viranomaisen velvollisuus on antaa riittävästi tietoa hakemuksen käsittelyn kuluessa kaikille asianosaisille siten, että nämä pystyvät tehokkaasti valvomaan etujaan. Siten viranomaisen velvollisuudeksi tulee huolehtia yleiskuvauksen kääntämisestä toiselle kielelle, huolehtia hakemusasiakirjojen kääntämisestä toiselle kielelle siltä osin kuin ne koskevat asianosaisen etua tai oikeutta, sekä huolehtia lupapäätöksen kääntämisestä toiselle kielelle kokonaisu-

dessaan. Hakemusasiakirjojen kääntämistä on kielilain 20 §:ssä rajattu esimerkiksi teknisten selvitysten osalta. Siltä osin kuin viranomaisen arvioi, että asiakirjalla ei ole vaikutusta asianosaisen oikeuteen, se voidaan jättää kääntämättä. Käännettyyn materiaaliin tulee tällöin liittää luettelo aineistosta, jota ei ole käännetty. Pyynnöstä asianosaisella on oikeus saada käännös myös tällaisesta materiaalista.

Velvollisuus huolehtia kääntämisestä on viranomaisella. Viranomaisen myös kantaa siitä aiheutuvat kustannukset, sillä kääntämistä ei ole verrattava ympäristölupahakemuksen aineelliseen sisältövaatimukseen. Sisältöselvitykset kuuluvat hakijan kustannettaviksi, mutta valtion maksuperustelain (150/1992) mukaan kääntämiskustannukset eivät ole sellaisia kustannuksia, joita voidaan hakijalta periä, vaan ne kuuluvat prosessin muodollisten vaatimusten hoitamiseen.

Kalastusmääräykset

23 artikla. Maantieteellinen soveltamisalue. Artiklassa määritellään sopimuksen ja siihen olennaisena osana kuuluvan kalastussäännön sisältämien kalastusta koskevien määräysten soveltamisalue. Se muodostuu artiklassa luetelluista rajajoista sekä niiden sivu-uomina olevista vesistöistä lukuun ottamatta vesistöjä, jotka laskevat rajajokiin, Tornionjoen suuhaaroista sekä artiklassa tarkemmin määritellystä Tornionjoen edustan Perämeren merialueesta. Vuoden 1971 sopimuksen 5 luvun 1 artiklassa määriteltiin nykyiseen Tornionjoen kalastusalueeseen verrattuna uusi rajajokisopimus ei muuta soveltamisaluetta jokialueella eikä Suomen puoleisella merialueella. Sen sijaan Perämeren merialue Ruotsin puolella pienenee nykyisestä merkittävästi käsittäen ainoastaan nykyiset niin sanotut 1- ja 2-alueet. Näin ollen kalastusmääräysten soveltamisalue merellä tulee olemaan suunnilleen yhtä suuri Suomen ja Ruotsin puolella.

24 artikla. Kalaväylä. Kalaväylää koskevilla määräyksillä pyritään kalan kulun turvaamiseen. Artiklan 1 kappaleessa määrätään siitä, missä kalaväylä sijaitsee. Määräys on lähes kokonaan samansisältöinen kuin vuoden 1971 sopimuksen 5 luvun 2 artiklan määräys. Toisin kuin vuoden 1971 sopimuksessa, rajajokikomissiolla ei ole enää oikeutta määrätä kalaväylän poikkeuksellisesta sijainnista. Vastaavaa oikeutta ei ole annettu myöskään kalastusta hallinnoiville viranomaisille. Tällaista määräystä ei katsottu tarpeelliseksi sisällyttää uuteen sopimukseen, koska sitä ei ole tähänkään mennessä sovellettu ja siltä on siten puuttunut käytännön merkitys.

Vuoden 1971 sopimuksen tavoin artiklan 2 kappaleessa ehdotetaan rajoituksia kalastuksen harjoittamiselle kalaväylällä. Kalanpyydyksiä tai muita laitteita, kuten kalanpyydysten ei-kalastavia osia, johtoaitoja, kiinnityspaaluja, uittonippuja, laitureita tai ankkureita ei saa sijoittaa eikä käyttää sellaisella tavalla, joka voi estää kalan pääsyn kalaväylälle tai kalan liikkumisen väylällä. Kulkuverkolla tai kulteella kalaväylällä kalastettaessa on vähintään

puolet väylän leveydestä oltava aina avoinna kalan vapaaseen kulkuun, mikä on uusi määräys verrattuna vuoden 1971 sopimukseen. Nykyisen kaltaisena säilyy määräys, joka pysyttää voimassa erityisen oikeuden sulkea kalaväylä.

25 artikla. Tarkemmat määräykset. Artiklan 1 kappaleesta ilmenee, että tarkemmat määräykset kalastamisesta Tornionjoen kalastusalueella annetaan sopimuksen liitteenä olevassa kalastussäännössä, joka on olennainen osa sopimusta. Kalastussäännön määräyksillä on siten samanlainen oikeudellinen asema kuin itse sopimuksen määräyksillä, minkä vuoksi niitä voidaan muuttaa vain sopimuspuolten välisellä sopimuksella rajajoki-sopimuksen 31 artiklan mukaisesti. Hallitukset tai niiden määräämät viranomaiset voivat kuitenkin kalastussäännön 16 §:ssä määrätyn edellytyksin antaa kalastussäännön tietyistä määräyksistä poikkeavia säädöksiä.

Kalastussääntö sisältää yhteensä kaksikymmentäkaksi pykälää muun muassa lohen, taimenen ja muiden kalalajien kalastuksessa sallituista pyydyksistä sekä kokonaan kielletyistä pyydystyypeistä ja kalastustavoista. Edelleen kalastussäännössä on määräyksiä kalanpyydyksissä sallituista valmistusmateriaaleista ja mitoista. Siihen sisältyy myös lohen ja taimenen kalastuskielto poikkeuksineen sekä yleiset säännökset kalastuskausista joki- ja merialueella. Artiklan 2 kappaleen mukaan kumpikin sopimuspuoli sitoutuu Tornionjoen sivuvesistöjen kohdalla antamaan tarvittavia määräyksiä ja ryhtymään tarvittaviin toimiin kalakantojen edistämiseksi. Neuvotteluissa on keskusteltu muun muassa tarpeesta toteuttaa taimenen suojelemiseksi kansallisia toimenpiteitä Tornionjoen sivuvesistöissä.

26 artikla. Valtuutus. Artiklassa viitataan kalastussääntöön, jossa määritellään Tornionjoen kalastusalueella kalastusta hallinnoivat viranomaiset eli hallitusten lisäksi Suomessa Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus ja Ruotsissa Fiskeriverket ja Norrbottenin läänin lääninhallitus.

Lisäksi artiklassa määrätään rajajokikomission lausunnonanto-oikeudesta kalastusta hallinnoivien viranomaisten määräysvallassa olevista asioista. Hallitusten tai niiden määräämien viranomaisten yhteinen päätösehdotus kalastussäännön 16 §:n mukaisista poikkeuksista tulee antaa Suomalais-ruotsalaiselle rajajokikomissiolle lausuntoa varten niin hyvissä ajoin, että komissiolla on tosiasiallinen mahdollisuus käyttää oikeuttaan tulla kuulluksi ennen päätöksentekoa. Rajajokikomissio ei voi lausunnollaan estää viranomaisia tekemästä päätöstä ehdotetun mukaisena. Rajajokikomission näkökannalle tulee kuitenkin antaa riittävän suuri painoarvo erityisesti asioissa, jotka liittyvät sen omaan toimialaan. Komission lausunnonanto-oikeudesta on määräyksiä myös sopimuksen 11 artiklassa ja kalastussäännön 20 §:ssä. Kalastussäännön 20 §:n perusteella lausuntoa ei ole tarpeen hankkia tapauksissa, joissa vastuuviranomaisilla on tarvittava ja riittävä toimivalta käsiteltävässä asiassa.

27 artikla. Kalakantoja koskeva tutkimus ja tilastointi. Tutkimusta ja tilastointia koskeva määräys on uusi verrattuna vuoden 1971 sopimukseen. Sen tarkoituksena on vakiinnuttaa nykyinen yhteistyö kalakantojen tutkimuksessa ja seurannassa. Riittävän tutkimustiedon avulla voidaan varmistua siitä, että kalastusta koskevat rajoitteet ovat oikein mitoitettuja kalakannan turvaamiseksi.

Artiklan 2 kappaleen mukaan sopimuspuolet laativat vuosittain yhteisiä kalastustilastoja keräämällä kalastuskausittain tietoja pyyntiosuuksista ja saalismääristä. Artiklan 3 kappaleessa asianomaiset viranomaiset veloitetaan kokoamaan tiedot yhteisiä menettelytapoja noudattaen. Suomessa tiedonkeruusta vastaa pääasiassa Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos. Yhteisistä menettelytavoista sovitaan sopimusosapuolten tiedonkeruusta vastaavien viranomaisten kesken. Merialueen ammattikalastajat toimittavat yhteisön säädösten edellyttämät saalisilmoitukset Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukseen kuten nykyisinkin.

28 artikla. Toimenpiteet kalakantojen suojelemiseksi taudeilta ym. Artikla velvoittaa sopimuspuolia ryhtymään tarvittaviin toimiin kalakantojen suojelemiseksi vakavilta tarttuvilta kalataudeilta. Myös vieraiden kalalajien ja kalakantojen istutusta tulee toimenpitein torjua. Määräys rajoittaa Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen harjintavaltaa Tornionjoen vesistöön kohdistuvista kalastuslain 121 §:n mukaisista kotiutus- ja siirtoistutuslupahakemuksista päätettäessä.

Jos toimenpiteistä huolimatta epäillään vakavan, tarttuvan kalataudin esiintymistä tai todetaan sellaisen esiintyminen, on siitä artiklan 2 kohdan nojalla ilmoitettava välittömästi toiselle sopimuspuolelle.

29 artikla. Kalastusmääräysten rikkominen. Artiklassa sidotaan sopimuksen sekä kalastussäännön ja sen nojalla annettujen määräysten rikkomisesta aiheutuvat seuraamukset kummankin maan kansalliseen lainsäädäntöön. Artikla merkitsee huomattavaa muutosta nykytilaan, koska tällä hetkellä sopimuksen ja kalastussäännön tiettyjen määräysten rikkomisesta seuraavista rangaistuksista ja menettämisseuraamuksista sekä takavarikosta määrätään pääasiassa kalastussäännössä. Lisäksi seuraamuksista säädetään nykyisin Suomessa kalastuksesta Tornionjoen kalastusalueella annetussa laissa.

Artiklan mukaan kalastusta koskevien määräysten rikkomisesta rangaistaan kansallisen lainsäädännön mukaisesti. Suomessa kalastusrikkomuksesta säädetään kalastuslain 108 §:ssä, luvattomasta pyynnistä rikoslain 28 luvun 10 §:ssä ja kalastusrikoksesta rikoslain 48 a luvun 2 §:ssä. Ruotsin kalastuslainsäädännössä (fiskelag 1993:787) 1 päivänä heinäkuuta 2003 voimaan tulleet muutokset merkitsevät nykyistä ankarampien rangaistusuhkien käyttöönottoa myös Tornionjoen kalastusalueen Ruotsin puoleisella alueella tapahtuvassa kalastuksessa. Tämä koskee myös lakiin 1 heinäkuuta 2008 voimaan tulleita muutoksia rikkomuksista määrättävistä hallinnollisista maksuista.

Loppumääräykset

30 artikla. Riitojen ratkaisu. Artikla sisältää määräykset sopimuksen tulkintaan tai soveltamiseen liittyvien sopimuspuolten välisten riitojen ratkaisumenettelystä. Artikla vastaa tavanomaista kansainvälistä sopimusoikeudellista käytäntöä.

31 artikla. Seuranta ja muutokset. Artikla sisältää määräykset sopimuksen soveltamisen seurannasta ja sopimuksen muuttamisesta. Artikla vastaa tavanomaista kansainvälistä sopimusoikeudellista käytäntöä.

32 artikla. Irtisanominen. Artikla sisältää määräykset sopimuksen irtisanomismenettelystä. Artikla vastaa tavanomaista kansainvälistä sopimusoikeudellista käytäntöä.

33 artikla. Kumoutuvat sopimukset. Uusi rajajokisopimus korvaa vuoden 1971 sopimuksen ja vuonna 2003 tehdyn, alun perinkin väliaikaiseksi tarkoitetun sopimuksen yhteisen vesienhoitoalueen perustamisesta. Näiden sopimusten lisäksi artiklassa määrätään vuoden 1949 uittosopimuksen kumoutumisesta. Uittoa on Tornionjoella harjoitettu viimeksi vuonna 1972, joten uitosta tehdyllä sopimuksella ei ole ollut käytännön merkitystä enää yli 30 vuoteen.

34 artikla. Siirtymäsäännökset. Sopimuksen siirtymäsäännökset koskevat pääosin vuoden 1971 sopimuksella perustetun komission toimintaa ja ovat tarpeen komissiossa sopimuksen voimaan tullessa vireillä olevien asioiden sekä komission velkojen ja varojen siirtämisen järjestämiseksi. Vuoden 1971 komission toiminta lakkaa siten kokonaisuudessaan uuden sopimuksen tullessa voimaan.

Artiklan 1 kappaleen nojalla vuoden 1971 komissiossa sopimuksen voimaan tullessa vireillä olevat asiat tulee siirtää asianomaisten kansallisten viranomaisten ja tuomioistuinten käsiteltäviksi. Käytännössä asiat siis siirretään Suomen tai Ruotsin viranomaisille sillä perusteella, kumman maan puolella luvanvaraista toimintaa harjoitetaan. Edellä 21 artiklassa tarkoitetuissa tilanteissa asia tulee siirtää käsiteltäväksi molempien maiden viranomaisille. Siirrettäviin asioihin sovellettavasta lainsäädännöstä määrätään 2 kappaleessa. Asioihin sovelletaan joko vuoden 1971 sopimuksen säännöksiä tai kansallista lainsäädäntöä riippuen siitä, miten pitkälle asian käsittely vuoden 1971 komissiossa on edennyt. Jos asiassa on jo sovellettu vuoden 1971 sopimuksen 8 luvun 4 artiklan säännöksiä hakemuksesta tiedottamisesta ja kuuluttamisesta, tulee asian käsittelyyn kansallisessa viranomaisessa tai tuomioistuimessa muiltakin osin soveltaa vuoden 1971 sopimusta. Jos hakemuksesta ei ole sopimuksen voimaan tullessa vielä tiedotettu ja kuulutettu, sovelletaan asiassa kansallisia säännöksiä hankkeen toteuttamiseen mukaan.

Artiklan 3 kappaleessa määrätään komission vuoden 1971 sopimuksen nojalla antamien lupien pysyvyydestä. Sopimuksen voimaantulo ei suoraan vaikuta näihin vanhoihin lupiin, vaan ne jäävät kaikilta osin voimaan niin kuin ne olisi annettu asianomaisen kansallisen lainsäädännön nojalla. Lupien tarkistamiseen, muuttamiseen ja noudattamisen valvontaan sovelletaan sopimuksen voimaantulon jälkeen kansallisia säännöksiä. Vuoden 1971 sopimuksen 3 luvun 18 artikla mahdollistaa jo nykyisin vesitalouslupiin puuttumisen eikä kansallisen lainsäädännön soveltamiseen siirtyminen näin ollen merkitse lupien pysyvyyssuojan heikkenemistä.

Vanhojen lupien rikkomiseen sovelletaan 4 kappaleen mukaisesti joko vuoden 1971 sopimuksen määräyksiä tai kansallisia säännöksiä riippuen siitä, onko rikkomus tapahtunut ennen uuden sopimuksen voimaantuloa vai vasta sen jälkeen. Kansallisia rangaistussäännöksiä voidaan siten soveltaa vain sopimuksen voimaantulon jälkeen tapahtuneisiin rikkomuksiin. Määräys on perusteltu rikosoikeudellisen taannehtivan lainsäädännön kiellon vuoksi.

Artiklan 5 ja 6 kappaleet koskevat vuoden 1971 komission hallussa olevia varoja. Vuoden 1971 komission päätösten mukaisesti kalastuskorttien myynnistä kertyneet varat siirtyvät sopimuksen voimaan tullessa Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle ja Fiskeriverketille. Muut vuoden 1971 komission varat siirtyvät sopimuksella perustettavalle uudelle komissiolle, kun niistä on vähennetty mahdolliset velat. Vuoden 1971 sopimuksen nojalla annetuissa jätevesipäästöjä koskevista luvissa on määrätty maksettavaksi vesiensuojelumaksuja. Nämä voimassa oleviin lupiin perustuvat maksut tulee sopimuksen voimaantulon jälkeen maksaa uudelle komissiolle. Koska jätevesipäästöjä koskevat luvat on määrätty tarkistettaviksi luvassa annetun määräajan kuluessa eikä Suomen tai Ruotsin kansallisissa lainsäädännöissä ole säädetty vastaavasta vesiensuojelumaksusta, maksujen kerääminen jatkuu vain siihen asti, kun kaikki voimassa olevat luvat on tarkistettu.

Vuoden 1971 komissiolla on arkisto Haaparannassa. Arkisto sisältää muun muassa kaikki vuoden 1971 komission myöntämiin lupiin liittyvät asiakirjat. Näillä asiakirjoilla voi olla merkitystä erityisesti silloin, kun kansallisissa viranomaisissa käsitellään rajajokeen liittyviä vesi- ja ympäristölupa-asioita. Asiakirjat saattavat liittyä useiden kansallisten viranomaisten toimivaltaan kuuluviin asioihin, joten niiden siirtäminen tietyille kansallisille viranomaisille ei ole tarkoituksenmukaista. Artiklan 7 kappaleen mukaan kaikki vuoden 1971 komission hallussa olevat asiakirjat siirretään uudelle komissiolle, jonka hallussa olevien asiakirjojen julkisuudesta on määrätty 13 artiklassa.

Sopimuksen liitteenä olevan kalastussäännön 8 § sisältää määräyksiä pyydysten rakenteesta. Nämä määräykset merkitsevät joltain osin käytännössä sitä, että nyt käytössä olevia pyydyksiä ei sopimuksen voimaantulon jälkeen enää saa käyttää. Koska tämä voi joissakin tapauksissa olla kalastajien kannalta kohtuutonta, on artiklan 8 kappaleen mukaan mahdollista jatkaa kalastussäännön 8 §:n 1 momentin vaatimuksia vastaamattomien verkkojen käyttöä vielä kolmen vuoden ajan sopimuksen voimaantulosta.

35 artikla. Voimaantulo. Sopimus tulee artiklan mukaan voimaan 30 päivän kuluttua siitä, kun sopimuspuolet ovat ilmoittaneet toisilleen sopimuksen voimaantulolle valtiosäännön mukaan asetettujen vaatimusten täyttämisestä.

Ohjesääntö

Sopimuksen 8 artiklan 3 kappaleen mukaisesti Suomalais-ruotsalaisen rajajokikomission toimintaa ohjaavat hallinnolliset määräykset sisältyvät sopimuksen liitteenä olevaan ohjesääntöön. Sopimuksen 14 artiklan mukaisesti ohjesäännössä määrätään myös tarkemmin komissiosta aiheutuvien kustannusten jakamisesta sopimuspuolten kesken. Komission ohjesääntö vastaa siten sisältönsä osalta varsin pitkälle vuoden 1971 sopimuksen liitteenä A olevaa suomalais-ruotsalaisen rajajokikomission ohjesääntöä.

Vuoden 1971 sopimuksen nojalla sopimuspuolet ovat maksaneet komissiolle ennakkoa ja kustannusten lopullinen jakautuminen on päätetty puolivuosittain tehtyjen tilitysten perusteella. Tarkoituksena on, että uuden rajajokikomission kanslia huolehtii komission taloushallinnosta kokonaisuudessaan. Tämä yksinkertaistaa taloushallintoa ja vähentää siitä sopimuspuolten viranomaisille aiheutuvaa työtä. Tilintarkastajien avulla voidaan turvata asianmukainen taloudenpito ja sopimuspuolten etujen valvonta.

Komission budjetista maksetaan kattavasti kaikki komission työstä aiheutuvat kustannukset. Toisin kuin nykyisin, asiantuntijoiden ja jäsenten palkkioiden perusteet ovat samat kansallisuudesta riippumatta. Tällöin kaikki kustannukset voidaan jakaa tasan sopimuspuolten kesken, kun perusteita kustannusten erottelulle ei enää ole. Vuoden 1971 sopimukseen perustuvista jäsenten vuosipalkkioista on tarkoitus siirtää kokouspalkkioihin. Matkakorvausten perusteena käytetään edelleen kansallisia matkustussääntöjä.

Aiemmin ohjesääntöön sisältyneet määräykset komission hallussa olevien asiakirjojen julkisuudesta on siirretty sopimuksen 13 artiklaan. Uuden ohjesäännön 10 §:n mukaan komission tulee lisäksi vahvistaa itselleen työjärjestys, jossa komission sisäisestä hallinnosta voidaan antaa vielä tarkempia määräyksiä. Näin ollen ohjesääntö ei ole aivan yhtä yksityiskohtainen kuin vuoden 1971 sopimuksen liitteenä oleva ohjesääntö.

Kalastussääntö

Yleisiä määräyksiä

1 §. Tarkoitus. Ensimmäisessä momentissa ilmaistaan kalastussäännön ja rajajokisopimuksen välinen yhteys. Kalastussääntö on rajajokisopimuksen olennainen osa.

Toisessa momentissa täsmennetään kalastussäännön tarkoitusta suhteessa rajajokisopimuksen 2 artiklan tarkoitusta koskeviin määräyksiin. Sen mukaan lähtökohtana on, että kalastussäännön määräysten soveltamisella päästäisiin kohtuulliseen ja oikeudenmukaiseen tasapainoon yhtäältä kalakannan hyödyntämisen ja sen suojelun näkökulmasta ja toisaalta siten, että kalastuksen harjoittamisella voidaan edistää koko raja-alueen eri kalastajaryhmien etua kokonaisuudessaan.

Kolmannessa momentissa todetaan, että kalastussäännön määräyksiä ei tulisi tulkita vastoin sen tarkoitusta tai Suomen ja Ruotsin kansainvälisiä velvoitteita, erityisesti EY:n yhteistä kalastuspolitiikkaa.

2 §. Soveltamisalue. Pykälässä määrätään, että kalastussääntö on voimassa Tornionjoen kalastusalueella, jonka rajat ja ulottuvuus on vastaavasti myös määritelty rajajokisopimuksen 23 artiklassa. Toisessa momentissa määritetään Tornionjoen kalastusalueen jokialueen ja merialueen välinen raja, joka mukailee niin sanottua makean veden rajaa. Kuten nykyisinkin, merialueella ja jokialueella ovat voimassa erilaiset kalastusta koskevat määräykset.

3 §. Rauhoituspiirit. Pykälässä määritetään merialueella sijaitsevat rauhoituspiirit. Koordinaatein rauhoituspiirit on kuvattu kalastussäännön liitteessä 1. Uuteen soveltamisalueeseen sisältyvät rauhoituspiirit vastaavat vuoden 1971 sopimuksen 5 luvun 3 artiklan mukaisia rauhoituspiirejä. Uuden soveltamisalueen ulkopuolelle jäävät rauhoituspiirien linjaukset on lisätietona sisällytetty liitteeseen 1. Rauhoituspiirit muodostuvat käytännössä kuudesta 400 metriä leveästä väylästä, jotka ulottuvat jokisuulta selkämerelle. Neuvotte-luvaltuuskuntien puheenjohtajien 25 päivänä kesäkuuta 2009 hyväksymässä pöytäkirjassa on todettu, että Suomi ja Ruotsi ylläpitävät jatkossakin ne osat rauhoituspiirejä, jotka jäävät uuden soveltamisalueen ulkopuolelle. Suomessa rauhoituspiirejä vastaavista kalaväylistä säädetään vesilain 12 §:ssä ja kalastuslain 24 §:ssä. Rauhoituspiirin alueella on voimassa kielto asettaa tai käyttää kalanpyydyistä siten, että kalan kulku siinä voi estyä tai että kala ei pääse liikkumaan rauhoituspiirin alueelle tai alueella.

Jokisuun alueella on kaikenlainen kalastaminen isorysällä, pohjalla varustetulla pyydyksellä sekä koukkuverkolla ja muulla lohen tai taimenen pyydyttämiseen tarkoitetulla välineellä kielletty. Kielto vastaa vuoden 1971 sopimuksen 5 luvun 4 artiklassa olevaa määräystä ja sen taustalla on halu varmistaa kalan mahdollisuus liikkua joki- ja merialueen välillä. Sen sijaan kyseisen artiklan toisessa kappaleessa olevaa määräystä tietynlaisen pyydyksen asettamisesta Ison Tervakarin ja Hamppuleiviskän saarten väliseen salmeen ei sisälly enää uuteen rajajokisopimukseen eikä kalastussääntöön, koska Ruotsin valtio on lunastanut kyseisen alueen.

4 §. Määritelmät. Pykälässä määritellään keskeiset kalastussäännössä käytetyt kalanpyydyksiä koskevat käsitteet. Määritelmäluettelon sisällyttäminen kalastussääntöön on katsottu tarpeelliseksi paikallisolosuhteiden sekä tiettyjen suomalaisen ja ruotsalaisen oikeuskäytännön erojen vuoksi.

Kiinteällä pyydyksellä tarkoitetaan johtoidalla varustettua pyydystä, joka on tarkoitettu olemaan paikallaan vähintään kahden vuorokauden ajan kerrallaan. Esimerkkinä kiinteästä pyydyksestä mainitaan lohiryssä ja isoryssä. Pikkurysän määritelmästä seuraa, että isorysän johtoaidan jonkin osan tai pyydyksen osan on oltava vähintään 1,5 metrin korkuinen. Kiinteän pyydyksen määritelmä vastaa pitkälti kalastusasetuksen 8 §:n määritelmää isorysästä. Sopimusneuvotteluissa on pidetty lähtökohtana sitä, että kiinteän pyydyksen tulee olla rakenteeltaan sellainen, että lohi ja taimen voidaan vapauttaa pyydyksestä elävänä ja vahingoittumattomana. Pyydysten rakenteesta on tarkempia säännöksiä jäljempänä 8 ja 10 §:ssä. Myös rysien rakenteen tarkempi määrittely oli neuvotteluissa esillä, mutta maiden välillä saavutettiin lopulta yhteisymmärrys vain 10 §:n mukaisista kiinteiden pyydysten verkkojen silmäkokoa koskevista säännöksistä.

Ankkuroitu verkko on uusi käsite, joka on otettu kalastussääntöön suomen ja ruotsin kielen kalastusterminologian eroavaisuuden takia. Termi vastaa Suomessa lähinnä pohjaverkkoa, joka on määriteltä kalastusasetuksen 6 §:n 2 momentissa. Ankkuroitu verkko tarkoittaa sellaista verkkoa, joka on laskettu tai ankkuroitu pohjaan ja joka ei ajelehdi veden mukana. Virtasuojan käyttö ankkuroiduilla verkoilla kalastettaessa on kalastussäännön 7 §:n mukaan kielletty. Ankkuroiduista verkoista käytetään perinteisesti myös nimitystä kosteverkko tai laiska.

Kulkuverkko on kalastussäännössä määriteltä virrassa vapaana ajelehtivaksi verkoksi ja kulle veneeseen kiinnitetyksi nuotaksi. Vastaavia määritelmiä ei sisälly kalastuslakiin tai -asetukseen.

Kalastussäännössä vieheellä tarkoitetaan keinotekoisesti valmistettua uistinta, vaappua, perhoa tai niihin rinnastettavaa koukuilla varustettua houkutinta, joka liikkeellään, värillään tai muodollaan houkuttaa kalaa iskemään. Määritelmän on tarkoitus kattaa laajasti kaikki keinotekoisesti valmistetut vieheet. Muunlaisten vieheiden käyttö on siten kielletty. Vapakalastusvälineellä tarkoitetaan vapaa, pilkkiä ja vastaavia liikuteltavia välineitä, jotka on varustettu siimalla ja vieheellä tai koukulla.

Luonnollisella syötilä tarkoitetaan eläviä tai tapettuja syöttejä (matoja, toukkia, kaloja ja vastaavia) ja hajuvalmisteita.

5 §. Kalastuksenhoitomaksu. Pykälässä viitataan kansalliseen kalastuksenhoitomaksua koskevaan lainsäädäntöön. Kalastuksenhoitomaksuja kerätään Suomessa kalastuslain 88 §:n mukaisesti. Ruotsissa vastaavaa järjestelmää ei ole. Lisäksi pykälässä täsmennetään

velvoitetta suorittaa kalastuksenhoitomaksu siten, että kalastettaessa vieheellä myös soutajalla tulee olla maksu suoritettuna. Tätä on pidetty valvonnan kannalta selkeimpänä. Käytäntö on sama myös Tenjoella.

Pyyntivälineet, kalastusajat ja vähimmäismitat

6 §. Sallitut pyydykset. Pykälän ensimmäisessä ja toisessa momentissa luetellaan lohen ja taimenen sekä muiden lajien kalastuksessa sallitut pyydykset. Lohen ja taimenen kalastuksessa sallitaan kalastus ainoastaan kiinteällä pyydyksellä merialueella, kulkuverkolla ja kulteella sekä lipolla joessa liitteen 2 apajapaikoissa sekä vavalla ja vieheellä. Lippo hyväksyttäisiin perinteisenä pyyntivälineenä jälleen lohen ja taimenen kalastuksessa. Kiinteän pyydyksen ja nuotan käyttö jokialueella ja kulkuverkon tai kulteen ja lipon käyttö merialueella olisivat kiellettyjä. Myös ankkuroitujen verkkojen käyttö lohen ja taimenen kalastuksessa joella ja merialueella olisi kielletty. Määräyksen taustalla on tarve estää loheen ja taimeneen kohdistuvaa tehokasta verkkokalastusta. Muiden lajien kalastuksessa sallitaan useimmat pyydystyypit, kuten ankkuroidut verkot muualla kuin koskialueilla, mutta ei troolipyydyksiä. Liitteen 2 apajapaikat ovat niin sanottuja perinteisiä apajapaikkoja, joissa on jo nykyisin sallittu laajemmin tiettyjä perinteisiä pyyntimuotoja kuin muualla jokialueella. Vuoden 1971 sopimuksen mukainen rajajokikomissio on ylläpitänyt luetteloa näistä paikoista, ja liite 2 perustuu tähän komission luetteloon. Oikeus kalastukseen apajapaikassa on kalastuslain 13 §:ssä ja kiinteistönmuodostamislain 101 §:ssä tarkoitettu kiinteistöön kuuluva erityinen etuus, jonka olemassaolo ja suuruus voidaan tarvittaessa saattaa kiinteistönmäärittämis- toimuksessa ratkaistavaksi. Kalastussäännön 16 §:n mukaan liitteen 2 luetteloa apajapaikoista voidaan muuttaa, jos se esimerkiksi tällaisessa kiinteistönmäärittämis- toimituksessa tehdyn ratkaisun vuoksi on tarpeen.

Kolmannen momentin mukaan sallittua on vain kalastus, jossa on enintään kolme viehettä välineettä eli vapaa kohti. Vapakalastusvälineillä kalastettaessa välineiden on momentin mukaan oltava koko ajan kalastajan ulottuvilla. Määräyksillä pyritään estämään ylimitoitettua vapakalastusta ja kielteisen kalastuskulttuurin kehittymistä, kuten kalastukseen viritettyjen vapojen jättämistä vaille valvontaa.

Neljännän momentin mukaan apajapaikkojen raivaus on sallittu kalastuksen edellyttämässä laajuudessa. Viidennessä momentissa määrätään, ettei raivauksessa kuitenkaan saa käyttää kalaa pyytävää välineistöä kalan pyyntitarkoituksessa. Kuudennessa momentissa määrätään ilmoitusvelvollisuudesta. Raivaajan tulee ilmoittaa raivauksesta viimeistään seitsemän työpäivää ennen sen aloittamista momentissa määrätuille kansallisille kalastuksen valvontaviranomaisille.

7 §. Kielletyt pyydykset ja kalastustavat. Pykälässä määrätään tietyistä kielletyistä pyydystyypeistä ja kalastustavoista. Kiellot vastaavat pääasiassa sekä Suomen että Ruotsin kansallisessa kalastuslainsäädännössä olevia kieltoja ja käsittävät tietyissä tapauksissa myös kansainvälisistä sitoumuksista aiheutuvia kieltoja. Ensimmäisessä momentissa todetaan, että muut kuin 6 §:ssä mainitut sallitut pyydykset ovat kiellettyjä.

Toisessa momentissa kielletään kalastus harrilaudalla ja muulla siihen verrattavalla kalastustavalla, kuten erilaisilla plaanareilla.

Kolmannessa momentissa kielletään kalastus ampuma-asetta, huumaaavaa tai myrkyllistä ainetta taikka sähkövirtaa käyttäen. Kielto vastaa vuoden 1971 sopimuksen kalastussäännön 8 §:n 2 momentin määräystä. Suomessa vastaava kielto on kalastuslain 30 §:ssä. Myöskään kalavarojen säilyttämisestä teknisten toimenpiteiden avulla Itämeren, Belttien ja Juutinrauman vesialueilla annetun neuvoston asetuksen 23 artiklan 1 kohdan mukaan kalojen pyynnissä ei saa käyttää räjähdysaineita, myrkyjä, huumavia aineita, sähkövirtaa tai jonkinlaista ammusta.

Neljännessä momentissa kielletään sellainen koukkukalastus, jonka tarkoituksena on kalan tartuttaminen ulkopuolelta tai siten että sen vaara on ilmeinen. Suun ulkopuolelta koukkuun tarttunut kala on välittömästi laskettava takaisin veteen. Määräys vastaa kalastusasetuksen 12 §:n 2 momenttia, joskaan kalan vapautusvaatimusta ei siihen sisälly. Määräyksen keskeinen tarkoitus on niin kutsutun rokastuksen estäminen, eli kalan tartuttaminen ulkoa siihen soveltuvilla koukuilla ja vieheillä. Vapautusvelvoite on uutena elementtinä lisätty kiellon toimeenpanon tehostamiseksi.

Viidennessä momentissa kielletään kalastus atraimella tai muulla kalan ulkopuolelta lävistävällä välineellä. Kalan tartuttua muuhun pyydykseen on kuitenkin sallittua käyttää varrellista nostokoukkua. Suomessa atraimen ja vastaavien välineiden käyttö lohi- ja siikapitoisissa joissa on kielletty kalastusasetuksen 12 §:n 1 momentissa.

Kuudennessä momentissa kielletään virtasuojan, johtoaidan tai muun kiinteän rakennelman käyttäminen silloin, kun kalastetaan ankkuroiduilla verkoilla. Jos kiinteä laite sijoitetaan virtaavaan veteen, muodostuu laitteen taakse suvanto, jonne kala sijoittuu aloilleen ja on siten helposti pyydyttävissä. Tällainen laite on esimerkiksi siltapilari. Kielto vastaa vuoden 1971 sopimuksen kalastussäännön 5 §:n kolmannen momentin määräystä lisättyinä maininnalla muusta kiinteästä rakennelmasta. Johtoaidan käsite on peräisin Suomen kalastuslainsäädännöstä, eikä sillä ole vastinetta Ruotsin kalastuslainsäädännössä, minkä vuoksi sitä koskeva määräys on katsottu tarpeelliseksi sisällyttää kalastussääntöön.

Vuoden 1971 sopimuksen kalastussäännön 7 §:n mukainen kielto käyttää tulta ja valoa kalastettaessa haavilla ei tarpeettomana kieltona enää sisältyisi uuteen kalastussääntöön.

Seitsemännenten momentin mukaan veteen tai veden yläpuolelle ei saa asettaa esineitä, jotka on tarkoitettu kalan säikäyttämiseen tai sen kulun estämiseen. Kiellolla halutaan muun muassa estää kalan ohjaamista pyydyksiin.

Viimeisessä momentissa kielletään kiellettyjen pyyntivälineiden pitäminen veneessä tai muutoin käsillä. Sama koskee sallittuja pyydyksiä kiellettyinä pyyntiajankohtina. Merialueella on kieltoaikana myös sallittu kuljettaa sallittuja pyydyksiä sillä edellytyksellä, että ne on pakattu ja sidottu kuljetusta varten. Tällöin tulevat kyseeseen esimerkiksi kiinteiden pyydysten osien kuljettaminen pyyntipaikan lähistöllä olevaan saareen. Myös metsästysaseen kuljettaminen on sallittu, jotta tällainen ase voidaan metsästysaikana esimerkiksi kuljettaa joen yli. Kalastuslain 108 §:n mukaan kielletyn pyydyksen pitäminen aluksella tai muutoin käsillä pyyntiä varten on sanktioitu. Kalastuslain 100 §:n 3 momentin mukaan viranomaisen tai kalastuksenvälvojan on hävitettävä kielletty pyydys tai pyydyksen osa tai tehtävä se kalastukseen kelvottomaksi.

8 §. Pyydysten rakenne ja sijoittelu. Pykälässä määrätään eräistä rajoituksista pyydysten rakenteelle ja sijoittelulle. Pyydysmateriaaleja ja silmäkokoja säätelemällä pyritään säästämään nuoria kaloja ja muita kuin kalastuksen kohteena olevia kalalajeja pyynniltä.

Ensimmäisen momentin mukaan muiden lajien kuin lohen ja taimenen verkkokalastuksessa on sallittua ainoastaan enintään 0,20 millimetrin vahvuisesta yksisäikeisestä nailonlangasta valmistettujen yksiliinaisten kulkuverkkojen ja ankkuroitujen verkkojen käyttäminen. Meressä on kuitenkin sallittua käyttää vahvempaa lankaa verkossa, jonka silmäkoko on enintään 40 millimetriä. Määräyksillä halutaan estää lohta ja taimenta pyytävien vahvojen verkkojen käyttäminen muiden kalalajien kalastuksessa, mutta samalla mahdollistaa pienisilmäisten ja rajoitusta vahvempien verkkojen käyttö merellä esimerkiksi silakan ja muikun kalastuksessa. Näihin verkkoihin lohet ja taimenet eivät tartu.

Toisessa ja kolmannessa momentissa on määräyksiä verkkojen enimmäispituudesta. Kulkuverkon pituus saa olla enintään 120 metriä, kulteen pituus enintään 200 metriä ja ankkuroidun verkon pituus enintään 60 metriä. Pituusrajoitukset eivät kuitenkaan koske merialuetta elokuun 1 päivän ja huhtikuun 30 päivän välisenä aikana eivätkä sellaista merellä käytettävää ankkuroitua verkkoa, jonka silmäkoko on enintään 40 millimetriä. Lisäksi kielletään ankkuroitujen verkkojen asettaminen 60 metriä lähemmäksi aikaisemmin asetettua vastaavanlaista pyydystä. Verkkojen pituutta ja etäisyyttä koskevilla määräyksillä halutaan estää ylimitoitettua verkkokalastusta, joka kohdistuisi loheen tai taimeneen. Muihin lajeihin kohdistuva perusteltu verkkokalastus halutaan kuitenkin sallia. Ankkuroitujen verkkojen pituutta ja etäisyyttä koskevat määräykset vastaavat maa- ja metsätalousministeriön Törnionjoen kalastuksesta antaman päätöksen 4 §:n 3 ja 4 kohtien määräyksiä.

Neljännenten momentin mukaan nahkiaisen pyyntiin tarkoitettun merran nielun tulee olla enintään 16 senttimetriä. Määräyksen tarkoitus on varmistaa, että merralla ei voida pyydä lohta, ja merran nielu voi siten olla huomattavasti pienempikin.

Viidennen momentin mukaan kiellettyä on metallilangan, metallivaijerin ja vastaavan käyttö kalanpyydyksissä. Kielto ei kuitenkaan koske mertaa, lohen ja taimenen pyyntiin tarkoitettua lippoa tai katiskaa. Lipon materiaalia koskeva määräys liittyy 6 §:n 1 momentin määräykseen sallituista pyydyksistä, joihin sisältyy lohen ja taimenen kalastukseen käytettävä lippo. Kuudennen momentin mukaan muun kalan kuin lohen ja taimenen lippoamisessa saa käyttää vain enintään 0,40 millimetrin vahvuisesta yksisäikeisestä nailonlangasta ja vähintään 80 millimetrin silmäkoon hapaasta valmistettua lippoa. Materiaalirajoituksilla halutaan estää muun muassa vaijerista valmistettujen lohilippojen käyttö siian lippousaikana, jolloin lohen lippoaminen on kielletty.

9 §. Pyydysten merkitseminen. Pykälässä määrätään velvollisuudesta merkitä pyydykseen omistajan tai käyttäjän nimi ja yhteystiedot. Tällä tavoin halutaan tehostaa kalastuksen valvontaa. Velvoite ei koske kädessä pidettäviä tai käden ulottuvilla olevia va-pakalastusvälineitä. Sen sijaan lipot tulee merkitä. Määräystä on tiukennettu vuoden 1971 sopimuksen kalastussääntöön sisältyvään määräykseen verrattuna.

10 §. Silmäkoko. Pykälässä on määräyksiä havaspyydysten silmäkoosta joki- ja meri-alueella. Suomessa silmäkoon mittaamistavasta säädetään kalastusasetuksen 15 §:ssä. Myös EY:n säädöksiin sisältyy silmäkoon mittaamistapaa koskevia määräyksiä. Silmäkokomääräysten tavoitteena on estää alamittaisten kalojen tarttuminen verkkojen silmiin ja muiden kuin kalastuksen kohteena olevien kalalajien pyytäminen. Tällöin lohelle ja taimenelle asetetaan suurempi silmäkoko kuin siialle tai pienille kaloille, kuten silakalle ja muikulle.

Ensimmäisessä momentissa määrätään jokialueella käytettävien pyydysten silmäkoosta. Momentin 1 kohdan mukaan lohia ja taimenia kulkuverkolla ja kulteella kalastettaessa silmäkoon on oltava vähintään 100 millimetriä. Määräys vastaa vuoden 1971 sopimuksen kalastussäännön 18 §:ää. Momentin 2 kohdan mukaan muiden lajien kuin lohen ja taimenen kalastuksessa kulkuverkolla ja kulteella silmäkoon on oltava vähintään 80 millimetriä ja enintään 100 millimetriä. Samat vähimmäis- ja enimmäiskoot on 3 kohdassa asetettu ankkuroidun verkon silmäkoolle. Momentin 4 kohdan mukaan muiden kalojen pyynnissä sallittujen pikkurysien silmäkokojen on oltava enintään 80 millimetriä.

Toisessa momentissa määrätään merialueella kiinteiden pyydysten ja ankkuroitujen verkkojen silmäkoosta. Määräykset poikkeavat jossain määrin vuoden 1971 sopimuksen kalastussäännön 19 §:ssä olevista silmäkokovaatimuksista. Nykyisin voimassa olevan määräyksen mukaan silakan ja muikun pyyntiin tarkoitettujen verkkojen, nuottien ja kiinteiden pyydysten vähimmäissilmäkoko on 24 millimetriä ja enimmäiskoko 38 millimetriä. Uuden kalastussäännön mukaan kiinteiden pyydysten kalapesän silmäkoko saa olla enintään 80 millimetriä, joka soveltuu sekä lohen, taimenen että siian pyyntiin. Silakan ja muikun pyyntiin käytettävästä silmäkoosta ei ole tarpeen säätää. Momentin 2 kohdan mukaan ankkuroitujen verkkojen silmäkoko ei saa toukokuun 1 päivän ja heinäkuun 31 päivän välillä olla enempää kuin 90

millimetriä. Muuna aikana silmäkoon tulee olla enintään 40 millimetriä tai vähintään 90 millimetriä. Silakan verkkokalastuksen osalta määräys täydentää kalavarojen säilyttämisestä teknisten toimenpiteiden avulla Itämeren, Belttien ja Juutinrauman vesialueilla annetun neuvoston asetuksen liitettä III, jonka mukaan silakan pyynnissä verkon silmäkoon vähimmäismitta on 16 millimetriä.

11 §. Kalastuskausi ja rauhoitusajat. Pykälässä määrätään lohen ja taimenen kalastuksen kiellosta ja siihen liittyvistä poikkeuksista. Ensimmäisen momentin mukaan pääsääntönä on lohen ja taimenen kalastuskielto, josta voidaan poiketa vain siten kuin jäljempänä pykälässä määrätään. Toisen momentin mukaan kaikenlainen kalastus jokialueella on kielletty syyskuun 15 päivän alusta joulukuun 15 päivän loppuun. Tänä aikana olisi kuitenkin sallittua pyytää nahkiaisia merralla. Tätä niin sanottua syysrauhoitusta esitetään pidennettäväksi loppupäästä kuukaudella joulukuun 15 päivään, jotta ilmaston lämpenemisen mahdollistama kalastus sulissa vesissä tulisi kiellon kattamaksi. Syysrauhoitus on tarpeen kudulla olevien kalojen lisääntymisen suojelemiseksi.

Kolmas momentti sisältää poikkeuksen 1 momentin lohen ja taimenen kalastuskiellosta vapakalastuksen osalta. Kalastus vapakalastusvälineillä on sallittu kesäkuun 1 päivän alusta elokuun 31 päivän loppuun lukuun ottamatta niin sanottua viikkorauhoitusta, joka kestää aina sunnuntaista kello 19 maanantaihin kello 19. Kalastussäännössä kellonajat on ilmoitettu sekä Suomen että Ruotsin aikana, sillä tarkoitus on, että viikkorauhoitus alkaisi molemmissa maissa yhtä aikaa aikaerosta riippumatta. Kalastuskautta lyhennettäisiin siten alkupäästä ja jatkettaisiin loppupäässä siten, että vapakalastuskausi kestäisi yhteensä kolme kuukautta. Lisäksi viikkorauhoitusta lyhennettäisiin kahdesta vuorokaudesta yhteen. Lyhennyksellä otettaisiin huomioon kalastusmatkailun tarpeet. Kun otetaan huomioon lyhennetty viikkorauhoitus, kokonaiskalastusaika vastaa nykyistä kolmen ja puolen kuukauden kalastusaikaa pidemmällä viikkorauhoituksella. Toukokuu esitetään kieltoajaksi silloin jokeen nousevien taimenten suojelemiseksi. Vapa- ja viehekalastusoikeutta koskevat lisäksi muun muassa kalastussäännön 7, 13 ja 14 §:ssä olevat erityismääräykset.

Neljännessä momentissa määrätään lohen ja taimenen kalastuskiellon poikkeuksista jokialueella liitteen 2 apajapaikoissa. Lohen ja taimenen pyynti sallitaan tiettyinä aikoina. Määräysten tarkoituksena on perinteisten pyyntimuotojen salliminen ja osittainen laajentaminen. Lohen pyynti lipolla on nyt ollut kiellettyä. Kalastus lipolla olisi sallittu juhannusviikon maanantaista kello 19 sunnuntaihin kello 19 sekä kulkuverkolla ja kulteella juhannusviikon tiistaista torstaihin ja juhannusta seuraavan kahden viikonlopun perjantaista kello 19 seuraavaan sunnuntaihin kello 19. Sallittuja pyyntiaikoja on useammassa jaksossa, jotta mahdollisuus lohen ja taimenen kalastukseen voisi koskea joen kaikkia apajapaikkoja lohen nousun etenemisestä riippumatta. Kalastuskausi on esitetty ajoitettavaksi juhannusta edeltävälle viikolle, jotta perinteisen juhannuslohen pyytäminen olisi mahdollista.

Viidennessä momentissa määrätään muiden lajien perinteisistä pyyntimuodoista liitteen 2 apajapaikoissa. Siian lippopyynnin rajoittamista toukokuun alun ja juhannusviikon välisenä aikana puoltaa erityisesti se, että Tornionjoen vaellussiikakanta on viimeaikaisen saaliskehityksen perusteella edelleen heikentynyt. Lippopyynti on myös valvonnan tehostamiseksi ajoitettu alkavaksi samanaikaisesti kohdelajista riippumatta. Siian lippopyyntiä koskevaa aloitusaikaa voi olla tarpeen tarkastella osana 16 tai 18 §:ssä määriteltyjä poikkeusmahdollisuuksia. Perusteena ovat tällöin muun muassa matkailuun liittyvät tekijät. Muiden lajien kalastus kulkuverkolla ja kulteella olisi sallittua liitteen 2 apajapaikoissa heinäkuun 15 päivästä syyskuun 14 päivään.

Kuudennessä momentissa määritellään kalastuskausi merialueella kiinteillä pyydyksillä. Muiden lajien kuin lohen ja taimenen kalastus kiinteillä pyydyksillä on sallittua kesäkuun 11 päivästä lokakuun 31 päivään. Lohen ja taimenen kalastus kiinteillä pyydyksillä voidaan aloittaa aikaisintaan kesäkuun 17 päivänä kello 12. Taimenen kalastusaika päättyy elokuun 31 päivä ja lohen kalastus syyskuun 15 päivä.

Seitsemännen momentin mukaan kumpikin sopimuspuoli saa vahvistaa kansallisilla määräyksillä eri kalastajaluokille myöhemmät lohen tai taimenen kalastuksen aloituspäivämäärät sekä pyydysrajoituksia kiinteillä pyydyksillä tapahtuvalle kalastukselle. Ammattikalastus tai muu kalastus kiinteillä pyydyksillä alkaa kuitenkin viimeistään 29 päivänä kesäkuuta. Nykyisin pyyntiajoista säädetään kalastuksesta Tornionjoen kalastusalueella annetun maa- ja metsätalousministeriön päätöksen 4 §:n 2 momentissa. Erona nykyiseen sääntelyyn on myös se, että lohen ja taimenen pyynti kiinteillä pyydyksillä sallitaan myös muille kuin kalastuslain 6 a §:ssä tarkoitetuille ammattikalastajille. Käytettäessä edellä mainittua mahdollisuutta kansallisten määräysten antamiselle voidaan eri kalastajaluokat ottaa huomioon kalastusajoista määrittäessä.

Kiinteiden pyydysten kalastusajat olivat neuvottelujen keskeisin kysymys ja ongelmakohta. Suomen pyrkimyksenä oli vähentää Ruotsin puolella Tornionjoen edustalla kesäkuussa tapahtuvaa kalastusta kiinteillä pyydyksillä. Vastaavaa pyyntiä ei Suomen puolella ole sallittu. Ruotsi painotti kuitenkin koko neuvottelujen ajan sitä, että lohen ja taimenen kalastusoikeus kuuluu merialueella vesialueiden omistajille ja että sen pyrkimyksenä on saariston elävänä pitäminen ja perustuslain omaisuudensuojan noudattaminen. Ruotsi katsoi siten, että sillä ei ollut poliittisia tai oikeudellisia mahdollisuuksia asettaa omien vesialueidensa osalta muita kuin ehdottoman välttämättömiä kalastusrajoituksia. Ottaen huomioon Ruotsin ehdoton vastustus ja lohikannan vahvistuminen päädyttiin malliin, jossa kiinteitä pyydyksiä ei alkukaudella saisi ollenkaan laittaa vesille ennen kesäkuun 11 päivää. Varsinainen lohenkalastus saisi alkaa kesäkuun 17 päivänä kello 12.

Kyseisten määräysten vaikuttavuutta tehostettiin niihin liittyvillä valvontamääräyksillä, joita kirjattiin kalastussäännön 12 §:n 3 momenttiin ja 21 §:ään sekä yhteiseen pöytäkirjaan 25 päivästä kesäkuuta 2009. Pöytäkirjan mukaan kalastajien, jotka kalastavat kiinteillä pyydyksillä muita kalalajeja ennen lohen ja taimenen kalastuskauden alkua, tulee sekä antaa

ennakkoilmoitukset pyydysten koennasta että tehdä ennakkoilmoitus saaliin maihintuonnista. Lisäksi maihintuontipaikkoja ja pyydysten kokemisen ajankohtia rajoitetaan. Ennen lohenkalastuskauden alkua päivittäin ja erityisesti kesäkuun 17 päivän aamupäivän aikana kaikkien kiinteiden pyydysten kalapesät tulee tyhjentää lohista ja taimenista. Tässä yhteydessä viranomaisten tulisi suorittaa riskiin perustuvaa valvontaa. Tällä tavalla pyrittäisiin minimoimaan kiinteisiin pyydyksiin kieltoaikana joutuneiden lohien ja taimenten ottaminen saaliiksi. Vapauttamisvelvoite edistää osaltaan lohien ja taimenten nousua jokeen.

Suomen ja Ruotsin näkemyserojen vuoksi katsottiin, että merialueella voi olla perusteita lohien ja taimenen kalastuksen erilaiselle sääntelylle Suomen ja Ruotsin puolella. Suomen merialueen kalastajien kansallinen yhdenvertaisuus edellyttää myös, että sopimusalueen suomalaisia kalastajia ei aseteta olennaisesti eri asemaan kuin rannikkoalueen muita suomalaisia kalastajia, joiden kalastusta on rajoitettu valtioneuvoston asetuksella lohenkalastuksen rajoituksista Pohjanlahdella ja Simojoessa. Kansallisen yhdenvertaisuuden periaate johtaa siten lohenkalastuksen järjestelyyn Suomen puolella, joka noudattaisi pääpiirteissään edellä mainittua valtioneuvoston asetusta tai sen tilalle tulevaa sääntelyä. Erillinen sääntely on perusteltu siitä huolimatta, että kalastussäännöllä yleisesti pyritään yhteiseen sääntelyyn ja yhdenvertaiseen kohteluun koko sopimusalueella. Tällä tavalla voidaan myös laajemmin ottaa huomioon maiden kalastuksen rakenteissa olevat erot. Ruotsissa lohien kalastus on perinteisesti sijoittunut jokisuihin, kun sitä Suomessa voidaan harjoittaa pitkin Pohjanlahden matalaa rannikkoa.

Pykälän viimeisen momentin mukaan kiinteiden pyydysten paalutus ja ankkurointi saadaan aloittaa ennen kuin kalastus on sallittu. Pyydysten sellaisten osien, jotka eivät pyydä kalaa, asettaminen paikoilleen saadaan aloittaa aikaisintaan seitsemän päivää ennen sitä päivää, jolloin kalastuksen aloittaminen kalastussäännön mukaan on sallittua. Kiinteiden pyydysten asettamiseen liittyviä määräaikoja on kalastajien työturvallisuuden ja -olosuhteiden parantamiseksi pidennetty.

12 §. Vähimmäismitat ja kalojen vapauttaminen. Pykälässä määrätään tiettyjen kalojen vähimmäismitoista sekä siitä, miten mittaus tulee suorittaa. Vähimmäismittoja koskevien määräysten tarkoituksena on suojella sellaisia kasvuikäisiä kaloja, jotka eivät vielä ole saavuttaneet sukukypsyyttä.

Vähimmäismittamääräys vastaa pääosin vuoden 1971 sopimuksen kalastussäännön 13 §:ää. Lohen vähimmäismita on 50 senttimetriä, kuten nykyisinkin. Suomessa merilohen vähimmäismitasta on säädetty kalastusasetuksen 19 §:ssä, jonka mukaan merilohen alimman mitan tulee olla vähintään 60 senttimetriä, paitsi Perämerellä 50 senttimetriä. Määräys on samansisältöinen kuin mitä on säädetty neuvoston asetuksessa kalavarojen säilyttämisestä teknisten toimenpiteiden avulla Itämeren, Belttien ja Juutinrauman vesialueilla. Edellä mainitussa asetuksessa lohien alimitaksi on asetettu 60 senttimetriä, paitsi Perämerellä 50 senttimetriä. Meritaimenen alimita on asetuksessa säädetty 40 senttimetriksi.

Edellä mainittu neuvoston asetus koskee vain merikalastusta eikä sitä sovelleta sisävesiin. Näin ollen yhteisön oikeudessa ei ole säädetty lohen vähimmäismitoista Tornionjoen kalastusalueella. EY:n yhteistä kalastuspolitiikkaa koskevan perusasetuksen eli elollisten vesiluonnonvarojen säilyttämisestä ja kestävästä hyödyntämisestä yhteisessä kalastuspolitiikassa annetun neuvoston asetuksen 10 artiklan mukaan jäsenvaltiot voivat toteuttaa kansallisia toimenpiteitä kantojen säilyttämiseksi ja hoitamiseksi suvereniteettiinsä ja lainkäyttövaltaansa kuuluvilla merialueilla edellyttäen, että toimenpiteet ovat yhteisen kalastuspolitiikan tavoitteiden mukaisia ja vähintään yhtä tiukkoja kuin voimassa oleva yhteisön lainsäädäntö. Lohen alamitan pienentäminen 50 senttimetriin on siten sopusoinnussa edellä mainitun neuvoston asetuksen kanssa.

Tornionjoen kalastusalueella lohen alhaisempi vähimmäismitta on perusteltua, koska 50 - 60 senttimetrin pituiset lohet ovat pieniä uroksia, niin sanottuja kosseja. Kosseja pidetään biologisesti vähemmän arvokkaina ja niiden kalastus on siten suotavaa.

Pykälän ensimmäisessä momentissa määrätään myös taimenen ja harjuksen vähimmäismitoista. Voimassa olevan kalastussäännön 13 §:n mukaan taimenen vähimmäismitta on rajoitetussa osassa Tornionjoen kalastusalueella 30 senttimetriä ja muualla 40 senttimetriä. Uuden määräyksen mukaan taimenen vähimmäismitta on koko Tornionjoen kalastusalueella 50 senttimetriä. Näin vähimmäismitta vastaisi kalastusasetuksessa ja neuvoston asetuksissa meritaimenelle asetettua vähimmäismittaa sekä Ruotsin kansallista lainsäädäntöä ja turvaisi osaltaan taimenkantojen säilymistä. Harjuksen vähimmäismitta nostetaan 25 senttimetristä 35 senttimetriin harjuskantojen vahvistamiseksi. Pykälässä määrätään EY:n voimassa olevia määräyksiä vastaavasti, mistä kohden kalaa vähimmäismitta tulee mitata.

Pykälän toisen ja kolmannen momentin mukaan alamittainen kala on välittömästi laskettava takaisin veteen elävänä tai kuolleena. Myös täysimittainen kala, joka on pyydetty rauhoitusaikana tai kielletyllä pyydyksellä tai kalastustavalla, tai milloin kyseessä on talvehtinut lohi, on laskettava takaisin veteen elävänä tai kuolleena. Määräyksellä pyritään estämään mahdollisuus hyödyntää laitonta saalista.

Neljännessä momentissa määrätään erityisestä velvollisuudesta kokea vähintään kerran vuorokaudessa kalapesät ja varoen vapauttaa niistä kaikki lohet ja taimenet silloin, kun kalastaja 11 §:n 6 momentin mukaisesti kalastaa kiinteillä pyydyksillä ennen kuin lohen ja taimenen kalastus on sallittu. Määräyksellä halutaan edistää lohen ja taimenen nousua jokeen ja varmistaa, että kiinteitä pyydyksiä ei kieltoaikana tosiasiallisesti käytetä lohen tai taimenen pyyntiin.

Vapakalastusta ja lippoamista koskevat erityismääräykset

13 §. Saaliskiintiö. Pykälässä määrätään kalastaja- ja lupapäiväkohtaisesta saaliskiintiöstä kalastettaessa vavalla ja vieheellä tai lipolla. Sallittua on yhden lohen tai taimenen

pyytäminen ja saaliiksi ottaminen kalastajaa ja lupapäivää kohti. Määräys vastaa pääosin kalastuksesta Tornionjoen kalastusalueella annetun maa- ja metsätalousministeriön päätöksen 5 §:n 5 kohtaa sillä erotuksella, että nykyisin voimassa oleva pykälä koskee vain lohen viehekalastusta.

14 §. Veneen käyttö viehekalastuksessa. Ensimmäisessä momentissa määrätään, että lohen ja taimenen kalastuksessa vapakalastusvälineillä ankkuroidusta veneestä ei saa häiritä muiden kalastusta. Säännöksen tarkoituksena on välttää tilanne, jossa veneiden ankkuroinnilla varataan käytännössä parhaat kalastuspaikat. Ankkuroinnin kieltämisen tarvetta voidaan parhaiten harkita paikallistasolla. Säännöksellä pyritään ohjaamaan sellaiseen toiset kalastajat huomioon ottavaan kalastuskäyttämiseen, jossa ankkuroitu vene väistää paikalle soutaen saapuvaa venettä.

Toisessa momentissa määrätään moottorin käytön kiellosta kalastettaessa vieheellä veneestä. Kielto vastaa kalastuksesta Tornionjoen kalastusalueella annetun maa- ja metsätalousministeriön päätöksen 5 §:n 4 kohtaa ja on otettu kalastussääntöön Suomen vaatimuksesta. Kielto ei ole voimassa Ruotsin Ylitornion ja Suomen Aavasaksan välisen sillan alapuolella olevissa suvantopaikoissa. Lisäksi on kiellettyä käyttää moottoria 200 metriä lähempänä koskialueita. Määräyksellä on tarkoitus helpottaa moottorin käyttökiellon valvontaa koskenniskalla suvantopaikkojen ja kosken välissä. Kielto ei estä moottorin käyttöä kalastuspaikalle ja sieltä pois pääsemiseksi, vaan tarkoituksena on torjua liian tehokas kalastus moottorin avulla esimerkiksi kalastettaessa virtavedessä. Moottorin käytön kiello on yhteydessä ensimmäisessä momentissa olevaan määräykseen ankkuroidusta veneestä. Sopimuksen tarkoitus ja tavoitteet huomioon ottaen pykälä on tarkoitettu tulkittavaksi laajasti siten, että moottorin käyttö on kielletty myös kalastettaessa vieheellä siimaa kädessä pitäen. Toisaalta kielto ei pykälän mukaan koske henkilöitä, joiden toimintakyky on esimerkiksi sairauden tai vamman vuoksi heikentynyt siten, että se vaikeuttaa veneen käyttöä ilman moottoria. Tarvittaessa henkilön tulee pystyä asianmukaisella tavalla luotettavasti osoittamaan toimintakykynsä heikkeneminen, jotta mahdolliset väärinkäytösyhtymykset pystyttäisiin estämään.

Kolmannen momentin mukaan Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus Suomessa ja Fiskeriverket Ruotsissa voivat hakemuksesta yksittäistapauksissa erityisestä syystä myöntää poikkeuksen moottorin käytön kiellosta. Erityisellä syyllä tässä yhteydessä tarkoitetaan muun muassa tilannetta, jossa kalastajan on sairauden tai vamman vuoksi käytettävä moottoriveneettä kyetäkseen kalastamaan. Viranomaisen tulee ilmoittaa toisilleen annetuista luvista.

Muut määräykset

15 §. Viranomaiset. Pykälässä nimetään rajajokisopimuksen 26 artiklassa tarkoitetuiksi viranomaisiksi Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus Suomessa ja Fiskeriverket ja Norrbottenin läänin lääninhallitus Ruotsissa, kun kyse on kalastuksen hallinnoinnista kalastusalueella ja poikkeusten myöntämisestä kalastussäännössä olevista määräyksistä.

Kalastusta koskevista kalastussäännöstä poikkeavista määräyksistä voivat sopia Suomen ja Ruotsin hallitukset tai niiden määräämät viranomaiset. Tarkemmin valtuutusmääräyksen tarkoittamia eri tilanteita on käsitelty kalastussäännön 16 sekä 18 ja 19 §:n yhteydessä, eikä 15 § siten yksin muodosta itsenäistä valtuussäännöstä.

16 §. Kalastussäännöstä poikkeavat määräykset. Kalastussäännön yksittäisiä määräyksiä tulee voida tarvittaessa joustavasti ja dynaamisesti muuttaa, jos kalakantojen tila niin vaatii tai sen sallii (joustavuusperiaate). Esitetty pykälä sisältää määräysten antamisen tarkemmat edellytykset. Hallitukset tai niiden määräämät viranomaiset voivat antaa sallittuja kalastusaikoja, kalastustapoja, sallittuja pyydyksiä tai pyydysten määrää koskevia määräyksiä ja määräyksiä liitteeseen 2 kuuluvista apajapaikoista. Määräykset voidaan tarvittaessa rajata koskemaan vain kalastusalueen tiettyä osaa, kalastuskauden osaa taikka yksittäistä kalastustapaa. Kalastussäännöstä poikkeavilla määräyksillä tarkoitetaan sekä kalastussääntöä ankarampia että sitä lievempiä määräyksiä. Valtuutuksen nojalla viranomaiset voivat esimerkiksi myöhentää sallitun kalastuskauden alkua merialueella tai aikaistaa sitä biologisten olosuhteiden niin vaatiessa tai salliessa.

Määräystenantovaltuus on sidottu erityisesti biologisiin olosuhteisiin. Määräyksiä voidaan antaa vain, jos kalakantojen tila sen sallii. Tämä vaatimus tulee ottaa huomioon erityisesti annettaessa kalastussäännöstä lievempiä määräyksiä. Määräyksen antamisen tulee olla perusteltua ja tarkoituksenmukaista myös kalastuksen harjoittamisen kannalta. Määräysten on oltava sellaisia, että ne eivät johda kalastussäännön ja rajajokisopimuksen kanssa ristiriidassa olevaan kalastuksen lisäämiseen. Rajajokisopimuksen yhtenä tarkoituksena on 2 artiklan 2 kohdan d alakohdan mukaan kalakantojen suojelu ja kestävä käyttö, joiden turvaamistavoitetta ei viranomaisten määräyksillä saa vaarantaa. Kalastussääntöä ankarampia eli kalastussäännön määräyksiä ankarampaa kalastusoikeuden rajoittamista merkitseviä määräyksiä voidaan antaa vain niissä tapauksissa, joissa se on välttämätöntä kalakantojen suojelemiseksi ja kestävä hyödyntämisen varmistamiseksi. Määräykset voidaan antaa määräajaksi yhtä kalastuskautta kerrallaan koskeviksi, mutta ne voivat olla voimassa myös toistaiseksi. Edellä 11 §:ssä määrättyjä kalastuksen sallittuja aloitusajankohtia tulee 3 momentin mukaan vuosittain tarkastella. Tarkastelun perusteella hallitukset tai niiden määräämät viranomaiset voivat kalakantojen tilanne huomioon ottaen 1 momentin mukaisesti sopia tarkistuksista. Sovitut muutokset tulee kirjata erityiseen, yhdessä laadittuun pöytäkirjaan. Neljännessä momentissa määrätään määräysten antamista edeltävistä viranomaisten välisistä neuvotteluista. Neuvottelut on aloitettava niin ajoissa, että määräykset voidaan antaa hyvissä ajoin ennen kalastuskauden alkua. Viranomaisten on saavutettava yhteisymmärrys asiasta viimeistään huhtikuun 1 päivänä määräysten soveltamisvuonna.

Rajajokisopimuksen 30 artiklassa on määrätty menettelystä tilanteissa, joissa sopimuspuolten välille syntyy riita sopimuksen tulkinnasta tai sen soveltamisesta. Koska kalastussääntö on olennainen osa rajajokisopimusta, voidaan artiklan mukaista mekanismia soveltaa myös tilanteissa, joissa kalastussäännön 16 §:n mukaisista toimenpiteistä ei päästä yhteisymmärrykseen.

17 §. Kalastusluvat. Vuoden 1971 sopimuksen 5 luvun 7 artikla sisältää määräyksiä lohien ja taimenen kalastukseen oikeuttavasta kalastuskortista. Määräykset ovat olleet tarpeen, koska lohien ja taimenen kalastusoikeus on Ruotsissa kytköksissä kiinteistön omistukseen ja rajoittuu siten kiinteistörajojen mukaan. Suomessa lohien kalastusoikeus kuuluu valtiolle regaleoikeuden perusteella. Vuoden 1971 sopimuksen määräysten nojalla rajajokikomisioilla olisi ollut periaatteessa mahdollisuus päättää kalastuskortista enintään kymmeneksi vuodeksi kerrallaan. Määräyksiä kalastuskortista ei kuitenkaan ole sovellettu sellaisenaan, vaan käytännössä rajajokikomisio on sopinut kalastusoikeuden haltijoiden kanssa lohien ja taimenen kalastukseen oikeuttavasta yhtenäisluvasta. Tämä käytäntö on osoittautunut hyvin toimivaksi ja tarkoitus olisi mahdollistaa vastaava järjestely myös jatkossa.

Pykälässä valtuutetaan siten Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus ja Fiskeriverket tai viranomaisten määräämä taho hallinnoimaan kalastuslupia valtion puolesta. Tarkoituksena on ollut, että tehtävä voitaisiin jatkossakin antaa rajajokikomisioille. Kalastettaessa alueella, jolla kalastusoikeus kuuluu valtiolle, luovuttavat edellä mainitut viranomaiset 1 momentin mukaan aina kalastuslupan. Jotta lupien valvonta ei kohtuuttomasti vaikeutuisi, tulisi veneestä kalastettaessa olla lupa myös soutajalla, joka osallistuu lohien ja taimenen kalastukseen.

Pykälän 2 momentissa todetaan, että edellä mainitut viranomaiset voivat sopia jokialueen muiden kalastusoikeuden haltijoiden kanssa yhteisestä kalastusluvasta. Lisäksi viranomaiset valtuutetaan sopimaan määräyksistä, jotka koskevat lohien ja taimenen kalastukseen oikeuttavaa kalastuslupaa. Kalastuslupan lunastaneilla on oikeus kalastaa viehettä tai vastaavaa pyyntivälinettä käyttäen lohta tai taimenta valtakunnanrajasta riippumatta jokialueen tietyssä osassa. Jos yksittäinen kalastusoikeuden haltija ei halua tehdä sopimusta yhteisluvasta tietyn vesialueen osalta, ei kyseisessä osassa rajajokea kalastettaessa olisi mahdollista ylittää valtakunnanrajaa ilman, että hankkii useita lupia.

Kalastusluvista kertynyt tulo kuuluu omistusosuuksien mukaisessa suhteessa niille, joilla kalastuslupan osoittamalla alueella on kalastusoikeus. Valtion kalastusoikeuden taikka regaleoikeuden tai muun erityiseen perusteeseen perustuvan kalastusoikeuden arvo-osuus tulee kuitenkin määritellä erikseen viranomaisten ja kalastusoikeuden haltijoiden välisessä sopimuksessa, sillä sitä ei voida laskea suoraan vesialueosuuksien mukaan.

Lupamyynnistä saadut tuotot tuloutetaan Suomen ja Ruotsin yhteiselle tilille. Tuotoista maksetaan ensin yksityisille kalastusoikeuden haltijoille heidän osuutensa. Tämän jälkeen jäljelle jäänyt valtion osuus tulee käyttää viranomaisten yhteisesti sopimiin kalastuksen valvontaa ja tutkimusta palveleviin toimenpiteisiin.

18 §. Kalastusnäytökset ja kalastuskilpailut. Pykälässä annetaan Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle ja Fiskeriverketille ja Norrbottenin läänin lääninhallitukselle oikeus myöntää lupa kalastukseen kalastusnäytöksissä ja kalastuskilpailuissa. Lupa voidaan myöntää kalastussäännön määräyksistä poiketen. Luvan myöntää

hakijan kotimaan viranomainen. Ennen luvan myöntämistä asiasta on sovittava toisen maan viranomaisen kanssa. Lupaun tulee liittää tarvittavat lupaehdot. Toisen sopimuspuolen viranomaiselle on ilmoitettava luvasta. Lupa-asian käsittelyn yhteydessä noudatetaan rajajokisopimuksen 21 artiklaa.

19 §. Tieteelliseen tarkoitukseen tapahtuva pyynti. Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle ja Fiskeriverketille ja Norrbottenin läänin lääninhallitukselle annetaan oikeus kalastussäännön määräyksistä poiketen myöntää lupia tieteelliseen tarkoitukseen tapahtuvaan pyyntiin. Kuten kalastusnäytösten ja kilpailujenkin kohdalla, asiasta tulee sopia toisen maan viranomaisen kanssa. Toimivalta luvan myöntämiseen määräytyy hakijan kotimaan perusteella. Luvan myöntämiseen tarvitaan lisäksi kalastusoikeuden haltijan lupa, jonka hankkiminen kuuluu hakijan velvollisuuksiin. Lupaviranomainen on velvollinen ilmoittamaan toisen sopimuspuolen viranomaiselle tieteelliseen tutkimukseen myönnetystä luvasta. Myös näiden lupa-asioiden käsittelyssä sovelletaan rajajokisopimuksen 21 artiklaa.

20 §. Rajajokikomission lausunto. Pykälässä määrätään poikkeuksesta sopimuksen 11 artiklaan sisältyvästä velvoitteesta pyytää rajajokikomissiolta lausunto kalastusta koskevista päätöksistä. Rajajokikomission toimivaltaa koskevassa 11 artiklan 3 kappaleessa komission lausunnonanto-oikeus kalastusta koskevista päätöksistä ja määräyksistä on kirjoitettu yleiseen muotoon. Lausunnonanto-oikeus liittyy erityisesti komissiolle 10 artiklan 2 kappaleessa annettuun tehtävään seurata sopimuksen soveltamista ja lupakäytäntöä sekä kiinnittää sopimuspuolten huomiota tarpeeseen muuttaa sopimusta. Voidakseen seurata sopimuksen soveltamista ja lupakäytäntöä komission tulee saada tieto sopimuksen nojalla tehdyistä päätöksistä. Komissiolla ei kuitenkaan ole toimivaltaa puuttua kansallisten viranomaisten päätöksentekoon yksittäisessä asiassa eikä ole tarkoituksenmukaista, että komissio antaisi lausuntonsa kaikista viranomaisten rutiiniluonteisistakin päätöksistä. Tämän vuoksi pykälässä rajataan rajajokikomission lausunnonanto-oikeutta. Käytännössä kansallinen viranomainen harkitsee lausunnon pyytämisen tarpeellisuutta aina tapauskohtaisesti.

21 §. Valvonta. Pykälä sisältää määräykset kalastussäännön noudattamisen valvonnasta. Valvonnasta vastaavat kalastusta hallinnoivat viranomaiset eli Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus ja Norrbottenin läänin lääninhallitus. Lisäksi valvontavastuussa ovat kummankin maan lainsäädännön mukaan kalastusta valvovat toimielimet eli Suomessa kalastuslain 96 §:n mukaisesti poliisi ja rajavartiolaitos sekä kalastuslain 97 §:ssä tarkoitettut kalastuksenvalvojat. Kummankin sopimuspuolen tulee nimittää riittävä määrä kalastuksenvalvojia ja huolehtia riittävästä valvonnasta.

Toisessa momentissa annetaan yhteisille suomalais-ruotsalaisille puolueille mahdollisuus suorittaa valvontaa yhdessä. Kussakin partiossa on oltava yksi suomalainen ja yksi ruotsalainen valvoja. Yhteisvalvontaa suoritettaessa toisen maan valvojat ovat ainoastaan tarkkailijan asemassa.

Kolmannessa momentissa velvoitetaan asianomaiset lainvalvontaviranomaiset vaihtamaan tarvittaessa tietoja keskenään. Ajatuksena on, että valvojat ilmoittaisivat toisen sopimuspuolen valvontaviranomaisille tarpeellisista toimenpiteistä, kun ne havaitsevat tai saavat tietoonsa, että toisen valtion vesillä harjoitetaan kalastussäännön kanssa ristiriidassa olevaa kalastusta.

22 §. Yleisen kalastuslainsäädännön soveltaminen. Pykälän määräyksessä viitataan kummankin maan voimassa olevaan kansalliseen kalastuslainsäädäntöön, joka tulee sovellettavaksi Tornionjoen kalastusalueella niiltä osin kuin kalastussäännössä ei ole jostakin asiasta erityismääräyksiä.

Laki

Suomen ja Ruotsin välillä tehdyn rajajokisopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta, sopimuksen soveltamisesta ja eräiden lakien kumoamisesta Annettu Helsingissä 20 päivänä elokuuta 2010

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Suomen ja Ruotsin välillä Tukholmassa 11 päivänä marraskuuta 2009 tehdyn «rajajokisopimuksen» lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset ovat lakina voimassa sellaisina kuin Suomi on niihin sitoutunut.

2 §

Rajajokisopimuksen 6 artiklassa tarkoitettuna sopimuspuolen nimeämänä viranomaisena ja 17 artiklassa tarkoitettuna valvontaviranomaisena toimii Suomessa Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus.

3 §

Maa- ja metsätalousministeriö tekee Ruotsin hallituksen tai tämän määräämän viranomaisen kanssa «rajajokisopimuksen» olennaisena osana olevan kalastussäännön 16 §:ssä tarkoitetun sopimuksen kalastussäännön määräyksistä poikkeamiseksi. Sopimuksella voidaan poiketa kalastussäännössä määrätystä sallituista kalastusajoista ja pyydyksistä, kalastustavoista, pyydysten määrästä tai muista kalastusta koskevista teknisistä säännöistä sekä kalastussäännön liitteeseen 2 kuuluvista apajapaikoista.

4 §

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää kalastussäännön 11 §:n 6 momentissa säädettyjen kiinteiden pyydysten sallituista kalastusajoista, pyydysten määrästä ja muista pyydysrajoituksista. Säädettyä sallituista kalastusajoista tai pyydysrajoituksista otetaan

huomioon pyrkimys kestävään kalastukseen ja kalastajien yhdenvertainen kohtelu Suomen puoleisen Pohjanlahden rannikkoalueilla. Tällöin voidaan kalastuslain (286/1982) 6 a §:ssä tarkoitetut ammattikalastajat asettaa etusijalle muulla perusteella kalastaviin nähden. Valtioneuvoston asetuksella voidaan lisäksi antaa kalastuksen valvonnan vuoksi tarpeellisia säännöksiä kiinteillä pyydyksillä tapahtuvan kalastuksen pyydysten kokemisen ja saaliiden ennakoilmoituksista, saaliiden maihintuontipaikkojen ja pyydysten kokemisen ajankohtien rajoituksista sekä muista kiinteillä pyydyksillä tapahtuvan kalastuksen valvontatoimista.

5 §

Tällä lailla kumotaan:

- 1) Suomen ja Ruotsin kesken uitosta Tornion ja Muonion rajajoissa tehdyn sopimuksen eräiden säännösten hyväksymisestä annettu laki (561/1949);
- 2) Suomen ja Ruotsin kesken uitosta Tornion ja Muonion rajajoissa tehdyn sopimuksen lisäysten hyväksymisestä annettu laki (415/1964);
- 3) Suomen ja Ruotsin välisen «rajajokisopimuksen» sekä Suomen ja Ruotsin kesken 17 päivänä helmikuuta 1949 uitosta Tornion ja Muonion rajajoissa tehtyyn sopimukseen tehdyn lisäsopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä annettu laki (902/1971);
- 4) kalastuksesta Tornionjoen kalastusalueella annettu laki (494/1997).

6 §

Tämän lain voimaantulosta säädetään tasavallan presidentin asetuksella.

HE 264/2009

MmVM 10/2010

YmVL 1/2010

PeVL 14/2010

EV 95/2010

Helsingissä 20 päivänä elokuuta 2010

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Ministeri

Juha Rehula

Tasavallan presidentin asetus

Suomen ja Ruotsin välillä tehdyn rajajokisopimuksen voimaansaattamisesta, rajajokisopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta, sopimuksen soveltamisesta ja eräiden lakien kumoamisesta annetun lain voimaantulosta sekä eräiden Ruotsin kanssa tehtyjen sopimusten voimaansaattamista koskevien asetusten kumoamisesta

Annettu Helsingissä 17 päivänä syyskuuta 2010

Tasavallan presidentin päätöksen mukaisesti, joka on tehty maa- ja metsätalousministerin esittelystä, säädetään:

1 §

Suomen ja Ruotsin välillä Tukholmassa 11 päivänä marraskuuta 2009 tehty rajajokisopimus tulee voimaan 1 päivänä lokakuuta 2010 niin kuin siitä on sovittu.

Eduskunta on hyväksynyt rajajokisopimuksen 16 päivänä kesäkuuta 2010 ja tasavallan presidentti 20 päivänä elokuuta 2010. Hyväksymistä koskevat nootit on vaihdettu 31 päivänä elokuuta 2010.

2 §

Suomen ja Ruotsin välillä tehdyn rajajokisopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta, sopimuksen soveltamisesta ja eräiden lakien kumoamisesta annettu laki (722/2010) tulee voimaan 1 päivänä lokakuuta 2010.

3 §

Rajajokisopimuksen muut kuin lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset ovat asetuksena voimassa.

4 §

Tällä asetuksella kumotaan Suomen ja Ruotsin kesken uitosta Tornion ja Muonion rajajoissa tehdyn sopimuksen eräiden säännösten voimaansaattamisesta annettu asetus (562/1949), Suomen ja Ruotsin kesken uitosta Tornion ja Muonion rajajoissa tehdyn sopimuksen lisäysten voimaansaattamisesta annettu asetus (416/1964), Ruotsin kanssa tehdyn rajajokisopimuksen sekä 17 päivänä helmikuuta 1949 uitosta Tornion ja Muonion rajajoissa Ruotsin kanssa tehtyyn sopimukseen tehdyn lisäsopimuksen voimaansaattamisesta annettu asetus (903/1971), Ruotsin kanssa tehdyn rajajokisopimuksen liitteen B muuttamista koskevan pöytäkirjan voimaansaattamisesta annettu asetus (51/1979), Ruotsin kanssa tehdyn rajajokisopimuksen liitteen B muuttamista koskevan sopimuksen voimaansaattamisesta annettu asetus (677/1987), Ruotsin kanssa tehdyn rajajokisopimuksen B liitteen eräiden määräysten soveltamisen keskeyttämisestä annettu asetus (528/1997) ja Ruotsin kanssa Euroopan unionin vesipuitedirektiiviin sisältyvien vaatimusten täyttämiseksi noottienvaihdoilla tehdyn väliaikaisen sopimuksen voimaansaattamisesta annettu asetus (874/2003).

5 §

Tämä asetus tulee voimaan 1 päivänä lokakuuta 2010.

(Sopimusteksti on julkaistu Suomen säädöskokoelman sopimussarjan n:ossa 91/2010)

Helsingissä 17 päivänä syyskuuta 2010

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Maa- ja metsätalousministeri

Sirkka-Liisa Anttila

GRÄNSÄLVSÖVERENSKOMMELSE MELLAN FINLAND OCH SVERIGE

Gränsälvsoverenskommelse mellan Finland och Sverige

Republiken Finland och Konungariket Sverige, i det följande parterna, som önskar ersätta 1971 års gränsälvsoverenskommelse mellan Finland och Sverige med en ny överenskommelse,

- som beaktar 1810 års gränsregleringstraktat,
- som beaktar den internationella vattenrättens principer,
- som beaktar 1992 års konvention om gränsöverskridande vattendrag och dess protokoll om vatten och hälsa och 1992 års konvention om skydd av Östersjöområdets marina miljö,
- som beaktar Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/60/EG om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder på vattenpolitikens område och de Europeiska gemenskapernas övriga relevanta lagstiftning,
- som beaktar artikel 66 i Förenta nationernas havsrättskonvention av år 1982 samt 1992 års konvention om biologisk mångfald, har kommit överens om följande:

Allmänna bestämmelser

Artikel 1

Geografiskt tillämpningsområde

1. Överenskommelsen är tillämplig på följande vattendrag och sjöars avrinningsområden.

- a) Könkämäälven och Muonioälven samt den del av Torneälven och de sjöar i vilka riksgränsen mellan Finland och Sverige löper (gränsälvarna),
- b) de vattendrag som är sidogrenar till eller utmynnar i gränsälvarna, och
- c) Torneälvens mynningsgrenar.

2. Överenskommelsen är tillämplig på följande kustvattenområden (kustvattenområdena)

- a) den del av Bottenviken inom det svenska kustvattenområdet, vars gräns följer en linje dragen från fastlandet vid halvön Patokaris sydspets via Skomakarens östra strand, Stora Hepokaris nordspets och söderut parallellt med riksgränsen till en punkt en sjömil utanför baslinjen, för att sedan på detta avstånd följa baslinjen österut fram till riksgränsen, samt
- b) den del av Bottenviken inom det finska kustvattenområdet, vars gräns följer meridianen 24°20,2' till Torneå kommuns gräns med Kemi och går vidare längs kommungränsen sydväst ända fram till riksgränsen, med undantag av ön Iso-Huituri.

3. De områden som anges i punkterna 1 och 2 bildar ett finsk-svenskt avrinningsdistrikt (avrinningsdistriktet). Avrinningsdistriktets huvudsakliga geografiska omfattning illustreras av den bilagda kartan.

4. För fiske gäller ett särskilt tillämpningsområde som definieras i artikel 23.

Artikel 2

Syfte

1. Överenskommelsens syfte är att

- a) i avrinningsdistriktet trygga möjligheterna för båda parterna till skäligt nyttjande av gränsälvarna på ett sätt som främjar gränsregionens intressen,
- b) förebygga översvämnings- och miljöolyckor,
- c) samordna de program, planer och åtgärder i avrinningsdistriktet som behövs för att uppnå de mål som bestäms för vattnets kvalitet och vattnets hållbara nyttjande, med iakttagande av de internationella åtaganden och den gemenskapsrätt som parterna är bundna av, samt
- d) i övrigt främja samarbetet mellan parterna i vatten- och fiskefrågor.

2. Särskild vikt ska fästas vid

- a) att uppnå gemensamma kvalitetsmål för yt- och grundvatten,
- b) naturvård, kulturmiljövård och miljöskydd,
- c) hållbart nyttjande av vattenresurserna, samt
- d) skydd och hållbart nyttjande av fiskbestånden.

3. För att skapa förutsättningar för ett sådant samarbete som behövs för att uppnå denna överenskommelses syfte ska ett mellanstatligt samarbetsorgan inrättas.

Artikel 3

Rätt till vattnet och vattenområdena i gränsälvarna

1. Vardera part har lika rätt till vattnet i gränsälvarna med sidogrenar, även i det fall mer vatten strömmar genom den ena partens territorium än genom den andra partens. Den rätt till vattnet som enskild kan grunda på dom, urminnes hävd eller annan särskild rättsgrund ändras inte härigenom.

2. Den som äger eller har nyttjanderätt till strand vid en gränsälv får oberoende av riksgränsen nyttja vattenområdet utanför stranden för mindre anordning, såsom brygga eller båthus.

3. Var och en har rätt att nyttja vatten och is ur gränsälvarna för husbehov och likartade ändamål.

4. Var och en har rätt att färdas fritt i gränsälvarna.

5. Nyttjande enligt punkterna 2 - 4 i denna artikel ska ske med iakttagande av nationella regelsystem och får inte medföra nämnvärd olägenhet för enskilda eller allmänna intressen. Nyttjandet får inte försvåra fisket.

Samarbete

Artikel 4

Gemensamma program och planer

Parternas myndigheter ska samverka sinsemellan och ha som målsättning att upprätta gemensamma program och planer för att uppfylla överenskommelsens syfte enligt artikel 2 punkt 1.

Artikel 5

Kvalitetsmål för vattenmiljön i gränsälvarna

De nationella kvalitetsmålen för vattenmiljön i gränsälvarna ska samordnas så långt som möjligt mellan parterna.

Artikel 6

Förebyggande av översvämningsskador

I syfte att bistå den andra partens myndigheter får företrädare för de myndigheter som deltar i översvämningssbekämpning överskrida riksgränsen när det är nödvändigt att vidta praktiska åtgärder för att avvärja överhängande risk för översvämningsskador vid gränsälvarna. Detta ska föregås av samtycke av den myndighet som den andra parten har utsett.

Artikel 7

Övervakning av vattenföringen

Parterna ska fortlöpande övervaka vattenföringen där Tärendöälven lämnar Torneälven. Övervakningsdata ska lämnas till det mellanstatliga samarbetsorganet.

Mellanstatligt samarbetsorgan

Artikel 8

Finsk-svenska gränsälvskommisionen

1. Parterna upprättar härmed ett mellanstatligt samarbetsorgan, Finsk-svenska gränsälvskommisionen (kommisionen), för att fullgöra uppgifter enligt denna överenskommelse.
2. Kommissionen ska ha sådan juridisk kapacitet i de båda länderna att den kan fullgöra sina uppgifter.
3. Stadgan med administrativa bestämmelser för kommissionen (stadgan) ska utgöra en integrerad del av överenskommelsen.

Artikel 9

Sammansättning

1. Vardera part ska utse tre ledamöter för viss tid till kommissionen, varav en ledamot från en statlig myndighet med ansvar för vattenfrågor och en från en kommun som ligger inom överenskommelsens tillämpningsområde, samt för varje ledamot en eller flera suppleanter.
2. Ordförandeskapet i kommissionen ska växla mellan parterna kalenderårsvis. Ordförande ska utses av den part som innehar ordförandeskapet och den andra parten ska utse vice ordförande. Båda ska vara ledamöter av kommissionen.
3. Vardera part får utse högst tre ordinarie sakkunniga att biträda kommissionen. Kommissionen kan även anlita andra sakkunniga.

Artikel 10

Uppgifter

1. Kommissionen ska i enlighet med bestämmelserna i denna överenskommelse
 - a) utveckla samarbetet mellan parterna i avrinningsdistriktet,
 - b) främja samverkan mellan parternas myndigheter med avsikt att samordna de program, planer och åtgärder vars syfte är att uppnå kvalitetsmålen för vattenmiljön och att följa vattenstatusen,
 - c) främja samordningen av parternas myndigheters och kommuners arbete med planer för att förebygga översvämnings- och miljöolyckor i gränsälvarna,
 - d) främja samordningen av parternas myndigheters och kommuners arbete med naturskyddsplaner för gränsälvarna,
 - e) ansvara för att gemensam information ges och att gemensamma informationsmöten hålls om de program och planer som anges i denna artikel, samt

f) antingen tillstyrka eller avstyrka förslag till program och planer för avrinningsdistriktet.

2. Kommissionen ska följa tillämpningen av denna överenskommelse och praxis i tillstånd-särenden samt uppmärksamma parterna på behov av ändringar i överenskommelsen.

Artikel 11 *Befogenheter*

1. Kommissionen har, i frågor som hör till vatten- eller miljölagstiftningen och som kan påverka gränsälvarnas eller kustvattenområdenas status eller nyttjande, för verksamheter inom avrinningsdistriktet rätt att

a) yttra sig i tillståndsärenden,

b) överklaga beslut i tillståndsärenden, och

c) göra en framställan om rättelse, i enlighet med nationell lagstiftning, av överträdelse av ett tillståndsbeslut eller lag eller bestämmelse grundad på lag.

2. Kommissionen har rätt att komma med förslag och avge utlåtanden i andra ärenden som rör vattenfrågor i avrinningsdistriktet.

3. Kommissionen har rätt att ge sitt utlåtande innan beslut fattas om föreskrifter om fiske och om undantag från bestämmelser om fiske.

Artikel 12 *Rätt till information*

1. Myndigheter som upprättar sådana program och planer som avses i artikel 4 ska löpande hålla kommissionen underrättad om sitt arbete.

2. Kommissionen ska få information om sådana ärenden och beslut som den har rätt att yttra sig i eller överklaga så att den kan utöva sina befogenheter enligt artikel 11.

3. Domstolar och myndigheter ska på begäran lämna kommissionen all tillgänglig information som den behöver för att fullgöra sina uppgifter.

Artikel 13 *Offentlighet*

1. Envar har rätt att ta del av handlingar som finns hos kommissionen i enlighet med punkt 2 och 3 nedan.

2. När någon hos kommissionen begär att få ta del av handling som kommit in från myndighet i Finland eller Sverige ska frågan om utlämnande prövas av den myndighet som lämnat in handlingen enligt den lagstiftning som gäller för myndigheten. Det ankommer på kommissionen att genast underrätta myndigheten om en sådan begäran.

3. Fråga om utlämnande av annan handling som finns hos kommissionen, inklusive sådana handlingar som avses i artikel 34 punkt 7, ska prövas av den bevakningsmyndighet som anges i artikel 17 punkt 1 i det land och enligt den lagstiftning som gäller där kommissionen har sitt kansli. Kommissionen ska härvid genast sända handlingen i fråga och begäran till bevakningsmyndigheten för prövning.

Artikel 14 *Kostnader*

Kostnaderna för kommissionens verksamhet ska ersättas till lika delar av parterna. Närmare bestämmelser finns i stadgan.

Gränsöverskridande verkningar

Artikel 15

Överenskommelsens förhållande till den nordiska miljöskyddskonventionen

1. För verksamhet eller åtgärd i avrinningsdistriktet som kan orsaka gränsöverskridande verkningar på vattnens status eller för deras nyttjande ska bestämmelserna i artikel 16 - 21 i denna överenskommelse tillämpas i stället för bestämmelserna i miljöskyddskonventionen mellan Danmark, Finland, Norge och Sverige av den 19 februari 1974.

2. I ärenden enligt punkt 1 ska även andra gränsöverskridande verkningar än de som gäller vattnens status eller nyttjande behandlas i samma ordning.

Artikel 16 *Likabehandling*

1. När en domstol eller myndighet i det ena landet prövar en fråga om tillåtlighet eller tillstånd till verksamhet eller åtgärd som avses i artikel 15 ska verkningar som verksamheten eller åtgärden medför eller kan medföra på den andra partens territorium beaktas på samma sätt som motsvarande verkningar i det egna landet.

2. Den som berörs eller kan beröras av verkningar från sådan verksamhet eller åtgärd som avses i artikel 15 och som bedrivs eller ska bedrivas i det andra landet, ska hos domstolar

och myndigheter tillerkännas samma rättigheter som sakägare i det land där verksamheten eller åtgärden bedrivs eller ska bedrivas.

3. Det som anges i punkt 2 gäller på motsvarande sätt beträffande talan om ersättning för skada på grund av verksamheten eller åtgärden.

4. Annan än den som avses i punkt 2 och som enligt reglerna i det ena landet har rätt att föra talan eller yttra sig i ärende som avses i artikel 15 ska ha motsvarande rätt i det andra landet i enlighet med det landets lagstiftning som gäller för jämförbara subjekt.

Artikel 17

Bevakning av allmänna intressen

1. Respektive part ska utse en bevakningsmyndighet som vid den andra partens tillståndsgivande domstol eller myndighet ska bevaka de allmänna intressena i ärenden om verksamheter eller åtgärder enligt artikel 15.

2. För tillvaratagande av allmänna intressen har bevakningsmyndigheten rätt att begära kompletterande utredning samt att bli hörd av och föra talan eller överklaga hos den andra partens domstol eller myndighet, om myndighet eller någon annan företrädare för allmänna miljöintressen i det andra landet får bli hörd, föra talan eller överklaga i motsvarande ärenden.

3. Om bevakningsmyndigheten underrättar domstol eller myndighet hos den andra parten att uppgift som åligger bevakningsmyndigheten i visst ärende ska fullgöras av annan myndighet, gäller överenskommelsens bestämmelser i tillämpliga delar också denna myndighet.

4. Respektive bevakningsmyndighet ska bära de kostnader som uppstår hos denna vid tillämpningen av överenskommelsen.

Artikel 18

Information om tillståndsärenden

1. När en domstol eller myndighet i det ena landet får in ett ärende enligt artikel 16 punkt 1 ska domstolen eller myndigheten underrätta den andra partens bevakningsmyndighet. Denna bevakningsmyndighet ska ombesörja kungörelse och delgivning av ansökan och kallelse i det egna landet. Kungörelse och delgivning ska göras på samma sätt och i samma utsträckning som gäller för en motsvarande ansökan i det egna landet.

2. För information om domar och beslut gäller på motsvarande sätt vad som anges i punkt 1.

Artikel 19

Syn

Om det är nödvändigt att vid behandlingen av ett ärende enligt artikel 16 punkt 1 förrätta syn i det andra landet för att bedöma de gränsöverskridande verkningarna, får domstol eller myndighet förrätta sådan syn efter medgivande av och i samverkan med den andra partens bevakningsmyndighet. Vid sådan förrättning får bevakningsmyndigheten eller en av den utsedd expert närvara.

Artikel 20

Vattenverksamhet med väsentlig påverkan

I tillämpningsområdet enligt artikel 1 punkt 1 får inte meddelas tillstånd för vattenkraftverk, vattenreglering eller vattenöverledning som väsentligt kan påverka vattenförhållandena i en gränsälv, utan föregående överläggningar mellan parterna. Dessa överläggningar ska vara ämnade att nå en lösning som är förenlig med överenskommelsens syfte.

Artikel 21

Samordnad handläggning

1. När någon söker tillstånd för en verksamhet eller åtgärd i en gränsälv som i båda länderna kräver tillstånd från en domstol eller myndighet, ska respektive parts domstol eller myndighet sträva efter att behandla ansökningarna samtidigt. Domstolen eller myndigheten ska informera den andra partens domstol eller myndighet om handläggningen av tillståndsärendet.
2. Domstolen eller myndigheten ska för kännedom sända domen eller beslutet i ärende som avses i punkt 1 till den andra partens domstol eller myndighet.
3. Domstolen eller myndigheten får inte förordna att tillståndet till en verksamhet eller åtgärd som avses i punkt 1 får tas i anspråk innan domen eller beslutet har vunnit laga kraft, såvida inte dom eller beslut i det andra landets tillståndsärende har vunnit laga kraft.

Artikel 22

Handlingarnas språk

I ärenden enligt artiklarna 16 och 21 ska tillståndsprövande domstol eller myndighet ansvara för att de som avses i artikel 16 under handläggningen ges tillräcklig information på finska och svenska. Vederbörande domstol eller myndighet ska svara för att sammanfattningar av tillståndsansökan och dom eller beslut finns tillgängliga på finska och svenska. Denna ska också svara för att ansökningshandlingarna i nödvändig utsträckning finns på finska och svenska.

Bestämmelser om fiske

Artikel 23

Det geografiska tillämpningsområdet

I detta avsnitt finns grundläggande bestämmelser om regleringen av fisket i följande vattenområden (Torneälvens fiskeområde):

- a) Könkämäälven och Muonioälven samt den del av Torneälven och de sjöar i vilka riksgränsen mellan Finland och Sverige löper (gränsälvarna),
- b) de vattendrag som är sidogrenar till gränsälvarna, dock inte biflöden,
- c) Torneälvens mynningsgrenar, och
- d) den del av Bottenviken som ligger norr om och inom en linje från Haparanda hamn över Skomakarens nordostligaste punkt, Ylikaris östligaste punkt, Sarvenkatajas nordligaste punkt och därifrån i rakt östlig riktning till riksgränsen samt därifrån söderut längs riksgränsen till Torneå och Kemi kommungräns och vidare i nordöstlig riktning längs kommungränsen till fastlandet.

Artikel 24

Fiskådra

1. I varje sådan förgrening av älven där fisken rör sig ska det på det djupaste stället löpa en fiskådra. Fiskådran utgör en tredjedel av vattendragets bredd, räknat vid normal låg vattenföring. En fiskådra som i enlighet med vederbörande stats lagar finns i vattendrag som rinner ut i älven, fortsätter med oförändrad bredd tills den når fiskådran i älven.

2. Fiskeredskap eller annan anordning får inte placeras eller användas så att fiskens gång i fiskådran kan hindras eller att fisken inte kommer dit eller inte kan röra sig där. Vid fiske med flytnät och kullenät i fiskådran måste minst hälften av ledens bredd vara fri. Om någon har särskild rätt att vid fiske stänga fiskådran består denna rätt.

Artikel 25

Närmare bestämmelser

1. Stadgan med bestämmelser om fisket inom Torneälvens fiskeområde (fiskestadgan) ska utgöra en integrerad del av överenskommelsen.

2. Parterna förbinder sig att för biflödena till Torneälvens fiskeområde införa nödvändiga bestämmelser och vidta nödvändiga åtgärder för att främja fiskbestånden.

Artikel 26

Bemyndigande

I fiskestadgan anges vilka myndigheter som ska förvalta fisket i fiskeområdet samt i vilken utsträckning de får meddela ytterligare föreskrifter om fisket och bevilja undantag från bestämmelserna i stadgan. Innan beslut fattas ska kommissionen beredas tillfälle att ge sitt utlåtande.

Artikel 27

Forskning och statistik rörande fiskbestånden

1. Parterna utför i samarbete forskning och uppföljning av fiskbestånden.
2. Parterna uppgör årligen gemensam statistik över fisket. För detta ändamål insamlas behövliga uppgifter om fångstandelar och fångstmängder för varje fiskesäsong.
3. Parternas behöriga myndigheter sammanställer uppgifterna enligt gemensamma förfaranden.

Artikel 28

Åtgärder för att skydda fiskbestånden mot sjukdomar m.m.

1. Parterna förbinder sig att vidta nödvändiga åtgärder för att skydda fiskbestånden mot allvarliga smittsamma fisksjukdomar och för att förhindra inplantering av främmande fiskarter eller fiskstammar.
2. Parterna har en ömsesidig skyldighet att omedelbart meddela varandra om misstanke om eller konstaterande av förekomsten av allvarliga smittsamma fisksjukdomar.

Artikel 29

Brott mot fiskebestämmelserna

Bestämmelser om straff, beslag, förverkande, särskild rättsverkan och annan verkan av brott som gäller i respektive land tillämpas på brott mot bestämmelserna om fiske i denna överenskommelse och i fiskestadgan samt mot bestämmelser som givits med stöd av den på samma sätt som vid brott mot lagen i det land där brottet begåtts.

Slutbestämmelser

Artikel 30

Twistelösning

1. Tvist mellan parterna om tolkningen eller tillämpningen av denna överenskommelse ska lösas genom förhandlingar eller på annat sätt som parterna enas om.
2. Förhandlingar ska inledas inom tre månader från den tidpunkt då den ena parten på diplomatisk väg till den andra parten framställt en begäran om förhandlingar.

Artikel 31

Översyn och ändringar

1. Parterna ska vid behov mötas för att se över överenskommelsens tillämpning. Möte ska hållas senast tre månader efter det att endera parten begärt det.
2. Denna överenskommelse med bilagor kan ändras genom överenskommelse mellan parterna. Ändringarna träder i kraft enligt bestämmelserna i artikel 35.

Artikel 32

Uppsägning

1. Vardera parten kan säga upp överenskommelsen genom skriftligt meddelande till den andra parten. Uppsägningen träder i kraft tolv månader efter det att meddelandet om uppsägning mottagits av den andra parten.
2. I händelse av uppsägning av denna överenskommelse ska parterna säkerställa att de kan uppfylla sina internationella förpliktelser i övrigt.

Artikel 33

Överenskommelser som upphävs

- När denna överenskommelse träder i kraft ska följande överenskommelser upphöra att gälla.
- a) Överenskommelsen mellan Republiken Finland och Konungariket Sverige om flottningen i Torne och Muonio gränsälvar av den 17 februari 1949 samt
 - b) Gränsälvsöverenskommelsen mellan Finland och Sverige av den 16 september 1971 (1971 års överenskommelse),
 - c) Avtalet mellan Republiken Finland och Konungariket Sverige om inrättandet av ett gemensamt avrinningsdistrikt av den 3 oktober 2003.

Artikel 34

Övergångsbestämmelser

1. När denna överenskommelse träder i kraft ska de ärenden som är anhängiggjorda hos 1971 års Finsk-svenska gränsälvscommission överlämnas till domstol eller myndighet för handläggning.
2. I ärenden där kapitel 8 artikel 4 i 1971 års överenskommelse tillämpats när denna överenskommelse träder i kraft ska de materiella reglerna i 1971 års överenskommelse gälla. I övrigt ska nationella bestämmelser tillämpas.
3. Tillstånd som har meddelats med stöd av 1971 års överenskommelse ska fortsätta att gälla som om de var meddelade med stöd av nationell lagstiftning. Vid omprövning och tillsyn ska bestämmelserna i nationell lagstiftning tillämpas.
4. a) Den som bryter mot bestämmelser i tillstånd meddelade med stöd av 1971 års överenskommelse före ikraftträdandet av denna överenskommelse döms till ansvar enligt då gällande lag.
b) Den som bryter mot bestämmelser i tillstånd meddelade med stöd av 1971 års överenskommelse efter ikraftträdandet av denna överenskommelse döms till ansvar enligt gällande lag.
5. De medel som influtit från försäljning av fiskekort enligt beslut av 1971 års Finsk-svenska gränsälvscommission ska överföras till närings-, trafik- och miljöcentralen i Lappland och Fiskeriverket när denna överenskommelse träder i kraft.
6. Övriga tillgångar som innehas av 1971 års Finsk-svenska gränsälvscommission ska med avdrag för skulder överföras till kommissionen när denna överenskommelse träder i kraft. Efter det att överenskommelsen har trätt i kraft ska avgifter till 1971 års Finsk-svenska gränsälvscommission fastställda i gällande tillståndsbeslut betalas till kommissionen.
7. De handlingar som finns hos 1971 års Finsk-svenska gränsälvscommission ska överlämnas till kommissionen.
8. Tillåtna nät som är i användning när denna överenskommelse träder i kraft och som inte uppfyller kraven i 8 § första stycket i fiskestadgan om redskapens konstruktion, får användas under tre år efter det att överenskommelsen har trätt i kraft.

Artikel 35
Ikraftträdande

Denna överenskommelse träder i kraft 30 dagar efter det att parterna på diplomatisk väg underrättat varandra om att nödvändiga konstitutionella krav för överenskommelsens ikraftträdande har tillgodosetts.

Till bekräftelse härav har undertecknade, därtill vederbörligen befullmäktigade, undertecknat denna överenskommelse i två exemplar på de finska och svenska språken, vilka båda äger lika giltighet.

Som skedde i Stockholm den 11 november 2009

För Republiken Finland:

För Konungariket Sverige:

Alec Aalto

Åsa-Britt Karlsson

BILAGA

Administrativ stadga för Finsk-svenska gränsälvskommissionen

1 §

Kansliet

Den Finsk-svenska gränsälvskommissionen ska ha sitt säte och sitt kansli på den ort i gränsbygden som parterna bestämmer. Kommissionen ska ha postadress i båda länderna. Kansliet ska förvara kommissionens arkiv och diarium.

2 §

Personal

Kommissionen ska ha en sekreterare. Den som anlitas som sekreterare ska ha högskoleexamen och behärska både finska och svenska. Vid behov kan en eller flera biträdande sekreterare anlitas.

Kommissionen kan anlita övrig personal.

Sekreteraren, biträdande sekreterare samt övrig personal ska anställas eller arvoderas av kommissionen.

För anställningsförhållande gäller lagen i det land där kommissionen har sitt säte och sitt kansli.

3 §

Beslutsfattande

Kommissionen är beslutför när samtliga sex ledamöter är närvarande. Vid skiljaktig mening ska omröstning förrättas. Vid omröstningen blir den mening gällande som minst fyra ledamöter, varav minst två från respektive land, förenar sig om.

Om kommissionen inte inom utsatt tid kan tillstyrka eller avstyrka sådana program och planer som avses i artikel 10 punkt 1 f) i överenskommelsen, ska kommissionen underrätta berörda myndigheter om detta och orsakerna härtill.

4 §

Ordförandens, ledamöternas och sakkunnigas uppgifter

Ordföranden ska leda kommissionens arbete.

Kommissionens ledamöter och sakkunniga ska efter kallelse av ordföranden delta i kommissionens möten samt vid behov bistå i beredningen av ärenden med särskilda utredningar eller undersökningar inom sina respektive kompetensområden.

Om en ledamot har förhinder ska en suppleant fullgöra dennas uppgifter efter ordförandens kallelse.

5 §

Sekreterares uppgifter

Sekreterare ska i enlighet med ordförandens instruktioner bistå i beredningen av ärenden, föra kommissionens protokoll och ansvara för kommissionens diarium, kallelser och andra utskick samt ansvara för förvaltningen av kommissionens penningmedel.

6 §

Ersättningar och tjänstevillkor

Arvoden, ersättningar för resekostnader och traktamenten till kommissionens ledamöter och sakkunniga ska betalas av kommissionen. Parterna ska i samråd bestämma grunderna för arvodena.

Resekostnader och traktamenten för kommissionens ledamöter och sakkunniga ska ersättas i enlighet med de bestämmelser som gäller i ledamöternas och de sakkunnigas hemland.

Kommissionen ska fastställa löner och arvoden för sekreteraren, biträdande sekreterare och övrig personal samt avlöna dessa.

För övriga tjänstevillkor gäller i tillämpliga delar vad som bestäms om statlig anställning i det land där kommissionen har sitt säte och sitt kansli.

7 §

Budget och revision

Kommissionen ska senast den 1 mars varje år upprätta och till parterna överlämna ett förslag till budget för nästkommande kalenderår. Parterna ska samråda om budgetförslaget.

Parterna ska utbetala medel till kommissionen årligen senast den 15 januari.

Om revision bestämmer parterna gemensamt. Revisionsberättelse och årsberättelse ska avges före den 1 februari varje år.

8 §

Öppethållande och mottagning

Kansliet ska vara öppet för allmänheten. Kommissionen ska bestämma öppethållningstiderna. Ordföranden, sekreteraren eller biträdande sekreterare ska, om inte giltigt skäl utgör hinder, vara anträffbara i kansliet under viss tid, minst en gång i veckan.

Kommissionen ska informera om sina öppethållningstider.

9 §

Handlingarnas språk

Handlingar som lämnas in till kommissionen ska vara skrivna på ett språk som enskilda har rätt att använda i sin kommunikation med myndigheter i respektive land. Om det finns behov av att översätta handlingar ska kommissionen ansvara för det.

Kommissionen ska vid behov upprätta protokoll på svenska och finska.

10 §

Arbetsordning

Kommissionen ska fastställa sin arbetsordning.

BILAGA

Fiskestadga för Torneälvens fiskeområde

Allmänna bestämmelser

1 §

Syfte

Denna fiskestadga utgör en integrerad del av gränsälvsöverenskommelsen mellan Finland och Sverige.

Fiske är tillåtet om det är skäligt med hänsyn till skydd och hållbart nyttjande av fiskbestånden i Torneälvens fiskeområde i såväl Finland som Sverige. Med hänsyn till ett skäligt nyttjande av gränsälvarna på ett sätt som främjar hela gränsregionens intressen, ska utgångspunkten vara att åstadkomma en rimlig och rättvis balans ur bestånds- och nyttjandesynpunkt mellan tillämpningsområdets sammantagna fiskeintressen.

Fiskestadgans bestämmelser samt beslut som har meddelats med stöd av denna stadga får inte innebära en tillämpning som står i strid med detta syfte och inte heller med Finlands och Sveriges internationella åtaganden i övrigt, särskilt Europeiska gemenskapens gemensamma fiskeripolitik.

2 §

Tillämpningsområde

Bestämmelserna i fiskestadgan tillämpas inom följande i artikel 23 i gränsälvsöverenskommelsen angivna vattenområden (Torneälvens fiskeområde):

- a) Könkämäälven och Muonioälven samt den del av Torneälven och de sjöar i vilka riksgränsen mellan Finland och Sverige löper (gränsälvarna),
- b) de vattendrag som är sidogrenar till gränsälvarna, dock inte biflöden,
- c) Torneälvens mynningsgrenar, och
- d) den del av Bottenviken som ligger norr om och inom en linje från Haparanda hamn över Skomakarens nordostligaste punkt, Ylikaris östligaste punkt, Sarvenkatajas nordligaste punkt och därifrån i rakt östlig riktning till riksgränsen samt därifrån söderut längs riksgränsen till Torneå och Kemi kommungräns och vidare i nordöstlig riktning längs kommungränsen till fastlandet. Koordinaterna för de brytningspunkter som avgränsar fiskeområdet anges i bilaga 1.

Med älvmrådet avses i denna stadga den del av Torneälvens fiskeområde som ligger norr om älvmynningen, bestämd som en rät linje dragen mellan spetsen av Hellälä norra udde på den finska sidan och udden Virtakari på den svenska sidan samt norr om en rät linje dragen genom sydspetsen på Oxö och Palosaari. Med havsområdet avses den del av fiskeområdet som ligger söder om denna linje.

3 §

Fredningszoner

I havsområdet ska det inom vardera statens vattenområde förutom den lagstadgade fiskådran också finnas fredningszoner. De utgörs av vattenområden som sträcker sig 200 meter åt båda sidorna från räta linjer, vilkas koordinater anges i bilaga 1.

Fiskeredskap eller andra anordningar får inte placeras eller användas så att fiskens gång i fredningszonen kan hindras eller att fisken inte kan komma dit eller inte kan röra sig där. Allt slags fiske med storryssjor, redskap försedda med botten samt kroknet och andra redskap för fångst av lax eller öring är förbjudet i den del av havet som avgränsas av älvmynningen och en linje dragen från södra stranden av Salmenlahti mynning via de södra uddarna av Kraaseli och Tirro, över Sellö nordvästra spets till Pirkkiö nordvästra udde.

4 §

Definitioner

I denna stadga avses med

- 1) fast redskap: redskap med ledarm, såsom laxfällor och storryssjor, avsedda att användas på samma ställe under minst två dygn,
- 2) småryssja: en till botten nedtyngd ryssja med en båghöjd lägre än 1,0 meter och där ingen del är högre än 1,5 meter,
- 3) förankrade nät: nät som med ankare, tyngder eller sin egen vikt sätts på eller förankras vid eller ovanför botten och som inte driver med vattnet,
- 4) flytnät: nät som driver med strömmen,
- 5) kullenät (kolknot): not som är fäst vid båt,
- 6) drag: konstgjorda beten, wobblers, flugor eller därmed jämförbara lockmedel, som är försedda med krokar och som med sina rörelser, färger eller former lockar fisken att hugga,
- 7) handredskap: spö, pilk och liknande rörliga redskap som är utrustade med lina och drag eller krok, samt

8) naturliga beten: levande eller avlivade beten och luktpreparat.

5 §
Fiskevårdsavgift

I den mån fiskevårdsavgift ska betalas enligt nationell lagstiftning i det land där fisket bedrivs, ska sådan avgift betalas i enlighet med den lagstiftningen.

Vid fiske med drag från båt, och om avgift ska utgå enligt första stycket, ska sådan avgift betalas även för den som ror båten i fråga.

Fångstredskap, fisketider och minimimått

6 §
Tillåtna fångstredskap

Vid fiske efter lax och öring får endast följande redskap användas.

- 1) Fasta redskap i havsområdet,
- 2) flytnät och kullenät i älvmrådet på fångstplatser enligt bilaga 2,
- 3) spö och drag, och
- 4) håv på fångstplatser enligt bilaga 2.

Vid fiske efter andra arter än lax och öring får endast följande redskap och metoder användas.

- 1) Fasta redskap i havsområdet,
- 2) flytnät och kullenät på fångstplatser i älvmrådet enligt bilaga 2,
- 3) förankrade nät i havsområdet samt inom älvmrådets lugnvatten, sel och sjöar,
- 4) lak- och gäddkrok samt lakryssja,
- 5) not i havsområdet,
- 6) håv på fångstplatser enligt bilaga 2,
- 7) mjärde och småryssja,
- 8) spö och drag samt pilk, och

9) mete med naturligt bete utom i forsar och strömmande vatten.

Vid fiske med handredskap får samtidigt användas högst tre drag per redskap. Under fiske med handredskap måste redskapen hela tiden vara inom räckhåll för fiskaren.

Inom fångstplatser där kullenät, flytnät och håv får användas enligt bilaga 2 är det tillåtet att iordningställa fångstplatsen för fisket i den omfattning som är nödvändig för fiskets utförande. Vid iordningställande enligt fjärde stycket får fiskande redskap inte användas om avsikten är att fånga fisk med dessa under iordningställandet.

Den som avser att iordningställa fångstplatsen enligt fjärde stycket ska senast sju arbetsdagar innan detta påbörjas meddela sin avsikt, i Finland till närings-, trafik- och miljöcentralen i Lappland, och i Sverige till den lokala polisen.

7 §

Förbjudna redskap och fiskemetoder

Andra redskap än de som anges i 6 § är förbjudna. För fiske efter samtliga arter gäller dessutom följande.

Fiske med utter (harrbräde) eller därmed jämförbar fiskemetod är förbjudet.

Fiske med skjutvapen, bedövande eller giftiga ämnen eller elektrisk ström är förbjudet.

Fiske med handredskap eller andra krokar än lak- och gäddkrok med avsikt att kroka fisken från utsidan eller på sådant sätt att risken för detta är uppenbar är förbjudet. En fisk som krokats utanför munnen ska genast släppas tillbaka i vattnet.

Fiske med ljuster och andra redskap som genomtränger fisken från utsidan är förbjudet. Skaftförsedd huggkrok får dock användas för att lyfta fisk som fångats med annat redskap. Vid fiske med förankrade nät är det förbjudet att använda strömhinder, ledarm eller andra fasta konstruktioner.

Föremål avsedda att skrämma fisken eller hindra dess gång får inte placeras i eller ovanför vattnet.

Förbjudna redskap får inte förvaras ombord eller på annat sätt finnas till hands. Det samma gäller under förbudstid för redskap som är tillåtna vid andra tider. Det är dock tillåtet att transportera skjutvapen som används för jakt. I havsområdet är det även tillåtet att under förbudstid transportera redskap som är tillåtna enligt 6 §. Detta gäller under förutsättning att redskapen är bundna och undanstuvade.

8 §

Fiskeredskapens konstruktion och placering

Vid fiske med nät efter andra arter än lax och öring får endast sådana flytnät och förankrade nät användas som består av enkel nätduk utan påse (grimm) tillverkad av entrådig nylon (monofil) med en maximal tjocklek på 0,20 millimeter. I havet är det dock tillåtet att använda grövre tråd i nät med maskstorlek upp till 40 millimeter.

Ett flytnät får vara högst 120 meter långt. Ett kullenät får vara högst 200 meter långt.

Ett förankrat nät får vara högst 60 meter långt. Detta gäller dock inte vid fiske i havsområdet under perioden från och med den 1 augusti till och med den 30 april. Det gäller inte heller vid fiske i havsområdet med förankrade nät vars maskstorlek är högst 40 millimeter. Avståndet mellan förankrade nät ska vara minst 60 meter.

Ingångsöppningen på en mjärde för nejonöga får inte överskrida 16 centimeter i någon riktning.

I fiskeredskapen, utom i mjärdar och håvar för fiske efter lax och öring, får inte användas metalltråd, metallwire eller motsvarande.

Fiske i älvområdet med håv efter andra arter än lax och öring är tillåtet bara med håv som är tillverkad av entrådig nylon (monofil) med en trådtjocklek på högst 0,40 millimeter och av nät med minst 80 millimeters maskstorlek.

9 §

Märkning av redskap

Fiskeredskap som används för fångst ska vara märkt på sådant sätt, att det klart framgår vem som är ägare eller brukare av redskapet samt dennes kontaktuppgifter. Märkningen ska tydligt kunna observeras utan att redskapet behöver tas upp ur vattnet. Handredskap som hålls i handen eller annars finns inom räckhåll för fiskaren behöver inte vara märkta.

10 §

Maskstorlek

I älvområdet ska fiskeredskapen ha följande maskstorlek.

- 1) Vid fiske efter lax eller öring med flytnät och kullenät minst 100 millimeter,
- 2) vid fiske efter andra arter än lax och öring med flytnät och kullenät minst 80 millimeter och högst 100 millimeter,
- 3) vid fiske med förankrade nät minst 80 millimeter och högst 100 millimeter, och
- 4) vid fiske med småryssja högst 80 millimeter.

I havsområdet ska fiskeredskapen ha följande maskstorlek.

- 1) Vid fiske med fasta redskap högst 80 millimeter i fiskhuset, och
- 2) vid fiske med förankrade nät från och med den 1 maj till och med den 31 juli högst 90 millimeter och övrig tid högst 40 millimeter eller minst 90 millimeter.

11 §

Fiskesäsongen och fredningstiderna

Fiske efter lax och öring är förbjudet om inte annat sägs i denna paragraf.

I älvmrådet är allt fiske förbjudet från och med den 15 september till och med den 15 december med undantag för fiske efter nejonöga med mjärde.

Fiske efter lax och öring med handredskap är tillåtet från och med den 1 juni till och med den 31 augusti. Sådant fiske efter lax och öring är dock förbjudet mellan söndag kl. 19 finsk tid (18 svensk tid) och måndag kl. 19 (18).

Fiske efter lax och öring i älvmrådet är tillåtet på fångstplatser enligt bilaga 2,

- 1) med håv under midsommarveckan från måndag kl. 19 (18) till söndag kl. 19 (18), och
 - 2) med flytnät och kullenät under midsommarveckan från och med tisdag till och med torsdag och de två efter midsommar följande veckosluten från fredag kl. 19 (18) till söndag kl. 19 (18). Fiske efter andra arter än lax och öring i älvmrådet är tillåtet på fångstplatser enligt bilaga 2,
- 1) med håv endast från midsommarveckans måndag kl. 19 (18) till och med den 14 september, och
 - 2) med flytnät och kullenät endast från och med den 15 juli till och med den 14 september. I havsområdet är fiske med fasta redskap efter andra arter än lax och öring tillåtet från och med den 11 juni till och med den 31 oktober. Fiske med fasta redskap efter öring är tillåtet från den 17 juni kl. 12 till och med den 31 augusti. Fiske med fasta redskap efter lax är tillåtet från den 17 juni kl. 12 till och med den 15 september.

Respektive avtalspart får genom nationella bestämmelser för olika fiskarkategorier fastställa senare startdatum än de som nämns i sjätte stycket, dock så att yrkesfisket eller annat fiske med fasta redskap inleds senast den 29 juni. Sådana nationella bestämmelser får avse även redskapsbegränsningar.

Pålning och förankring av fasta redskap får påbörjas innan fiske är tillåtet. Utsättande av ej fiskande ledarmar får påbörjas tidigast sju dygn innan fisket är tillåtet.

12 §

Minimimått och återutsättning av fisk

Det är förbjudet att fånga eller döda lax eller öring som är mindre än 50 centimeter samt harr som är mindre än 35 centimeter. Måttet tas från käkspetsen till den uträtade, sammanpressade stjärtfenans spets.

Fisk som inte uppfyller minimimåttet ska omedelbart släppas tillbaka i vattnet, levande eller död.

Fisk som uppfyller måttet ska levande eller död släppas tillbaka i vattnet om den

- 1) fångats under fredningstid,
- 2) fångats med förbjudet redskap eller förbjuden fiskemetod, eller
- 3) är en övervintrad lax.

Den som fiskar med fasta redskap efter andra arter än lax och öring enligt 11 § sjätte stycket, innan fiske efter lax och öring är tillåtet, måste dagligen vittja alla fiskhus och varsamt släppa tillbaka all fångad lax och öring.

Särskilda bestämmelser för spöfiske och fiske med håv

13 §

Fiskekvot

Det är tillåtet att fånga och behålla en lax eller öring per fiskare och dygn vid fiske med spö och drag eller håv.

14 §

Användning av båt vid fiske med drag

Fiske efter lax och öring med handredskap från förankrad båt får inte störa andras fiske. Vid fiske med drag från båt är det förbjudet att använda motor, utom i lugnvattnen nedströms bron mellan Övertorneå i Sverige och Aavasaksa i Finland. Det är förbjudet att använda motor närmare forsområdena än 200 meter. Förbudet i detta stycke gäller inte personer med funktionsnedsättningar som försvårar användningen av båt utan motor.

Närings-, trafik- och miljöcentralen i Lappland och Fiskeriverket får efter ansökan i det enskilda fallet var för sig besluta om undantag från förbudet i andra stycket, om det finns särskilda skäl. Myndigheterna ska underrätta varandra om sådana meddelade beslut.

Övriga bestämmelser

15 §

Myndigheter

De myndigheter som avses i artikel 26 i gränsöversenskommelsen är jord- och skogsbruksministeriet eller närings-, trafik- och miljöcentralen i Lappland samt Fiskeriverket eller Länsstyrelsen i Norrbottens län eller den myndighet som ersätter dessa såvitt gäller förvaltningen av fisket och beviljande av undantag från bestämmelserna i stadgan. Avtal om ytterligare föreskrifter om fisket får ingås av den finska och den svenska regeringen eller den myndighet som respektive regering bestämmer.

16 §

Bestämmelser som avviker från fiskestadgan

I enlighet med det syfte som anges i 1 § denna stadga får regeringarna eller den myndighet som respektive regering bestämmer gemensamt överenskomma om från stadgan avvikande bestämmelser om tillåtna fisketider, fiskemetoder, tillåtna redskap, antal redskap eller andra tekniska regler samt vilka fångstplatser som ska omfattas av stadgens bilaga 2 i de fall

1) beståndssituationen tillåter det, eller

2) det krävs med hänsyn till skyddet av fiskbestånden och säkrandet av ett hållbart nyttjande. Bestämmelserna får begränsas till att gälla en del av fiskeområdet, en del av fiskesäsongen eller enskild fiskemetod. Bestämmelserna får tidsbegränsas till att gälla en fiskesäsong åt gången men kan vid behov utvärderas och ändras efter vad som är nödvändigt med hänsyn till bevarandet av fiskbestånden i Torneälvens fiskeområde.

Regeringarna eller den myndighet som respektive regering bestämmer ska årligen se över tillåten fiskestart enligt 11 § i denna stadga och enligt första stycket i denna paragraf och gemensamt överenskomma om anpassningar med hänsyn till beståndssituationen i området. Ändringar nedtecknas i ett särskilt, gemensamt upprättat, protokoll.

Överläggningar om ändrade bestämmelser bör påbörjas vid sådan tidpunkt och ske i sådan takt att lokala intressen hinner höras och det finns förutsättningar för beslut om bestämmelserna senast den 1 april det år då bestämmelserna ska tillämpas.

17 §

Fisketillstånd

Närings-, trafik- och miljöcentralen i Lappland och Fiskeriverket, eller den till vilken myndigheterna uppdrar detta, får upplåta fisketillstånd där staten äger rätten till fiske efter lax och öring. Ett sådant tillstånd får också krävas för roddare som aktivt deltar i fisket efter lax och öring.

Myndigheterna får ingå avtal om gemensamt fisketillstånd med övriga fiskerättsinnehavare i älven. Ett gemensamt fisketillstånd berättigar till fiske i fisketillståndsområdet utan hinder av riksgrens. Myndigheterna får överenskomma om bestämmelser som rör försäljning av fisketillstånd och redovisning av intäkter från försäljningen samt övervaka den försäljning av tillstånd som utförs av privata intressen.

Intäkterna från fisketillstånd för ett visst område tillfaller dem som innehar rätten till fisket i området i proportion till deras andelar i vattenområdena. Detta gäller dock inte statens fiskerätt eller fiskerätt som grundar sig på annan särskild grund, vars värdeandel ska bestämmas i avtalet som avses i andra stycket.

Intäkterna från upplåtelser av fisketillstånd för visst område ska sättas in på ett för Finland och Sverige gemensamt konto. Myndigheterna ska efter det att fiskerättsinnehavarna tilldelats sin andel använda den återstående delen till gemensamt beslutade åtgärder för kontroll och forskning i området.

18 §

Fiskeuppvisningar och fisketävlingar

Närings-, trafik- och miljöcentralen i Lappland, Fiskeriverket och Länsstyrelsen i Norrbottens län får i enskilda fall, avvikande från bestämmelserna i fiskestadgan, efter överenskommelse bevilja tillstånd för fiske vid fiskeuppvisningar och fisketävlingar som sker i enlighet med de riktlinjer som myndigheterna har enats om. Den tillståndsgivande myndigheten kan i tillståndsvillkoren tillåta avvikelser från bestämmelser om fiskeredskap för demonstration av traditionella fiskemetoder i fiskeuppvisningar. Tillstånd beviljas av myndigheten i det land där verksamheten bedrivs. Den andra avtalspartens myndighet ska underrättas om tillståndet. Vid handläggningen ska artikel 21 i gränsöversenskommelsen tillämpas.

19 §

Fångst för vetenskapliga ändamål

Närings-, trafik- och miljöcentralen i Lappland, Fiskeriverket och Länsstyrelsen i Norrbottens län får i enskilda fall, avvikande från bestämmelserna i fiskestadgan, efter överenskommelse bevilja tillstånd till fiske för vetenskapliga ändamål som sker i enlighet med de villkor som myndigheterna har enats om. Tillstånd beviljas av myndigheten i det land där verksamheten bedrivs. Dessutom behövs lov av fiskerättsinnehavaren. Den andra avtalspartens myndighet ska underrättas om tillståndet som beviljats för vetenskaplig forskning. Vid handläggningen ska artikel 21 i gränsöversenskommelsen tillämpas.

20 §

Yttrande av Gränsälvskommissionen

Sådant yttrande som avses i artikel 11 punkt 3 i gränsälvsöverenskommelsen behöver inte inhämtas i de fall ansvarig myndighet får anses ha erforderlig och tillräcklig kompetens i frågan.

21 §

Övervakning

Efterlevnaden av denna fiskestadga övervakas av närings-, trafik- och miljöcentralen i Lappland och Länsstyrelsen i Norrbottens län samt de organ som enligt respektive lands lagstiftning övervakar fisket. Båda avtalsparterna ska verka för att ett tillräckligt antal fiskeövervakare utnämns och tillräcklig övervakning utövas.

Övervakningen får dessutom utföras av gemensamma finsk-svenska övervakningspatruller. Vid sådan övervakning har övervakare från det andra landet observatörs status. Berörda lagövervakande myndigheter och fiskeövervakare i Finland och Sverige ska vid behov utbyta information.

22 §

Tillämpning av allmän fiskerilagstiftning

Om inte särskilda regler finns i denna stadga gäller respektive lands fiskerilagstiftning och de bestämmelser som meddelats med stöd av denna.

BILAGA

Fiskestadgans tillämpningsområde och fredningszoner i havet

Tillämpningsområdets avgränsning i havet

Tillämpningsområdets sydgräns som avses i fiskestadgans 2 § punkt d) löper som räta linjer mellan följande punkter. Punkterna är markerade med tresiffriga tal på kartan i slutet av bilagan. Koordinaterna hänför sig till ETRS89 (WGS84) –systemet.

Nr	Lat ggmm.dddd	Lon ggmm.dddd	Beskrivning
991	65 46.1562	23 53.8963	Piren vid Haparanda hamn
992	65 41.5757	24 00.1305	Skomakarens nordostligaste punkt
993	65 39.5405	24 05.0768	Ylikaris ostligaste punkt
994	65 37.3485	24 08.3960	Sarvenkatajas nordligaste punkt
100	65 37.3484	24 09.7714	Punkten där den svenska östgående linjen träffar riksgränsen
444	65 37.1570	24 09.6966	Brytpunkt IV vid riksgränsen
101	65 36.7703	24 09.5888	Punkten där Torne kommungräns möter riksgränsen
189	65 41.1659	24 17.4295	Råsten 189 på Iso-Huituri, kommungränsen
437	65 46.0298	24 26.1716	Råsten 437 på Rajakari där gränserna mellan tre kommuner möts
222	65 46.7880	24 26.9516	Råsten 2 på Koivuluoto

Fredningszoner

De fredningszoner som avses i fiskestadgans 3 § första stycket utgörs av vattenområden som sträcker sig 200 meter åt båda sidorna från nedan angivna räta linjer. Linjernas brytpunkter är angivna med tvåsiffriga tal på kartan i slutet av bilagan. Fredningszonerna fortsätter utanför tillämpningsområdet under nationell jurisdiktion.

a) från en punkt 65°47,147' N, 24°07,109' O (nr 10) på Kraaseligrundet utanför älvmynnin-gen till en punkt 65°45,780' N, 24°06,160' O (nr 11), därifrån till en punkt 65°43,930' N, 24°09,710' O (nr 12), därifrån till en punkt 65°40,480' N, 24°11,660' O (nr 13) och därifrån till en punkt 65°36,773' N, 24°09,594' O (nr 19),

b) från en punkt 65°45,930' N, 24°06,264' O (nr 20) på den enligt a) gående linjen till en punkt 65°45,980' N, 24°02,460' O (nr 21), därifrån till en punkt 65°43,930' N, 23°59,210' O (nr 22), därifrån till en punkt 65°41,930' N, 24°01,410' O (nr 23) och därifrån till en punkt 65°41,177' N, 24°01,101' O (nr 29),

c) från punkten 65°43,930' N, 23°59,210' O (nr 22) till en punkt 65°43,162' N, 23°57,977' O (nr 39),

d) från en punkt 65°44,530' N, 24°00,170' O (nr 40) på den enligt b) gående linjen till en punkt 65°44,492' N, 23°56,166' O (nr 49),

e) från punkten 65°43,930' N, 24°09,710' O (nr 12) till en punkt 65°43,880' N, 24°13,860' O (nr 52) och därifrån till en punkt 65°40,726' N, 24°16,642' O (nr 59),

f) från punkten 65°43,880' N, 24°13,860' O (nr 52) till en punkt 65°43,730' N, 24°19,110' O (nr 62) och därifrån till en punkt 65°43,018' N, 24°20,749' O (nr 69).

Fredningszonernas brytpunkter i tabellform. Zonernas sträckning utanför avtalsområdet har medtagits som information.

Nr	Lat ggmm.ddd	Lon ggmm.ddd	
Linje a)			
10	65 47.147	24 07.109	
11	65 45.780	24 06.160	
12	65 43.930	24 09.710	
13	65 40.480	24 11.660	
19	65 36.773	24 09.594	a-slutpunkt, (=skärningspunkt med tillämpningsområdets yttre gräns)

1	65 34.930	24 08.570	a-riktningsgivande punkt utanför tillämpningsområdet
Linje b)			
20	65 45.930	24 06.264	
21	65 45.980	24 02.460	
22	65 43.930	23 59.210	
23	65 41.930	24 01.410	
29	65 41.177	24 01.101	b-slutpunkt

24	65 35.930	23 58.960	b-brytpunkt utanför tillämpningsområdet
2	65 34.930	23 59.849	b-riktningsgivande punkt utanför tillämpningsområdet

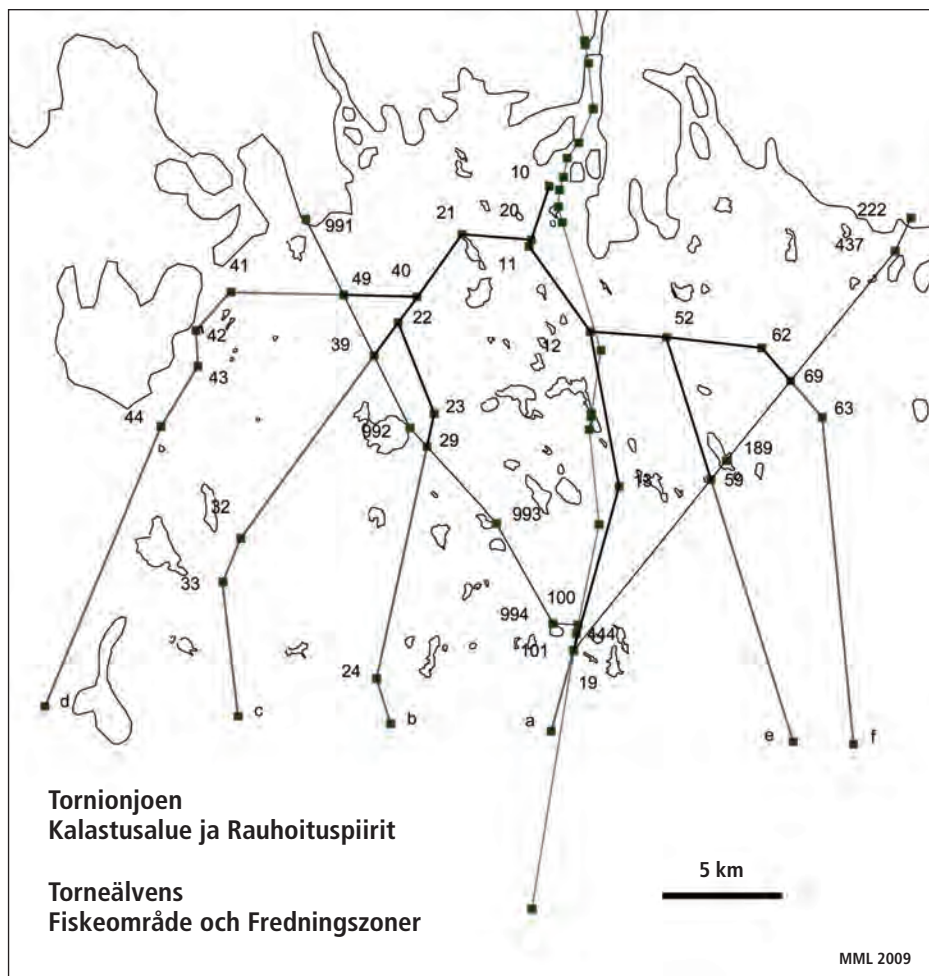
Linje c)			
22	65 43.930	23 59.210	
39	65 43.162	23 57.977	c-slutpunkt

32	65 38.930	23 51.210	c-brytpunkt utanför tillämpningsområdet
33	65 37.930	23 50.360	c-brytpunkt utanför tillämpningsområdet
3	65 34.930	23 51.552	c-riktningsgivande punkt utanför tillämpningsområdet
Linje d)			
40	65 44.530	24 00.167	
49	65 44.492	23 56.166	d-slutpunkt

41	65 44.430	23 50.010	d-brytpunkt utanför tillämpningsområdet
42	65 43.530	23 48.210	d-brytpunkt utanför tillämpningsområdet
43	65 42.730	23 48.410	d-brytpunkt utanför tillämpningsområdet
44	65 41.330	23 46.560	d-brytpunkt utanför tillämpningsområdet
4	65 34.929	23 41.055	d-riktningsgivande punkt utanför tillämpningsområdet
Linje e)			
12	65 43.930	24 09.710	
52	65 43.880	24 13.860	
59	65 40.726	24 16.642	e-slutpunkt

5	65 34.931	24 21.721	e-riktningsgivande punkt utanför tillämpningsområdet
Linje f)			
52	65 43.880	24 13.860	
62	65 43.730	24 19.110	
69	65 43.018	24 20.749	f-slutpunkt

63	65 42.230	24 22.560	f- brytpunkt utanför tillämpningsområdet
6	65 34.931	24 24.993	f-riktningsgivande punkt utanför tillämpningsområdet

Förklaringar till kartan

Tillämpningsområdets sydgräns med tresiffriga tal 991, 992, 993, 994, 100, 444, 101, 189, 437, 222.

Riksgränsens brytpunkter utan numrering.

Fredningszonernas mittlinjer med tvåsiffriga tal.

Linje a: 10, 11, 12, 13, 19.

Linje b: 20, 21, 22, 23, 29.

Linje c: 22, 39.

Linje d: 40, 49.

Linje e: 12, 52, 59.

Linje f: 52, 62, 69.

BILAGA

Obs! Uppgifterna om fångstplatserna har ändrats. En uppdaterad förteckning över fångstplatserna finns på adressen www.mmm.fi/fangstplatser

Fångstplatser

Håv

Vaarankoski	Vojakkala by	Övre Vojakkala bys samfällighetsförening/delägarlag
Kukkolaforsten	Kukkola by	Kukkolas samfällighetsförening/ delägarlag Kukkolas sikfiskeförening
Matkakoski	Korpikylä	Korpikyläs delägarlag Matkakoski sikfiskeförening
Vuennonkoski	Vitsaniemis by	Pekanpääs fiskelag Vitsaniemis fiskeförening

Flytnät och kullenät

Mustasaari	Karungis by	Karungis delägarlag/ Karungis traditionsfiskares andelslag Karungis fiskeförening
Järviväylä	Karungis by	Karungis delägarlag/ Karungis traditionsfiskares andelslag Karungis fiskeförening
Matkakoski	Korpikylä	Korpikyläs delägarlag
Tuoheanlahti	Korpikylä	Korpikyläs delägarlag
Kultaniitty	Pekanpää	Pekanpääs fiskelag Vitsaniemis fiskeförening
Pukulmi	Kainuunkylä	Kainuunkyläs fiskelag Päkkilä-Hedenäset fiskeförening

Tulkkila	Armassaari	Armassaari fiskelag
Laurinhieta	Nuotioranta	Nuotioranta fiskelag Luppjos laxfiskeförening
Karjosaari	Alkkula	Alkkula fiskelag Ruskolas fiskeförening
Vasikkasaari	Närkki- Tengeliö	Närkki-Tengeliö fiskelag
Hannukkala	Närkki-Tengeliö	Närkki-Tengeliö fiskelag
Kauvosaari	Kauliranta	Kauliranta fiskelag
Koulunapaja	Kauliranta	Kauliranta fiskelag
Juoksenki	Juoksenki by	Juoksenki fiskelag Niemi-Saloniemi fiskelag Juoksengi Pia delägarlag

GRÄNSÄLVSÖVERENSKOMMELSE

Motivering*

Allmänna bestämmelser

Artikel 1. Geografiskt tillämpningsområde. I artikeln definieras överenskommelsens tillämpningsområde, som består av de i artikel 1.1 uppräknade avrinningsområdena och de i artikel 1.2 definierade kustvattenområdena. Avrinningsområdena i artikel 1.1 motsvarar de vattendrag som uppräknas i artikel 1 i 1971 års överenskommelse. I artikel 1.2 har kustvattenområdena i Bottenvikens havsområde däremot avgränsats något snävare än det område som definieras i den nuvarande överenskommelsen. Orsaken till att avgränsningen har ändrats är den definition av kustvattenbegreppet som ingår i artikel 2.7 i ramdirektivet för vatten. Avgränsningen har granskats i synnerhet i förhållande till Torne älvs avrinningsområdes västliga och östliga gräns med Kalix älv och Kemi älvs avrinningsområden, och därför har det ansetts vara nödvändigt att göra avgränsningen något snävare.

Överenskommelsens tillämpningsområde utgör också ett internationellt avrinningsdistrikt (vattenförvaltningsområde) i enlighet med ramdirektivet för vatten. På samma gång ersätter överenskommelsen den provisoriska överenskommelse med Sverige som ingåtts genom notväxling för uppfyllande av kraven i ramdirektivet för vatten. De bestämmelser i överenskommelsen som gäller fiske tillämpas på det område som definieras i artikel 23 och i fiskestadgan.

Artikel 2. Syfte. Begreppet ”skäligt nyttjande” i artikel 2.1 punkt a grundar sig på den internationella vattenrättens principer och särskilt på ECE:s vattenkonvention. Genom bestämmelsen strävar man efter att trygga möjligheterna för både Finland och Sverige till skäligt nyttjande av gränsälvarna.

I artikel 2.1 punkt a används begreppen avrinningsdistrikt och gränsälvar parallellt. Avsikten har varit att det samarbete och de åtgärder som avses i artikeln kan gälla hela avrinningsdistriktet, men deras primära mål är att trygga gränsälvarnas nyttjande och status. Åtgärderna omfattar både det administrativa samarbetet mellan myndigheterna och de konkreta åtgärderna som påverkar vattenstatusen.

* Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till godkännande av gränsälvsoverenskommelsen mellan Finland och Sverige och till lag om sättande i kraft av de bestämmelser i överenskommelsen som hör till området för lagstiftningen, om tillämpning av överenskommelsen och om upphävande av vissa lagar (RP 264/2009 rd), detaljmotivering.

I gränsälvsöverenskommelsen ingår också allmänna bestämmelser om samarbete mellan Finland och Sverige för att bekämpa översvämnings- och miljöolyckor. Enligt artikel 2.1 punkt b är ett av överenskommelsens syften att förebygga översvämningskador och i detta syfte ska Gränsälvskommisionen främja samordningen av myndigheternas och kommunernas arbete med planer i enlighet med artikel 10. Bakgrunden till dessa bestämmelser i överenskommelsen är ECE:s vattenkonvention och de rekommendationer som utfärdats med stöd av den om hållbar översvämningsbekämpning. Syftet för ECE:s vattenkonvention är att stater som delar vattendrag avtalar sinsemellan om nyttjande och vård av gränsvattendrag, inklusive hantering av översvämningsrisker, och att det inrättas särskilda samarbetsorgan för att främja samarbetet, såsom gränsvattendragskommisioner. Konventionsbestämmelserna främjar också för sin del genomförandet av EU:s översvämningsdirektiv. Den första förpliktelsen som blir aktuell vid genomförandet av direktivet är dock att göra en preliminär bedömning av översvämningsriskerna. Först på basis av den bedömningen framkommer det i vilken utsträckning det finns behov för andra åtgärder som direktivet kräver i Torne älv.

I bekämpningen av översvämningskador i enlighet med artikel 2.1 punkt b ingår olika åtgärder som är nödvändiga för hantering av översvämningsrisker och planeringen av dessa åtgärder. Sådana åtgärder är t.ex. bedömning av sannolikheten för översvämnningar och av de skador som de kan ge upphov till, kartläggning av områden som är översvämningshotade, fastställande av planer för översvämningsrisker (riskhanteringsplaner), information om översvämningsrisker, beaktande av översvämningsrisker vid planeringen av användningen och byggandet av områden, infrastrukturer konstruerade för att förhindra översvämnningar, system för varning om översvämnningar samt åtgärder då en översvämning hotar och vid en översvämning. Till de preliminära åtgärderna hör uppföljning och prognoser av vattensituationen, mätningar och uppföljning av issituationen, sågning och sandning av isen samt förhandsinformation. Till bekämpningsuppgifterna i en översvämningsssituation hör t.ex. sprängning av isdammar och dammar bildade av issörja, uppföljning av vattensituationen under översvämnningen, kontakten till andra myndigheter och till regionens invånare samt information om åtgärder under översvämnningen.

Då det gäller bekämpning av miljöskador kan artikel 2.1 punkt b innebära gemensamt upprättade beredskapsplaner t.ex. för att bekämpa risker för gränsälven i samband med transport av farliga kemikalier.

Hänvisningen i artikel 2.1 punkt c till internationella åtaganden och gemenskapsrätten är omfattande. Syftet med hänvisningen är att täcka särskilt de miljömål som ingår i artikel 4 i ramdirektivet för vatten. Det är för att uppfylla dessa miljömål som programmen och planerna enligt punkten i samråd ska utarbetas. På motsvarande sätt hänvisas det i artikel 2.2 punkt a till miljömålen i artikel 4 i direktivet. Hänvisningen avser också den samordning som behövs för genomförandet av översvämningsdirektivet.

I artikel 2.2 uppräknas sådana viktiga intressen som särskilt ska beaktas när överenskommelsens syfte enligt artikel 2.1 genomförs. Hänvisningen till naturvård i artikel 2.2 punkt b

innebär att i synnerhet Torne-Muonio älvs ställning som ett skyddsområde i EU-nätverket Natura 2000 ska beaktas. Med kulturmiljövård i samma punkt avses till exempel särskilda stenåldersutgrävningar eller den kulturhistoriskt värdefulla omgivningen vid Kukkolankoski. Begreppet kulturmiljövård avses vara vidsträckt, och det hänvisar inte bara till särskilda objekt som skyddats med stöd av den nationella lagstiftningen och som är kända på förhand. I Sverige förekommer begreppet också i lagstiftningen men även där är det ett generell begrepp med en vidsträckt betydelse.

I artikel 2.3 hänvisas till det samarbetsorgan som upprättas genom överenskommelsen och vars sammansättning, uppgifter och befogenheter behandlas mera ingående i artiklarna 8–14. Genom hänvisningen har man tydligt velat knyta samman uppnåendet av överenskommelsens syfte och inrättandet av samarbetsorganet och framhålla samarbetsorganets betydelse för främjandet av överenskommelsens syfte och för samarbetet i fråga om gränsvattendragen.

Artikel 3. Rätt till vattnet och vattenområdena i gränsälvarna. Artikeln innehåller bestämmelser om parternas och enskildas rätt till vattnet och vattenområdena i gränsälvarna. Bestämmelsen i artikel 3.1 om parternas rätt till vattnet i gränsälvarna med sidogrenar motsvarar kapitel 1 artikel 5 i 1971 års överenskommelse. Artikel 3.2, som gäller strandägares nyttjanderätt, och artikel 3.3, som gäller användning av vatten för husbehov, motsvarar kapitel 1 artikel 6 i 1971 års överenskommelse medan artikel 3.4, som handlar om att färdas i gränsälvarna, motsvarar kapitel 1 artikel 7. Artikelns ordalydelse har dock moderniserats något. Artikel 3.2—3.4 motsvarar till sitt innehåll vad som sägs om allmännyttjande av vattendrag i 1 kap. 24, 27 och 28 § i den finska vattenlagen.

Avsikten med hänvisningen till riksgränsen i artikel 3.2 och hänvisningen till de nationella rättsordningarna i artikel 3.5 är att betona att artikeln tar ställning endast till riksgränsens rättsverkan. Syftet med artikeln är att säkerställa att gränsen i sig inte föranleder ett hinder för olika verksamheter. Genom artikeln inrättas dock inga nya rättigheter som avviker från de nationella rättsordningarna. I stället för till lagstiftningen hänvisas i artikeln till rättsordningen, eftersom allmännyttjande av vatten och allemansrätten i vartdera landet också avses.

Samarbete

Artikel 4. Gemensamma program och planer. De program och planer som äsytas i artikeln är de åtgärdsprogram och förvaltningsplaner som avses i ramdirektivet för vatten, men också alla andra program och planer som främjar uppnåendet av överenskommelsens syfte. En annan plan av detta slag kan vara till exempel en gemensam plan för hantering av översvämningsrisker. Ansvar för utarbetandet av program och planer vilar vanligtvis på de nationella myndigheterna, men också den gränsälvskommision som inrättas

genom överenskommelsen kan genom sitt eget arbete främja utarbetandet av program och planer som den anser behövas.

Artikel 5. Kvalitetsmål för vattenmiljön i gränsälvarna. Syftet med artikeln är i första hand att säkerställa att kvalitetsmålen för vattenmiljön, vilka ställs till exempel för genomförande av ramdirektivet för vatten, sammanjämkas så att sinsemellan motstridiga mål inte ställs för ett och samma avrinningsområde. I båda länderna kan man nationellt uppställa olika kvalitetsmål till exempel för halterna av vissa farliga ämnen, något som kan leda till problematiska tolkningar för de gemensamma gränsälvarnas del. Då kan det vara ändamålsenligt att ställa gemensamma mål för vattenkvaliteten i gränsälvarna som avviker från de nationella kvalitetsmålen. Med vattenmiljöns kvalitet åsyftas i artikeln ett synsätt som sträcker sig utöver vattendragets fysikalisk-kemiska status; i synsättet ingår också bland annat vattnets ekologiska status.

Artikel 6. Förebyggande av översvämningsskador. Artikeln ger de nationella myndigheter som deltar i översvänningsbekämpning rätt att överskrida riksgränsen med samtycke av den myndighet som den andra parten har utsett. Överskridandet av riksgränsen förutsätter att det är nödvändigt att vidta praktiska åtgärder för att avvärja överhängande risk för översvämningsskador vid gränsälvarna. Vid beredningen av överenskommelsen var avsikten att samtycket enligt artikeln ska kunna ges av de regionala myndigheter som svarar för bekämpningen av översvämningar, dvs. av Närings-, trafik- och miljöcentralen i Lappland och av Länsstyrelsen i Norrbottens län. I brådskande fall kan samtycke också ges muntligen, även om överenskommelse till exempel om issågningarna som återkommer varje vår i regel skulle ingås på förhand mellan myndigheterna. Rätten att överskrida riksgränsen enligt artikeln kan utöver de myndigheter som bär huvudansvaret för översvänningsbekämpning tillkomma också andra myndigheter som deltar i översvänningsbekämpningen.

En särskild bestämmelse om myndighetssamarbetet vid översvänningsbekämpning behövs, eftersom det nordiska räddningstjänstavtalet lämpar sig illa för exempelvis den årligen återkommande issågningen. Det nordiska räddningstjänstavtalet innehåller bestämmelser om bland annat begäran om bistånd, ledningen av insatserna på olycksplatsen, kostnaderna för hjälpinsatserna och skadestånd, och det omfattar också förebyggande åtgärder vid överhängande fara för olyckshändelser. Det nordiska räddningstjänstavtalet är emellertid ett ramavtal, vars bestämmelser endast tillämpas sekundärt om inget annat följer av branschspecifika överenskommelser.

Det nordiska räddningstjänstavtalet utgår från att den part som behöver bistånd begär det av de andra parterna. Issågning utförs inte vid översvämningar, utan i god tid i förväg för förebyggande av sådana nästan årligen återkommande översvämningar som beror på isdammar. Således görs ingen begäran om bistånd enligt räddningstjänstavtalet. Eftersom riksgränsen går mitt i älven är det till exempel vid issågning i praktiken omöjligt att inte

överskrida riksgränsen och att rikta skyddsåtgärder bara mot älvens ena halva. Oberoende av den andra partens behov av bistånd kan det för den myndighet som utför arbetet vara nödvändigt eller i varje fall ändamålsenligt för arbetet att kunna överskrida riksgränsen. Artikel 9 gör det möjligt att överskrida gränsen med samtycke av myndigheten i den andra parten utan en begäran om bistånd och utan sådant upprättande av ledningsförhållanden som avses i det nordiska räddningstjänstavtalet.

Eftersom initiativet till en överskridning av riksgränsen inte är beroende av en begäran om bistånd utan kan tas också av den myndighet som ska överskrida gränsen är det inte heller ändamålsenligt att tillämpa vare sig artikel 4 i det nordiska räddningstjänstavtalet om kostnadsfördelning, eller artikel 5, om den hjälpsökande statens skadeståndsskyldighet. Avsikten är att det ansvar och de skyldigheter som enligt den nationella lagstiftningen ankommer på företrädarna för en myndighet som deltar i översvämningsbekämpning ska kvarstå också när de överskrider riksgränsen. Frågan om ersättning för eventuella skador som följer av översvämningsbekämpningen avgörs således utgående från de nationella bestämmelser som gäller myndigheten i fråga.

Artikel 7. Övervakning av vattenföringen. Artikel 9 motsvarar kapitel 9 artikel 3 i 1971 års överenskommelse. Det är nödvändigt att övervaka vattenföringen för att möjligheten enligt artikel 3.1 för båda parterna till skäligt nyttjande av gränsälvarna och deras sidogrenar ska kunna säkerställas.

Mellanstatligt samarbetsorgan

Artikel 8. Finsk-svenska gränsälvskommisionen. Genom överenskommelsen upprättas en ny Finsk-svensk gränsälvskommision, som i första hand är ett mellanstatligt samarbetsorgan. Kommissionen utövar inte beslutanderätt i enskilda tillståndsärenden på samma sätt som den nuvarande kommissionen, utan behandlingen av tillståndsärenden överförs på de nationella tillståndsmyndigheterna. Enligt artikel 8.2 ska den nya kommissionen ha sådan juridisk kapacitet att den kan fullgöra sina uppgifter. Enligt artikel 8.3 utgör den till överenskommelsen fogade administrativa stadgan för kommissionen en integrerad del av överenskommelsen.

Artikel 9. Sammansättning. I artikel 9.1 bestäms om kommissionens sammansättning. På samma sätt som i den gränsälvskommision som ska dras in har den nya kommissionen sammanlagt sex ledamöter, av vilka vardera parten utser tre samt för varje ledamot en eller flera suppleanter. En av ledamöterna från vardera landet ska vara från en statlig myndighet med ansvar för vattenfrågor, dvs. i Finland från Närings-, trafik- och miljöcentralen i Lappland, och en ledamot ska vara från en kommun som ligger inom överenskommelsens

tillämpningsområde. I artikeln sägs inget om de grunder på vilka den tredje ledamoten ska utses. Vid förhandlingarna om överenskommelsen rådde dock samförstånd om att den lokala representationen ska vara stark och att det inte finns något särskilt behov av en företrädare för statsrådet eller centralförvaltningen. I detta avseende kan kommissionens sammansättning avvika från den nuvarande finsk-norska och finsk-ryska gränsvattendragskommissionen, där Finland är representerat på ministerienivå.

I artikel 9.2 bestäms om ordförandeskapet i kommissionen på ett sätt som motsvarar kapitel 2 artikel 2 i 1971 års överenskommelse. I artikel 9.3 bestäms om sakkunniga som ska biträda kommissionen.

Artikel 10. Uppgifter. Kommissionens huvudsakliga uppgift är att främja samarbetet i fråga om förvaltande och skydd av gränsvattendraget samt förebyggande av översvämnings- och miljökador enligt artikel 10.1 punkt a—c. Till de program, planer och åtgärder som avses i artikeln hör åtminstone de förvaltningsplaner och åtgärdsprogram som anges i ramdirektivet för vatten samt de åtgärder som ingår i dem. Också målen i det protokoll om vatten och hälsa som hänför sig till ECE:s vattenkonvention ska beaktas i gränsvattendrags-samarbetet. Det samarbete för förebyggande av översvämnningar som nämns i artikel 10.1 punkt c behandlas ovan i samband med artikel 2.

Samordningen av myndigheters och kommuners arbete med naturskyddsplaner för gränsälvarna enligt artikel 10.1 punkt d kan bli aktuell i synnerhet för genomförande av skyddet i fråga om EU-nätverket Natura 2000. Finland och Sverige har båda för sin del införlivat vattendraget Torne-Muonio älv i nätverket Natura 2000. Meningen är att de skötsel- och förvaltningsplaner som utarbetas nationellt ska sammanjämkas med varandra så långt som möjligt, i enlighet med artikel 10.1 punkt d.

I artikel 10.1 punkt e bestäms att kommissionen ska säkerställa att gemensam information ges och att gemensamma informationsmöten hålls om de program och planer som avses i artikeln. De nationella lagstiftningarna kan innehålla bestämmelser om hur information ska ges om programmen och planerna och hur medborgarna ska höras. Då ska de nationella bestämmelserna följas vid informationsspridningen och hörandet. Avsikten är i varje fall att trygga också en tillräcklig gemensam informationsspridning för att medborgarna på båda sidorna om riksgränsen ska få så enhetlig information som möjligt om de program och planer som myndigheterna har utarbetat tillsammans. I detta mål ingår också att informationen ges så samtidigt som möjligt i båda länderna.

I artikel 10.1 punkt f, som gäller godkännande av program och planer, har man i första hand tänkt på förvaltningsplanerna för avrinningsdistrikt och åtgärdsprogrammen som ska utarbetas enligt ramdirektivet för vatten samt de planer för hantering av översvämningsrisker respektive naturskyddsplaner som avses i punkterna c och d. De nationella myndigheterna, dvs. i praktiken Närings-, trafik- och miljöcentralen i Lappland, Länsstyrelsen i Norrbottens

län, räddningsmyndigheter och kommunerna i området, svarar i stor utsträckning för beredningen av dem, men den nya kommissionen har dock en central uppgift när det gäller att säkerställa att perspektivet gäller hela avrinningsdistriktet och att planerna samordnas för att genomföra överenskommelsens syfte enligt artikel 2. Därför har det ansetts att kommissionen ska fastställa förslagen till sådana gemensamma program eller planer som omfattar hela avrinningsdistriktet, innan nationella beslut om dem fattas. Kommissionen kan i detta skede av beredningen dock bara tillstyrka eller avstyrka förslaget och alltså inte göra egna ändringar i det. Avsikten är att kommissionens synpunkter ska beaktas redan när programmet eller planen bereds, dvs. i de olika skeden som avses i punkt a—e. Kommissionens beslut att godkänna eller förkasta en förvaltningsplan är inte ett överklagbart beslut utan det jämföras med ett yttrande om förvaltningsplanen. Planerna ska i båda ländernas godkännas genom nationella beslut, men så att deras samordning samtidigt säkerställs. I Finland godkänns förvaltningsplanerna av statsrådet enligt 17 § i lagen om vattenvårdsförvaltningen. I Sverige beslutar vattenmyndigheterna om förvaltningsplanerna. Vattenmyndigheterna kan på eget initiativ begära att regeringen behandlar ett ärende.

Bakom kommissionens uppföljningsskyldighet som ingår i artikel 10.2 ligger den omständigheten att behandlingen av tillståndsfrågor övergår från gränsälvskommissionen till de nationella tillståndsmyndigheterna då överenskommelsen träder i kraft. När överenskommelsen utarbetades ansåg man att vatten- och miljölagstiftningen i Finland och Sverige inte innehåller några väsentliga skillnader i fråga om tillståndsplikt och förutsättningar för beviljande av tillstånd. EG:s miljölagstiftning och de internationella miljöavtalen har på senare tid medfört att lagstiftningarna harmoniserats ytterligare. För den händelse att tillståndspraxis i Finland och Sverige i framtiden emellertid skiljer sig åt mera än vad som antagits när överenskommelsen utarbetats, ska kommissionen ha möjlighet att vid behov fästa parternas uppmärksamhet på detta.

Den uppföljningsskyldighet som kommissionen har enligt artikel 10.2 gäller också uppföljning av fiskestadgans tillämpning. Kommissionen ska meddela parternas regeringar om eventuella behov att ändra avtalet eller fiskestadgan. Dessutom ska parterna i enlighet med artikel 31 vid behov mötas för att se över hur avtalet tillämpas.

Artikel 11. Befogenheter. Artikeln innehåller bestämmelser om kommissionens rätt att föra talan och att på olika sätt delta i behandlingen av frågor som rör gränsälvarnas eller kustvattnens status och nyttjande i nationella myndigheter och domstolar. Överföringen av tillståndsfrågor till behandling i nationella myndigheter och domstolar medför ett behov att säkerställa att ett enhetligt synsätt som omspannar hela gränsvattendraget förs fram vid behandlingen av de frågor som avses i artikeln.

Kommissionens rättigheter enligt artikel 11.1 omfattar i Finland i synnerhet agerande i frågor som faller under vattenlagen och miljöskyddslagen. Rätten enligt artikel 11.1 punkt c avser därmed till exempel den rätt att anhängiggöra ärenden som avses i 92 § i miljöskyddslagen

och att göra en sådan ansökan om förvaltningstvång som avses i 21 kap. 3 § i vattenlagen. Den hänvisning till förfaranden enligt nationell lagstiftning som ingår i punkten innebär att syftet med artikeln inte är att skapa nya förfaranden utan att bredda tillämpningsområdet för eventuella befintliga rättelsemedel så att också kommissionen har rätt att använda dem. Om det i en viss fråga inte finns något rättelsemedel för att ingripa vid överträdelser enligt den nationella lagstiftningen, kan kommissionen inte heller kräva att dess eget rättelseyrkande ska prövas.

Enligt artikel 11.2 har kommissionen en allmän rätt att komma med förslag och avge utlåtanden också i andra ärenden än de som avses i artikel 11.1 för att sköta sina uppgifter enligt artikel 10. Kommissionen kan därmed till exempel avge utlåtanden om sådana förslag till planer som inverkar på en gränsälv eller på andra vattendrag inom avrinningsdistriktet eller om andra planer som inverkar på markanvändningen.

Artikel 11.3 om kommissionens rätt att ge sitt utlåtande i fiskeärenden avser i synnerhet dess rätt att avge yttranden över avtal som gjorts med stöd av bemyndigandet i 16 § i fiskestadgan. Enligt artikel 11.3 får regeringarna eller de myndigheter som bestämts av dem gemensamt avtala, även på ett sätt som avviker från fiskestadgan, om tillåtna fisketider, fiskemetoder, tillåtna redskap, antal redskap och om vilka fångstplatser som ska omfattas av bilaga 2. Bestämmelser om att inhämta utlåtande av gränsälvskommissionen i fiskeärenden ingår också i artikel 26 i överenskommelsen och i 20 § i fiskestadgan.

Artikel 12. Rätt till information. Artikeln gäller i första hand kommissionens rätt till information och de nationella myndigheternas skyldighet att till kommissionen lämna den information som den behöver. Myndigheternas skyldighet att lämna information omfattar dels skyldigheten att lämna sådana uppgifter som kommissionen uttryckligen begär, dels skyldigheten att aktivt ge information om alla dokument som är viktiga för skötseln av kommissionens uppgifter. Till dem hör enligt artikel 12.1 i synnerhet utkasten till sådana program och planer som avses i artikel 4 som upprättas i samverkan mellan myndigheterna, såsom till exempel utkast till förvaltningsplaner och åtgärdsprogram som ingår i dem, samt sådana tillståndsansökningar och tillståndsbeslut som hänför sig till artikel 11 och avses i artikel 12.2 samt andra frågor som gäller vattnet i avrinningsdistriktet. Utöver dessa dokument ska nationella domstolar och myndigheter enligt artikel 12.3 på begäran av kommissionen lämna kommissionen all annan tillgänglig information som den behöver för att fullgöra sina uppgifter.

Artikel 13. Offentlighet. Avsikten med det generella uttalandet i artikel 13.1 är att uttrycka den offentlighetsprincip som framgår av den nationella lagstiftningen i både Finland och Sverige. De handlingar som finns hos kommissionen är därmed offentliga, om det inte finns särskilda skäl att sekretessbelägga dem. På de handlingar som finns hos kommissionen tillämpas nationella författningar, dvs. i Finland lagen om offentlighet i myndigheternas

verksamhet (621/1999), nedan offentlighetslagen, och i Sverige offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). De nationella bestämmelserna om handlingars offentlighet uppvisar inga betydande skillnader.

De särskilda bestämmelserna i artikel 13.2 och 13.3 är nödvändiga för att möjligheten att överklaga beslut om offentlighet för sådana handlingar som finns hos kommissionen ska kunna säkerställas. På beslut om utlämnande av handlingar tillämpas enligt artikeln antingen finsk eller svensk lag. Därigenom blir självfallet också de nationella bestämmelserna om sekretess för handlingar tillämpliga. Artikel 13.2 gäller sådana handlingar som inkommit till kommissionen från en myndighet i Finland eller Sverige, medan artikel 13.3 gäller andra handlingar som finns hos kommissionen, dvs. närmast handlingar som kommissionen själv utarbetat eller som den fått av enskilda.

Artikel 14. Kostnader. Artikeln som gäller fördelningen av kostnaderna för kommissionens verksamhet motsvarar i huvuddrag kapitel 2 artikel 4 i 1971 års överenskommelse. Kostnaderna delas jämnt mellan Finland och Sverige. Genom bestämmelserna i överenskommelsen och i den administrativa stadgan har grunderna för kostnaderna och utbetalningen förenklats jämfört med nuläget.

Gränsöverskridande verkningar

Artikel 15. Överenskommelsens förhållande till den nordiska miljöskyddskonventionen. Begreppet "miljöskadlig verksamhet" som används i den nordiska miljöskyddskonventionen inbegriper närmast sådan verksamhet som medför fara för förorening av miljön, men inte all den i gränsöverskridande överenskommelsens tillämpningsområde ingående verksamhet som inverkar på vattnens status och nyttjande. Syftet med de särskilda bestämmelser som skrivits in i gränsöverskridande överenskommelsen har varit att säkerställa att samma bestämmelser tillämpas på alla projekt som inverkar på vattnens status och nyttjande, oberoende av om det är fråga om verksamhet som medför fara för förorening av vattnet eller andra vattenhushållningsprojekt. Därför innehåller artiklarna 16—21 i överenskommelsen bestämmelser som delvis överlappar bestämmelserna i den nordiska miljöskyddskonventionen. Genom bestämmelsen i artikel 15.1 har man velat klargöra att gränsöverskridande överenskommelsen är primär i förhållande till den nordiska miljöskyddskonventionen.

Artikel 15.2 preciserar tillämpningsområdet för artiklarna 16—21 i överenskommelsen i de situationer där projektet dels har sådana gränsöverskridande verkningar på vattnens status och nyttjande som avses i artikel 15.1, dels andra gränsöverskridande verkningar. Andra verkningar kan till exempel vara utsläpp till luft från anläggningar eller strålningsverkningar. Då behandlas alla verkningar som ett projekt ger upphov till vid samma förfarande, och bestämmelserna i den nordiska miljöskyddskonventionen blir inte alls tillämpliga.

Artikel 16. Likabehandling. Artikeln motsvarar i stor utsträckning artiklarna 2 och 3 i den nordiska miljöskyddskonventionen, som innehåller bestämmelser om beaktande av gränsöverskridande verkningar och om likabehandling av medborgare vid behandlingen av tillståndsärenden och fastställandet av skadestånd. I artikel 16.1 bestäms i likhet med artikel 2 i den nordiska miljöskyddskonventionen om jämställande av gränsöverskridande verkningar med verkningar som uppträder i det land där verksamheten äger rum. Motsvarande bestämmelse ingår i Finland redan i 110 § i miljöskyddslagen och i 21 kap. 13 § i vattenlagen. I artikel 16.2 bestäms om likabehandling av medborgare oavsett i vilket land de är bosatta. En motsvarande bestämmelse ingår i artikel 3.1 i den nordiska miljöskyddskonventionen. Begreppet "sakägare" som används i artikeln, alltså den som berörs eller kan beröras av verkningar från en verksamhet eller åtgärd, motsvarar begreppet "part" vilket är allmänt vedertaget i miljölagstiftningen i Finland och mera vidsträckt än i den normala förvaltningslagstiftningen.

I artikel 16.3 utsträcks kravet på likabehandling som ingår i artikel 16.2 till att också gälla skadeståndsyrkanden som framförs på grund av en verksamhet. I motsats till vad som är fallet i artikel 3.2 i den nordiska miljöskyddskonventionen ingår i artikel 16.3 i överenskommelsen dock inte den så kallade förmånlighetsregel som gäller valet av lagstiftning som ska tillämpas på skadestånd. Angående valet av lagstiftning vid behandlingen av ersättningsanspråk med civilrättslig grund har Europaparlamentets och rådets förordning nr 864/2007 om tillämplig lag för utomobligatoriska förpliktelser (den s.k. Rom II förordningen) utfärdats. Enligt artikel 7 i förordningen ska lagen på den plats där miljöskadan uppkommit tillämpas på ersättningen för miljöskadan, såvida inte den person som lidit skada har valt att grunda sin fordran på lagen i det land där den skadevållande händelsen inträffade. Vid förhandlingarna om överenskommelsen ansågs det därför vara ändamålsenligt att inte utfärda särskilda lagvalsbestämmelser i fråga om miljöskador som hänför sig till gränsvattendrag.

I artikel 16.4 bestäms om rätten för andra än sakägare att delta i behandlingen av ett tillståndsärende som är anhängigt i det andra landet. Utgångspunkten är att kravet i artikel 16.2 på likabehandling också ska tillämpas på dem som för talan med stöd av den nationella lagstiftningen, såsom miljöorganisationer. I bakgrunden till bestämmelsen finns bland annat bestämmelserna om icke-administrativa föreningar, organisationer och grupper i konventionen om tillgång till information, allmänhetens deltagande i beslutsprocesser och tillgång till rättslig prövning i miljöfrågor (FördrS 122/2004), dvs. den så kallade Århuskonventionen. I Finland regleras organisationernas rätt att föra talan och att söka ändring i miljöärenden i 92 och 97 § i miljöskyddslagen och i 17 kap. 1 § i vattenlagen.

Artikel 17. Bevakning av allmänna intressen. I artikel 16 finns bestämmelser om medborgarnas rätt att delta i behandlingen av frågor som rör gränsvattendrag också i myndigheten i det andra landet. För att också de nationella myndigheterna ska ha möjlighet att föra talan i ett ärende som behandlas i en myndighet eller domstol i det andra landet, ska enligt artikel 17 en myndighet utses som ska bevaka de allmänna intressena.

Vid förhandlingarna om överenskommelsen ansågs det att en regional myndighet ska vara bevakningsmyndighet i de frågor som överenskommelsen avser. I detta avseende avviker gränsöverskridande överenskommelsen från den nordiska miljöskyddskonventionen, som i övrigt innehåller tämligen likartade bestämmelser om bevakning av allmänna intressen i projekt med gränsöverskridande verkningar. Bevakningsmyndigheten i Finland är Närings-, trafik- och miljöcentralen i Lappland, som också nationellt utövar tillsyn över efterlevnaden av vattenlagen och miljöskyddslagen inom sitt verksamhetsområde samt bevakar de allmänna intressena i vattenärenden. Bevakningsmyndigheten föreslås bli utsedd i ikraftträdandelagen. I artikel 17.2 definieras bevakningsmyndighetens rättigheter närmare på motsvarande sätt som i artikel 4 och 6 i den nordiska miljöskyddskonventionen. Målet har varit att bevakningsmyndighetens rättigheter ska vara lika omfattande som de rättigheter som nationella myndigheter som bevakar allmänna intressen har i ett motsvarande ärende.

Artikel 17.3, som gäller överföring av bevakningsmyndighetens rätt att föra talan i ett visst ärende till en annan myndighet, motsvarar artikel 9 i den nordiska miljöskyddskonventionen. Överföring av rätten att föra talan kan i enskilda fall behövas, om verkningarna för ett projekt enbart riktar sig mot exempelvis vatten trafik. De uppgifter som bevakningsmyndigheten har och som avses i artikeln kan i Finland då skötas av till exempel Trafikverket. Om projektet inverkar på flera allmänna intressen, sköts uppgiften som bevakningsmyndighet emellertid av den regionala Närings-, trafik- och miljöcentralen.

I artikel 17.4 bestäms om fördelningen av de kostnader som bevakningsmyndighetens uppgifter föranleder. På samma sätt som det bestäms i artikel 8 i den nordiska miljöskyddskonventionen, bär också den bevakningsmyndighet som avses i denna överenskommelse sina egna kostnader.

Artikel 18. Information om tillståndsärenden. Artikeln innehåller bestämmelser om informationen om sådana tillståndsärenden som avses i artikel 16. Syftet med informationen är att säkerställa att medborgarna också har faktiska möjligheter att utöva de rättigheter som de har enligt artikel 16. I den nordiska miljöskyddskonventionen ingår ingen motsvarande bestämmelse, vilket kan ha varit anledningen till att konventionen har tillämpats i mycket liten utsträckning. Informationen sker enligt de bestämmelser om kungörelse och delgivning av tillståndsansökningar som gäller i det land där verkställigheten ska ske. Detta är motiverat eftersom både den bevakningsmyndighet som svarar för informationen och medborgarna känner bäst till lagstiftningen och förvaltningsförfarandena i det egna landet. Den information som åsyftas i artikeln omfattar inte bara ansökningar om tillstånd utan också, enligt artikel 18.2, tillståndsbeslut och domar.

Artikel 19. Syn. Artikeln innehåller bestämmelser om rätten för en myndighet eller domstol som behandlar tillståndsärenden att förrätta syn i terrängen också i det andra landet för att bedöma de gränsöverskridande verkningarna. Synen ska förrättas i samverkan

med den andra partens bevakningsmyndighet, och denna ska alltid ge sitt medgivande till synen. Den myndighet eller domstol som förrättar synen handlar även under förrättandet av synen som myndighet och under det ansvar som anknyter till detta, även om den givetvis inte har samma befogenheter på den andra partens territorium som i sitt eget land. Därför är det befogat att den myndighet som förrättar synen får hjälp av bevakningsmyndigheten. I artikel 10 i den nordiska miljöskyddskonventionen bestäms om besiktning som bevakningsmyndigheten utför i motsvarande syfte. För att omedelbarhetsprincipen ska tryggas är det dock ändamålsenligt att synen kan förrättas av den myndighet eller domstol som behandlar tillståndsärendet.

Artikel 20. Vattenverksamhet med väsentlig påverkan. Artikelbestämmelserna om överläggningar mellan parterna vid genomförande av viss vattenverksamhet med väsentlig påverkan grundar sig på kapitel 3 artikel 13 i 1971 års överenskommelse, som gäller ärenden som ska underställas regeringarna för prövning. Eftersom behandlingen av tillståndsärenden enligt den nya överenskommelsen övergår från gränsälvscommissionen till de nationella myndigheterna och domstolarna, är det möjligt att tillstånd av båda ländernas myndigheter eller domstolar kommer att behövas för genomförande av vattenverksamhet med väsentlig påverkan. I artikel 21 finns bestämmelser om samordnad handläggning av sådana projekt och de tillståndsbehandlingar som anknyter till dem.

En verksamhet med väsentlig påverkan kan emellertid vara helt och hållet belägen i det ena landet, även om verkningarna sträcker sig till det andra landet. Enligt den nya överenskommelsen får ett sådant projekt inte meddelas tillstånd utan föregående överläggningar mellan parterna, när det är fråga om vattenkraftverk, vattenreglering eller vattenöverledning som väsentligen kan påverka vattenförhållandena i en gränsälv. I praktiken planeras inga sådana projekt just nu, och det anses inte vara sannolikt att ett sådant projekt som skulle ingå i artikelns tillämpningsområde blir anhängigt. I ett sällsynt fall av detta slag skulle det vara möjligt att enas om genomförande av projektet också genom ett särskilt statsfördrag.

Artikel 21. Samordnad handläggning. Bestämmelser om samordnad handläggning behövs eftersom avskaffandet av en gemensam tillståndsmyndighet innebär att en del av de tillståndsärenden som nu ska avgöras av gränsälvscommissionen kommer att behandlas i en myndighet eller domstol i båda länderna. I praktiken kan sådana projekt som förutsätter tillstånd i båda länderna vara bland annat gränsälvsuddringar eller byggande av broar över en gränsälv. Tillståndsärendet behandlas i sådana fall i Regionförvaltningsverket i Norra Finland för Finlands del och i Miljödomstolen i Umeå för Sveriges del.

Enligt artikel 21.1 är det generella målet att behandlingen av tillståndsärenden ska ske samtidigt i båda länderna, så långt det är möjligt. Eftersom anhängiggörandet av tillståndsärenden är helt och hållet beroende av den projektansvariges vilja, kan bestämmelsen till

denna del inte vara förpliktande för myndigheten. En samtidig och smidig behandling av tillståndsärenden gagnar i regel också sökanden, så även sökanden strävar sannolikt efter att ansöka om tillstånd samtidigt i vartdera landet. I praktiken kan man eftersträva samtidig behandling genom ett så gott samarbete som möjligt mellan de myndigheter som ansvarar för tillståndsärenden och genom informationsutbyte. I artikel 21.1 ingår därmed en skyldighet för myndigheter och domstolar som behandlar tillståndsärenden att informera varandra.

I artikel 21.2 utsträcks den i artikel 21.1 angivna informationsskyldigheten att omfatta också beslut och domar i tillståndsärenden. Vid behandlingen av tillståndsärenden ska de nationella myndigheterna och domstolarna givetvis iakttä nationell lagstiftning. De nationella författningarna ger dock myndigheten eller domstolen prövningsrätt i flera avseenden, till exempel i fråga om hur de detaljerade tillståndsbestämmelserna ska utformas. De tillståndsbestämmelser som gäller samma projekt ska vara samordnade sinsemellan så att genomförandet av projektet inte försvåras eller blir omöjligt i sådana situationer där de nationella författningarna möjliggör flera olika sätt att verkställa projektet lagenligt. För att tillståndsbestämmelserna ska samordnas ska de myndigheter och domstolar som behandlar ett tillståndsärende därför kontakta varandra redan innan tillståndsärendet avgörs. Behandlingstidtabellerna kan emellertid skilja sig åt så mycket att ett tillståndsärende avgörs betydligt tidigare i det ena landet än i det andra. Då är det särskilt viktigt att informera om beslutet eller domen.

Oberoende av om ett tillståndsärende som gäller samma projekt avgörs samtidigt i Finland och Sverige eller ej, kan besvär över avgörandet leda till att ett beslut eller en dom som gäller ett tillstånd vinner laga kraft i det ena landet tidigare än i det andra. Ändringssökandet kan delvis bli onödigt, om det i en sådan situation är möjligt att påbörja genomförandet av projektet i det ena av länderna utan att invänta besvärbehandlingen. Med avseende på rättssäkerheten är en sådan situation inte acceptabel, och därför förbjuds i artikel 21.3 domstolen respektive myndigheten att meddela tillstånd att påbörja ett projekt innan domen eller beslutet har vunnit laga kraft, såvida inte dom eller beslut i det andra landets tillståndsärende har vunnit laga kraft. I Finland innebär bestämmelsen i praktiken att tillståndsmyndigheten inte med stöd av 101 § i miljöskyddslagen kan föreskriva att verksamheten får inledas eller att den inte med stöd av 2 kap. 26 § i vattenlagen kan ge tillstånd att inleda arbeten, om inte den dom som miljödomstolen i Sverige har gett och som gäller samma projekt har vunnit laga kraft.

I artikeln begränsas inte de nationella tillståndsmyndigheternas prövningsrätt till den del det är fråga om förutsättningarna för beviljande av tillstånd. Det är alltså möjligt att en tillståndsansökan som gäller samma projekt godkänns i det ena landet och avslås i det andra. Utgående från en ingående jämförelse av vatten- och miljölagstiftningarna som gjordes när överenskommelsen bereddes är en situation av det slaget emellertid osannolik, eftersom lagstiftningarna i Finland och Sverige och särskilt de grundläggande principerna för vatten- och miljörätten redan av hävd är tämligen likriktade. På grund av gemenskapsrätten närmar sig lagstiftningarna hela tiden varandra också för många detaljers vidkommande. I praktiken

är det emellertid skäl att ge akt på samordningen av handläggningen av tillståndsärenden efter att överenskommelsen har trätt i kraft, och denna uppföljning har i artikel 10.2 getts i uppdrag åt den nya gränsälvscommissionen.

Artikel 22. Handlingarnas språk. I Finland inverkar grundlagen och språklagen (423/2003) på artikeln om handlingarnas språk på ett centralt sätt, och ambitionen har varit att utforma artikeln i linje med bestämmelserna i dessa författningar. Enligt 17 § 2 mom. i grundlagen har var och en rätt att hos myndigheter i egen sak använda sitt eget språk, antingen finska eller svenska, samt att få expeditioner på detta språk. Också samiska språklagen blir tillämplig i den nordligaste delen av överenskommelsens tillämpningsområde. I Sverige ingår motsvarande bestämmelser om rätten att använda samiska hos myndigheterna och hos domstol i den nya lagen (2009/724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk, som träder i kraft den 1 januari 2010.

För det andra följer av grundlagen att om en sakägare exempelvis är en potentiell skadelidande på den svenska sidan och har rätt att delta i behandlingen av ärendet, underställs han eller hon finsk jurisdiktion och på honom eller henne tillämpas till denna del grundlagens krav på jämlikhet och rätt att få sitt ärende behandlat. Tillståndsbeslutet ska i ett sådant fall också översättas till svenska i sin helhet, eftersom besvärsmöjligheterna ska tryggas på ett jämlikt sätt.

Myndigheten är skyldig att under behandlingen av ansökan informera alla sakägare tillräckligt så att de effektivt kan bevaka sina intressen. Myndigheten blir därmed skyldig att se till att sammanfattningarna översätts till det andra språket, att ansökningshandlingarna översätts till det andra språket till den del de gäller sakägarens intresse eller rättighet och att se till att tillståndsbeslutet översätts till det andra språket i sin helhet. I 20 § i språklagen avgränsas översättningen av ansökningshandlingar i fråga om till exempel tekniska utredningar. Till den del myndigheten bedömer att en handling inte påverkar sakägarens rättighet, kan den lämnas oöversatt. Till det översatta materialet ska då fogas en förteckning över material som inte har översatts. På begäran har sakägaren rätt att få en översättning också av sådant material.

Skyldigheten att ombesörja översättningen ligger på myndigheten. Myndigheten står också för kostnaderna för översättningen, eftersom en översättning inte kan jämföras med kravet på materiellt innehåll i en ansökan om miljötillstånd. Innehållsutredningar ska bekostas av sökanden, men enligt lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992) är inte översättningskostnaderna sådana kostnader som kan tas ut hos sökanden, utan de ingår i skötseln av de processuella formkraven.

Bestämmelser om fiske

Artikel 23. Geografiskt tillämpningsområde. I artikeln definieras tillämpningsområdet för överenskommelsens fiskebestämmelser och för fiskestadgan som utgör en integrerad del av den. Till tillämpningsområdet hör de gränsälvar som uppräknas i artikeln samt av deras sidogrenar, dock inte biflöden, Torne älvs mynninggrenar och det havsområde i Bottenviken utanför Torne älv som definieras närmare i artikeln. Jämfört med Torne älvs nuvarande fiskeområde, som definieras i kapitel 5 artikel 1 i 1971 års överenskommelse, ändrar den nya gränsälvöverenskommelsen inte tillämpningsområdet i älvområdet eller i det havsområde som ligger på Finlands sida. Däremot minskar havsområdet i Bottenviken på Sveriges sida betydligt jämfört med det nuvarande området och omfattar i fortsättningen enbart de nuvarande så kallade 1- och 2-områdena. Således kommer tillämpningsområdet för fiskebestämmelserna till havs att vara ungefär lika stort på både den finska och den svenska sidan.

Artikel 24. Fiskådra. Syftet med bestämmelserna om fiskådra är att trygga fiskens gång. I artikel 24.1 anges var fiskådran löper. Bestämmelsen är nästan identisk med kapitel 5 artikel 2 i 1971 års överenskommelse. Till skillnad från vad som föreskrivs i 1971 års överenskommelse har gränsälvskommissionen inte längre någon rätt att bestämma att fiskådran ska gå i en annan del av vattnet. Motsvarande rätt har inte heller de myndigheter som förvaltar fisket. Det ansågs inte nödvändigt att ta in en sådan bestämmelse i den nya överenskommelsen, eftersom den aldrig hittills heller har tillämpats och den har därmed saknat praktisk betydelse.

På samma sätt som i 1971 års överenskommelse föreslås i artikel 24.2 inskränkningar i bedrivandet av fiske i fiskådrorna. Fiskeredskap eller andra anordningar, såsom ej fiskande delar, ledarmar, förtöjningspålar, flottningsknippen, bryggor eller ankare, får inte placeras eller användas så att fiskens gång i fiskådran kan hindras eller att fisken inte kommer dit. Vid fiske med flytnät eller med kullenät i fiskådran ska minst hälften av ledens bredd alltid vara fri för fiskens fria gång; detta är en ny bestämmelse jämfört med 1971 års överenskommelse. Bestämmelsen enligt vilken den som har särskild rätt att stänga fiskådran förblir oförändrad.

Artikel 25. Närmare bestämmelser. Av artikel 25.1 framgår att närmare bestämmelser om fisket i Torneälvens fiskeområde ingår i den till överenskommelsen fogade fiskestadgan som utgör en integrerad del av överenskommelsen. Bestämmelserna i fiskestadgan har därmed samma juridiska ställning som bestämmelserna i själva överenskommelsen, och därför kan de ändras bara genom överenskommelse mellan parterna i enlighet med artikel 31 i gränsälvöverenskommelsen. Regeringarna eller de myndigheter som bestämts av dem kan dock i enlighet med de villkor som ingår i 16 § i fiskestadgan utfärda författningar som avviker från vissa bestämmelser i fiskestadgan.

Fiskestadgan innehåller sammanlagt 22 paragrafer som gäller bland annat vilka redskap som är tillåtna vid fiske efter lax, öring och andra fiskarter samt vilka redskap och fiskemetoder som är totalförbjudna. Vidare ingår i fiskestadgan bestämmelser om tillåtna tillverkningsmaterial och mått för fiskeredskap. I den ingår också förbud jämte undantag för fiske efter lax och öring samt allmänna bestämmelser om fiskesäsonger på älv- och havsområdet.

Enligt artikel 25.2 förbinder sig parterna att för biflöderna till Torne älv införa nödvändiga bestämmelser och vidta nödvändiga åtgärder för att främja fiskbestånden. I förhandlingarna har man bland annat diskuterat om behovet att genomföra nationella åtgärder för att skydda öringen i Torne älvs biflöden.

Artikel 26. Bemyndigande. I artikeln hänvisas till fiskestadgan i vilken de myndigheter som förvaltar fisket på Torne älvs fiskeområde definieras, dvs. förutom regeringarna, i Finland Närings-, trafik- och miljöcentralen i Lappland och i Sverige Fiskeriverket och Länsstyrelsen i Norrbottens län.

Dessutom bestäms i artikeln om gränsälvskommisionens rätt att ge utlåtanden i sådana ärenden som hör till de fiskeförvaltande myndigheternas bestämmanderätt. Ett gemensamt förslag till beslut av regeringarna eller av de myndigheter som bestämts av dem gällande undantagen som föreskrivs i 16 § i fiskestadgan ska ges till Finsk-svenska gränsälvskommisionen för utlåtande i så god tid att kommissionen de facto har möjlighet att utöva sin rätt att bli hörd före beslutet fattas. Gränsälvskommisionen kan inte genom sitt utlåtande hindra myndigheterna att fatta ett beslut i enlighet med vad som föreslagits. Gränsälvskommisionens ståndpunkt ska dock tillmätas tillräckligt stor vikt särskilt i frågor som hänför sig till dess eget ansvarsområde. Bestämmelser om gränsälvskommisionens rätt att avge utlåtanden i fiskeärenden ingår också i artikel 11 i överenskommelsen och i 20 § i fiskestadgan. Enligt 20 § i fiskestadgan behöver inget utlåtande inhämtas i de fall där den ansvariga myndigheten har erforderlig och tillräcklig kompetens i den fråga som behandlas.

Artikel 27. Forskning och statistik rörande fiskbestånden. Bestämmelsen om forskning och statistik är ny jämfört med 1971 års överenskommelse. Dess syfte är att befästa det nuvarande samarbetet för forskning och uppföljning av fiskbestånden. Med hjälp av tillräckliga forskningsuppgifter kan man försäkra sig om att begränsningarna i fisket är rätt dimensionerade för att trygga fiskbeståndet.

Enligt artikel 27.2 uppgör parterna årligen gemensam statistik över fisket genom att samla in data om fångstandelar och fångstmängder för varje fiskesäsong. Enligt artikel 27.3 ska parternas behöriga myndigheter sammanställa uppgifterna enligt gemensamma förfaranden. I Finland är det i första hand Vilt- och fiskeriforskningsinstitutet som ansvarar för insamlingen av uppgifterna. Parternas myndigheter som svarar för uppgiftsinsamlingen kommer överens om de gemensamma förfarandena sinsemellan. Havsområdets yrkesfiskare lämnar

de fångstanmälningar som EG-rättsakterna kräver till Närings-, trafik- och miljöcentralen i Lappland liksom hittills.

Artikel 28. Åtgärder för att skydda fiskbestånden mot sjukdomar

m.m. Artikeln förpliktar parterna att vidta nödvändiga åtgärder för att skydda fiskbestånden från allvariga smittsamma fisksjukdomar. Åtgärder ska även vidtas för att förebygga inplantering av främmande fiskarter eller fiskstammar. Bestämmelsen begränsar prövningsrätten för Närings-, trafik- och miljöcentralen i Lappland vid fattande av beslut om tillståndsansökningar om utplantering och omplantering i Torne älvs vattendrag enligt 121 § i lagen om fiske.

Om det trots åtgärderna råder misstanke om eller konstateras att någon allvarlig smittsam fisksjukdom förekommer, ska den andra parten omedelbart underrättas om det med stöd av artikel 28.2.

Artikel 29. Brott mot fiskebestämmelserna. I artikeln binds påföljderna för överträdelse av överenskommelsen och fiskestadgan samt överträdelse av bestämmelser som utfärdats med stöd av den vid den nationella lagstiftningen i respektive land. Artikelnen innebär en betydlig förändring jämfört med nuläget, eftersom det för närvarande huvudsakligen är fiskestadgan som innehåller bestämmelserna om straffen för överträdelser av vissa bestämmelser i överenskommelsen och fiskestadgan, om förverkandepåföljderna och om beslag. Vidare ingår nuförtiden bestämmelser om påföljder i Finland i lagen om fiske inom Torne älvs fiskeområde.

Enligt artikelen bestraffas brott mot bestämmelserna om fiske i enlighet med den nationella lagstiftningen. I Finland bestäms om fiskeförseelse i 108 § i lagen om fiske, om olovlig fångst i 28 kap. 10 § i strafflagen och om fiskebrott i 48 a kap. 2 § i strafflagen. De ändringar i den svenska fiskelagen (1993:787) som trädde i kraft den 1 juli 2003 innebär att hot om straff som är strängare än de nuvarande införts också vid fiske på den svenska sidan av Torne älvs fiskeområde. Detta gäller också de ändringar i lagen som trädde i kraft den 1 juli 2008 om administrativ avgift för överträdelser.

Slutbestämmelser

Artikel 30. Tvistelösning. Artikelnen innehåller bestämmelser om förfarandet för lösning av tvister mellan parterna som hänför sig till tolkning eller tillämpning av överenskommelsen. Artikelnen motsvarar praxis i internationell traktaträtt.

Artikel 31. Översyn och ändringar. Artikeln innehåller bestämmelser om översyn av överenskommelsens tillämpning och om ändring av överenskommelsen. Artikeln motsvarar praxis i internationell traktaträtt.

Artikel 32. Uppsägning. Artikeln innehåller bestämmelser om förfarandet för uppsägning av överenskommelsen. Artikeln motsvarar praxis i internationell traktaträtt.

Artikel 33. Överenskommelser som upphävs. Den nya gränsöversenskommelsen ersätter 1971 års överenskommelse och överenskommelsen av år 2003 om inrättandet av ett gemensamt avrinningsdistrikt, som även ursprungligen avsetts vara tillfällig. Utöver dessa överenskommelser ingår i artikeln en bestämmelse om hävande av 1949 års flottningsöverenskommelse. I Torne älv har man senast bedrivit flottning år 1972, varför flottningsöverenskommelsen inte längre haft någon praktisk betydelse på över 30 år.

Artikel 34. Övergångsbestämmelser. Överenskommelsens övergångsbestämmelser gäller i huvudsak verksamheten i den kommission som upprättades genom 1971 års överenskommelse, och de behövs för att de ärenden som är anhängiga hos kommissionen när överenskommelsen träder i kraft ska arrangeras, precis som överföringen av kommissionens tillgångar och skulder. Verksamheten för 1971 års kommission upphör därmed helt och hållet när den nya överenskommelsen träder i kraft.

Enligt artikel 34.1 ska de ärenden som är anhängiggjorda hos 1971 års kommission överlämnas till respektive nationella domstol eller myndighet för handläggning när överenskommelsen träder i kraft. I praktiken överförs ärendena alltså till myndigheterna i Finland eller Sverige utgående från i vilketdera landet den tillståndspliktiga verksamheten kommer att bedrivas. I sådana situationer som avses i artikel 21 ska ärendet överföras till båda ländernas myndigheter för behandling.

Bestämmelser om den lagstiftning som ska tillämpas på de överförda ärendena ingår i artikel 34.2. Antingen tillämpas bestämmelserna i 1971 års överenskommelse eller så tillämpas den nationella lagstiftningen; det avgörande är hur långt behandlingen av ärendet i 1971 års kommission har framskridit. Om kapitel 8 artikel 4 i 1971 års överenskommelse om underrättande om ansökningen och kungörelse redan har tillämpats i ett ärende, ska 1971 års överenskommelse tillämpas också i övrigt i den nationella myndigheten eller domstolen. Om underrättelse och kungörelse ännu inte har skett i ärendet när överenskommelsen träder i kraft, tillämpas i ärendet de nationella bestämmelserna i det land där projektet kommer att verkställas.

I artikel 34.3 bestäms om varaktigheten hos tillstånd som 1971 års gränsälvskommision har meddelat med stöd av den gamla överenskommelsen. Överenskommelsens ikraftträdande har ingen direkt inverkan på dessa gamla tillstånd, utan de fortsätter att gälla oförändrade som om de var meddelade med stöd av nationell lagstiftning. När överenskommelsen har trätt i kraft ska bestämmelserna i den nationella lagstiftningen tillämpas på omprövning och tillsyn av tillstånden. Med stöd av kapitel 3 artikel 18 i 1971 års överenskommelse har det även i nuläget varit möjligt att ompröva vattenhushållningstillstånd. Övergången till att tillämpa nationell lagstiftning betyder således inte att förutsättningarna för omprövning lindras.

På brott mot bestämmelserna i gamla tillstånd tillämpas enligt artikel 34.4 antingen 1971 års överenskommelse eller de nationella bestämmelserna utgående från om överträdelsen har skett innan den nya överenskommelsen har trätt i kraft eller först därefter. De nationella straffbestämmelserna kan därmed tillämpas bara i fråga om överträdelser som har skett efter överenskommelsens ikraftträdande. Bestämmelsen är motiverad på grund av förbudet mot retroaktiv straffrättslig lagstiftning.

Artikel 34.5 och 34.6 gäller medel som 1971 års kommission innehar. De medel som influiter från försäljning av fiskekort enligt beslut av 1971 års kommission ska överföras till Närings-, trafik- och miljöcentralen i Lappland och Fiskeriverket när överenskommelsen träder i kraft. Övriga tillgångar som innehas av 1971 års kommission ska med avdrag för skulder överföras till den nya kommission som inrättas. I tillstånd angående utsläppande av avloppsvatten som meddelats med stöd av 1971 års överenskommelse bestäms att vattenskyddsavgifter ska betalas. Dessa avgifter som grundar sig på gällande tillstånd ska betalas till den nya kommissionen efter att överenskommelsen har trätt i kraft. Eftersom det har bestämts att tillstånden till utsläppande av avloppsvatten ska ses över inom en viss tid som anges i tillståndet och det i varken Finlands eller Sveriges nationella lagstiftning ingår någon motsvarande vattenskyddsavgift, fortgår uttaget av avgifter bara tills alla gällande tillstånd har omprövats. 1971 års kommission har sitt arkiv i Haparanda. Arkivet innehåller bland annat alla handlingar som hänför sig till de tillstånd som 1971 års kommission har beviljat. Dessa handlingar kan vara av betydelse i synnerhet när de nationella myndigheterna behandlar vatten- och miljö-tillståndsärenden som anknyter till gränsälvarna. Handlingarna kan ansluta sig till ärenden som faller under flera nationella myndigheters behörighet, så det är inte ändamålsenligt att de överlyttas till vissa nationella myndigheter. Enligt artikel 34.7 ska alla de handlingar som finns hos 1971 års kommission överlämnas till den nya kommissionen. Om offentligheten för handlingar som finns hos denna bestäms i artikel 13.

Bestämmelser om redskapens konstruktion ingår i 8 § i fiskestadgan som utgör en integrerad del av överenskommelsen. Dessa bestämmelser innebär i praktiken att vissa redskap som nu är i användning inte får användas efter att överenskommelsen träder i kraft. Eftersom detta i vissa fall kan vara oskäligt för fiskarna är det enligt artikel 34.8 möjligt att fortsätta användningen av nät som inte uppfyller kraven i 8 § 1 mom. i fiskestadgan ännu tre år efter att överenskommelsen trätt i kraft.

Artikel 35. Ikraftträdande. Enligt artikeln träder överenskommelsen i kraft 30 dagar efter det att parterna har underrättat varandra om att de nödvändiga konstitutionella kraven för överenskommelsens ikraftträdande har tillgodosetts.

Administrativ stadga

Enligt artikel 8.3 i överenskommelsen ingår de administrativa bestämmelserna som styr Finsk-svenska gränsälvskommisionens verksamhet i en stadga som utgör en integrerad del av överenskommelsen. Enligt artikel 14 i överenskommelsen finns i stadgan också närmare bestämmelser om hur kostnaderna för kommissionens verksamhet ska fördelas mellan parterna. Administrativa stadgan motsvarar således till sitt innehåll i stor utsträckning den administrativa stadga för finsk-svenska gränsälvskommisionen som utgör bilaga A till 1971 års överenskommelse.

Med stöd av 1971 års överenskommelse har parterna betalat ut förskott åt kommissionen och den slutliga fördelningen av kostnaderna har beslutats på basis av avräkningar halvårsvis. Avsikten är att den nya gränsälvskommisionens kansli sköter kommissionens ekonomiförvaltning i sin helhet. Detta förenklar ekonomiförvaltningen och minskar den arbetsmängd som åsamkas parternas myndigheter. Med revisorernas hjälp kan man trygga en adekvat ekonomi och bevakningen av parternas intressen.

Ur kommissionens budget betalas alla de kostnader som kommissionens arbete föranleder. Till skillnad från nuläget är grunderna för arvodena till experterna och ledamöterna de samma oberoende av nationalitet. Det innebär att alla kostnader kan delas jämnt mellan parterna, när det inte längre finns någon anledning att skilja åt kostnaderna. Meningen är att de på 1971 års överenskommelse baserade årsarvodena för ledamöter ska frångås och mötesarvoden ska införas. Som grund för reseersättningarna används alltså de nationella resereglementena.

De bestämmelser som tidigare ingick i den administrativa stadgan om offentlighet för handlingar som finns hos kommissionen har flyttats till artikel 13 i överenskommelsen. Enligt 10 § i den nya administrativa stadgan ska kommissionen dessutom fastställa sin arbetsordning, där ännu mer detaljerade bestämmelser om kommissionens interna administration kan ingå. Administrativa stadgan är därmed inte fullt lika detaljerad som den stadga som ingår som bilaga till 1971 års överenskommelse.

Fiskestadga

Allmänna bestämmelser

1 §. Syfte. I 1 mom. uttrycks sambandet mellan fiskestadgan och gränsälvsoverenskommelsen. Fiskestadgan utgör en integrerad del av gränsälvsoverenskommelsen.

I 2 mom. preciseras fiskestadgans syfte i förhållande till bestämmelserna som gäller syftet i artikel 2 i gränsälvsoverenskommelsen. Enligt momentet är det utgångspunkten att man genom tillämpningen av bestämmelserna i fiskestadgan når en skälig och rättvis jämvikt å ena sida med tanke på nyttjandet och skyddet av fiskebeståndet, och å andra sidan så att man genom fisket kan främja intressena för de olika grupperna av fiskare i hela gränsregionen som helhet.

I 3 mom. konstateras det att bestämmelserna i fiskestadgan inte får innebära en tolkning i strid med dess syfte eller med Finlands och Sveriges internationella åtaganden, i synnerhet EG:s gemensamma fiskeripolitik.

2 §. Tillämpningsområde. I paragrafen bestäms att fiskestadgan är i kraft på Torne älvs definierade fiskeområde, vars gränser och utsträckning på motsvarande sätt också definierats i artikel 23 i gränsälvsoverenskommelsen. I 2 mom. bestäms den gräns som delar Torne älvs fiskeområde i ett älvmråde och i ett havsområde. Gränsen följer den så kallade sötvattensgränsen. Precis som nu är olika fiskebestämmelser i kraft för havsområdet och för älvmrådet.

3 §. Fredningszoner. I paragrafen definieras fredningszonerna i havsområdet. Fredningszonerna har beskrivits genom koordinater i bilaga 1 till fiskestadgan. Fredningszonerna på det nya tillämpningsområdet motsvarar fredningszonerna i kapitel 5 artikel 3 i 1971 års överenskommelse. Linjedragningen för de fredningszoner som faller utanför det nya tillämpningsområdet har inkluderats såsom tilläggsinformation i bilaga 1. Fredningszonerna består i praktiken av sex 400 meter breda farleder som sträcker sig från älvmynningen till Bottenhavet. I protokollet som förhandlingsdelegationernas ordförande godkände den 25 juni 2009 konstateras att Finland och Sverige även i fortsättningen upprätthåller de delar av fredningszonerna som faller utanför det nya tillämpningsområdet. I Finland ingår bestämmelser om fiskleder, vilka motsvarar fredningszonerna, i 12 § i vattenlagen och i 24 § i lagen om fiske. Inom fredningszonerna gäller förbud att sätta ut eller använda ett fångstredskap så att fiskens gång där kan förhindras eller att fisken inte kan komma till fredningszonen eller röra sig där.

Vid älvmynningen är allt slags fiske med storryssjor, redskap försedda med botten samt kroknät och andra redskap för fångst av lax eller öring förbjudet. Förbudet motsvarar bes-

tämmelsen i kapitel 5 artikel 4 i 1971 års överenskommelse, och det bygger på en önskan att säkerställa fiskens möjligheter att röra sig mellan älv- och havsområdet. Däremot ingår bestämmelsen i andra stycket i samma artikel om utsättande av redskap av visst slag i sundet mellan öarna Stora Tervakari och Hamppuleiviskä inte längre i vare sig den nya gränsälvöverenskommelsen eller i fiskestadgan, eftersom svenska staten har inlöst området i fråga.

4 §. Definitioner. I paragrafen definieras de centrala begreppen för fiskeredskap i fiskestadgan. Det har ansetts vara nödvändigt att inkludera en förteckning över definitionerna i fiskestadgan med tanke på de lokala förhållandena samt på grund av vissa skillnader mellan finsk och svensk rättspraxis.

Med fast redskap avses redskap med ledarm avsedda att användas på samma ställe under minst två dygn. Som exempel på fasta redskap nämns laxfällor och storryssjor. Av småryssjans definition följer för storryssjans del att någon del av ledarmen eller av redskapet ska vara minst 1,5 meter hög. Definitionen av fast redskap motsvarar till stor del storryssjans definition i 8 § i förordningen om fiske. I förhandlingarna har utgångspunkten varit att ett fast redskap till sin konstruktion ska vara sådant att lax och öring kan frisläppas levande och oskadd ur det. Närmare bestämmelser om redskapens konstruktion ingår i 8 och 10 § nedan. Den närmare definitionen av ryssjors konstruktion diskuterades också under förhandlingarna men samförstånd mellan länderna uppnåddes slutligen endast beträffande bestämmelser om maskstorleken för näten i fasta redskap enligt 10 §.

Förankrade nät är ett nytt begrepp som har införlivats i fiskestadgan på grund av skillnaderna i den finskspråkiga och svenskspråkiga fisketerminologin. Termen motsvarar i Finland närmast av bottennät som har definierats i 6 § 2 mom. i förordningen om fiske. Förankrade nät avser sådana nät som satts ut eller förankrats i botten och som inte driver med vattnet. Enligt 7 § i fiskestadgan är det förbjudet att använda strömhinder vid fiske med förankrade nät. Av hävd används benämningen "koste" eller "laiska" för förankrade nät.

Flytnät har i fiskestadgan definierats som ett nät som driver med strömmen och kullenät som en not som är fäst vid båt. Motsvarande definitioner ingår inte i lagen om fiske eller i förordningen om fiske.

Med drag avses i fiskestadgan konstgjorda beten, wobblers, flugor eller därmed jämförbara lockmedel som är försedda med krokar och som med sina rörelser, färger eller former lockar fisken att hugga. Avsikten är att definitionen på ett omfattande sätt ska täcka alla drag som tillverkats konstgjort. Det är därmed förbjudet att använda andra slags drag.

Med handredskap avses spö, pilk och liknande rörliga redskap som är utrustade med lina och drag eller krok.

Med naturliga beten avses levande eller avlivade beten (maskar, larver, fiskar och dylika) och luktpreparat.

5 §. Fiskevårdsavgift. I paragrafen hänvisas till den nationella lagstiftningen om fiskevårdsavgift. I Finland uppbärs fiskevårdsavgift enligt 88 § i lagen om fiske. I Sverige finns inget motsvarande system. Vidare preciseras i paragrafen skyldigheten att erlagga fiskevårdsavgiften så att då man fiskar med drag även den som rör båten ska ha erlagt avgiften. Detta har ansetts vara klarast med tanke på övervakningen. Samma förfarande gäller också för Tana älv.

Fångstredskap, fisketider och minimimått

6 §. Tillåtna fångstredskap. I 1 och 2 mom. i paragrafen uppräknas de tillåtna fångstredskapen för fiske efter lax och öring och andra fiskarter. Vid fiske efter lax och öring får endast följande redskap användas: fasta redskap i havsområdet, flytnät, kullenät och håv i älvmrådet på fångstplatser enligt bilaga 2 samt spö och drag. Håv godkänns igen såsom ett traditionellt fångstredskap för fiske efter lax och öring. Det är förbjudet att använda fasta redskap och not på älvmrådet och flytnät, kullenät (kolknot) och håv på havsområdet. Även användning av förankrade nät för fiske efter lax och öring på älven och på havsområdet är förbjudet. Bakgrunden till bestämmelsen är behovet att hindra effektivt nätfiske efter lax och öring. Vid fiske efter andra fiskarter tillåts de flesta redskapstyperna, såsom förankrade nät annanstans än på forsområden, men inte trålredskap.

Fångstplatserna enligt bilaga 2 är så kallade traditionella fångstplatser, där man redan nu har tillåtit fiske med vissa traditionella fångstmetoder i större utsträckning än annanstans på älvmrådet. Gränsälvscommissionen enligt 1971 års överenskommelse har upprätthållit en förteckning över dessa fångstplatser och bilaga 2 grundar sig på denna förteckning av commissionen. Rätten till fiske på en fångstplats är en i 13 § i lagen om fiske och i 101 § i fastighetsbildningslagen avsedd särskild förmån vars existens och utsträckning vid behov kan avgöras i en fastighetsbestämning. Enligt 16 § i fiskestadgan kan förteckningen över fångstplatser i bilaga 2 ändras om det är nödvändigt till exempel på grund av ett beslut i en sådan fastighetsbestämning.

Enligt 3 mom. är det endast tillåtet att fiska med högst tre drag per redskap, dvs. per spö. Under fiske med handredskap måste redskapen enligt momentet hela tiden vara inom räckhåll för fiskaren. Med bestämmelserna försöker man förhindra överdimensionerat fiske med handredskap och uppkomsten av en negativ fiskekultur, såsom att lämna spön som är uppriggade till fiske utan övervakning.

Enligt 4 mom. är det tillåtet att iordningställa fångstplatsen i den omfattningen som är nödvändig för fisket. I 5 mom. bestäms att fiskande redskap dock inte får användas i iordningsställandet om avsikten är att fånga fisk. I 6 mom. bestäms om anmälningsskyldighet. Den som avser att iordningställa en fångstplats ska meddela om sin avsikt senast sju arbetsdagar innan detta påbörjas till de myndigheter som övervakar fisket som anges i momentet.

7 §. Förbjudna redskap och fiskemetoder. I paragrafen ingår bestämmelser om vissa förbjudna redskap och fiskemetoder. Förbuden motsvarar i huvudsak de förbud som finns i både Finlands och Sveriges respektive nationella fiskelagstiftningar och innefattar i vissa fall också förbud som följer av internationella förpliktelser. I 1 mom. konstateras det att andra redskap än de tillåtna redskap som anges i 6 § är förbjudna.

I 2 mom. förbjuds fiske med utter (harrbräde) och därmed jämförbara fiskemetoder, såsom med olika planare.

I 3 mom. förbjuds fiske med skjutvapen, bedövande eller giftiga ämnen eller med elektrisk ström. Förbudet motsvarar bestämmelsen i 8 § 2 mom. i fiskestadgan till 1971 års överenskommelse. I Finland ingår motsvarande förbud i 30 § i lagen om fiske. Också enligt artikel 23.1 i rådets förordning om bevarande av fiskeresurser genom tekniska åtgärder i Östersjön, Bälten och Öresund är det förbjudet att fiska med metoder som innefattar användning av sprängämnen, giftiga eller bedövande ämnen, elektrisk ström eller något slag av projektil. I 4 mom. förbjuds sådant fiske med krokars vars avsikt är att kroka fisken från utsidan eller på sådant sätt att risken för detta är uppenbar. En fisk som krokats utanför munnen ska genast släppas tillbaka i vattnet. Bestämmelsen motsvarar 12 § 2 mom. i förordningen om fiske, om än kravet att släppa fisken tillbaka i vattnet inte ingår i momentet. Det centrala syftet för bestämmelsen är att förhindra så kallat ryckfiske, dvs. att få fisken att fastna från utsidan med lämpliga krokars och drag. Skyldigheten att släppa fisken tillbaka till vattnet har tillagts som ett nytt element för att effektivisera genomförandet av förbudet.

I 5 mom. förbjuds fiske med ljuster och med andra redskap som genomtränger fisken från utsidan. Skaftförsedd huggkrok får dock användas för att lyfta fisk som fångats med annat redskap. I Finland är användning av ljuster och motsvarande redskap förbjudet vid fiske i lax- och sikförande älvar enligt 12 § 1 mom. i förordningen om fiske.

I 6 mom. förbjuds användningen av strömhinder, ledarm eller andra fasta konstruktioner vid fiske med förankrade nät. Om en fast konstruktion placeras i strömmande vatten bildas ett sel bakom anläggningen, dit fisken går för att vila och är då lätt att fånga. En sådan konstruktion är t.ex. en bropelare. Förbudet motsvarar bestämmelsen i 5 § 3 mom. i fiskestadgan till 1971 års överenskommelse med tillägg för omnämnandet av annan fast konstruktion. Begreppet ledarm kommer från den finska fiskelagstiftningen och har ingen motsvarighet i den svenska fiskelagstiftningen varför det har ansetts vara nödvändigt att införa en uttrycklig bestämmelse om ledarmar i fiskestadgan.

I den nya fiskestadgan ingår inte längre något förbud mot att använda eld och ljus vid fiske med håv såsom i 7 § i fiskestadgan till 1971 års överenskommelse, eftersom ett sådant förbud inte längre behövs.

Enligt 7 mom. får föremål avsedda att skrämma fisken eller hindra dess gång inte placeras i eller ovanför vattnet. Genom förbudet vill man bland annat hindra att fisken leds in i fångstredskapen.

Enligt det sista momentet är det förbjudet att förvara förbjudna redskap ombord eller att på annat sätt hålla dem till hands. Det samma gäller under förbudstid för redskap som är tillåtna vid andra tider. I havsområdet är det även tillåtet att under förbudstid transporterna redskap som är tillåtna förutsatt att de är bundna och undanstuvade. T.ex. transport från fångstplatsen till en närbelägen ö av fasta redskaps delar kan komma i fråga. Det är också tillåtet att transportera jaktvapen så att det under jakttiden kan transporteras t.ex. över en älv. I 108 § i lagen om fiske ingår sanktioner för den som håller förbjudna fångstredskap i båt eller fartyg eller i övrigt så att de är lätt åtkomliga för fångst. Enligt 100 § 3 mom. i lagen om fiske ska myndigheten eller fiskeövervakaren förstöra förbjudna fångstredskap eller deras delar eller göra dem obrukbara för fiske.

8 §. Fångstredskapens konstruktion och placering. I paragrafen ingår bestämmelser om vissa begränsningar för redskapens konstruktion och placering. Genom att reglera fångstredskapens material och maskstorlek försöker man spara unga fiskar och andra fiskarter än dem som är föremålet för fisket.

Enligt 1 mom. får vid fiske med nät efter andra fiskarter än lax och öring endast sådana flytnät och förankrade nät användas som består av enkel nätduk utan påse (grimm) tillverkad av entrådig nylon (monofil) med en maximal tjocklek på 0,20 millimeter. I havet är det dock tillåtet att använda grövre tråd i nät med maskstorlek upp till 40 millimeter. Med bestämmelserna vill man hindra användningen av starka nät avsedda för fiske efter lax och öring vid fiske efter andra fiskarter, men samtidigt möjliggöra användningen i havet av småmaskiga nät och av nät som är starkare än begränsningen till exempel vid fiske av strömming och siklöja. Lax och öring fastnar inte i dessa nät.

I 2 och 3 mom. ingår bestämmelser om maximilängd för näten. Ett flytnät får vara högst 120 meter långt. Ett kullenät får vara högst 200 meter långt och ett förankrat nät får vara högst 60 meter långt. Dessa begränsningar för nätens längd gäller dock inte vid fiske i havsområdet från och med den 1 augusti och till och med den 30 april och inte heller vid fiske i havsområdet med förankrade nät vars maskstorlek är högst 40 millimeter. Vidare är det förbjudet att sätta ut förankrade nät närmare än 60 meter från ett förankrat nät som satts ut tidigare. Med bestämmelserna om nätens längd och avstånd från andra nät vill man hindra överdimensionerat fiske med nät efter lax och öring. Man vill dock tillåta motiverat nätfiske av andra fiskarter. Bestämmelserna om längd och avstånd för förankrade nät

motsvarar bestämmelserna i 4 § punkt 3 och 4 i jord- och skogsbruksministeriets beslut om fiske inom Torne älvs fiskeområde.

Enligt 4 mom. får ingångsöppningen på en mjärde för nejonöga inte överskrida 16 centimeter. Syftet med bestämmelsen är att säkerställa att man inte kan fiska efter lax med mjärde och mjärdens ingång kan därför även vara betydligt mindre.

Enligt 5 mom. är det förbjudet att använda metalltråd, metallwire eller motsvarande i fångstredskapen. Förbudet gäller dock inte mjärddar och håvar för fiske efter lax och öring. Bestämmelsen om materialet för håvar för fiske efter lax och öring hör samman med bestämmelsen om tillåtna redskap i 6 § 1 mom. till vilka också håvar för fiske av lax och öring hör. Enligt 6 mom. är fiske med håv efter andra fiskarter än lax och öring tillåtet bara med håv som är tillverkad av enträdig nylon (monofil) med en trådtjocklek på högst 0,40 millimeter och av nät med minst 80 millimeters maskstorlek. Genom materialbegränsningarna vill man bland annat förhindra användningen av laxhåvar tillverkade av wire under sikens håvningstid, då det är förbjudet att fiska efter lax med håv.

9 §. Märkning av redskap. I paragrafen bestäms om skyldigheten att märka redskapen med ägarens eller brukarens namn och kontaktuppgifter. På detta sätt vill man effektivisera övervakningen av fisket. Skyldigheten gäller inte handredskap som hålls i handen eller annars finns inom räckhåll för fiskaren. Däremot ska håvar märkas. Bestämmelsen har skärpts i förhållande till bestämmelsen i 1971 års överenskommelse.

10 §. Maskstorlek. I paragrafen ingår bestämmelser om maskstorlek för nätreddskap i älv- och havsområdet. I Finland ingår bestämmelser om sättet för mätning av maskvidd i 15 § i förordningen om fiske. Även i EG-rättsakter ingår bestämmelser om sättet för mätningen av maskstorlek. Syftet med bestämmelserna om maskstorlek är att förhindra att fiskar under minimimått fastnar i nätets maskor och att andra fiskarter än de som fiskas blir fångade. Därför bestäms en större maskstorlek för lax och öring än för sik eller mindre fiskar såsom strömming och siklöja.

I 1 mom. bestäms om maskstorleken för redskap i älvfiske. Enligt punkt 1 ska maskstorleken vara minst 100 millimeter vid fiske efter lax eller öring med flytnät och kullenät. Bestämmelsen motsvarar bestämmelsen i 18 § i fiskestadgan till 1971 års överenskommelse. Enligt punkt 2 ska maskstorleken vara minst 80 millimeter och högst 100 millimeter vid fiske efter andra fiskarter än lax och öring med flytnät och kullenät. I punkt 3 har de samma minimi- och maximimått bestämts för maskstorleken för förankrade nät. Enligt punkt 4 ska maskstorleken vara högst 80 millimeter vid fiske med småryssja som är tillåten vid fiske efter andra arter. I 2 mom. ingår bestämmelser om maskstorleken för fasta redskap och förankrade nät i havsområdet. Bestämmelserna avviker i någon mån från kraven som gäller maskstorleken i 19 § i fiskestadgan till 1971 års överenskommelse. Enligt den nu gällande bestämmelsen

är den minsta maskstorleken för nät, notar och fasta redskap för fiske efter strömming och siklöja 24 millimeter och den största maskstorleken 38 millimeter. Enligt den nya fiskestadgan får maskstorleken i fiskhuset för fasta redskap vara högst 80 millimeter, vilket lämpar sig för fiske efter både lax, öring och sik. Det är inte nödvändigt att införa bestämmelser om maskstorlek vid fångst av strömming och siklöja. Enligt punkt 2 får maskstorleken för förankrade nät inte överstiga 90 millimeter mellan den 1 maj och den 31 juli. Under övrig tid ska maskstorleken vara högst 40 millimeter eller minst 90 millimeter. För nätfiske efter strömming kompletterar bestämmelsen bilaga III till rådets förordning om bevarande av fiskeresurser genom tekniska åtgärder i Östersjön, Bälten och Öresund, enligt vilken minimi-måttet för maskstorleken på nät vid fiske efter strömming är 16 millimeter.

11 §. Fiskesäsongen och fredningstiderna. I paragrafen bestäms om förbud mot fiske efter lax och öring och om undantag till förbudet. Huvudregeln enligt 1 mom. är att fiske efter lax och öring är förbjudet. Undantagen till förbudet ingår i paragrafen. Enligt 2 mom. är allt fiske i älvmrådet förbjudet från och med den 15 september till och med den 15 december. Under denna tid är dock fiske efter nejonöga med mjärde tillåtet. Denna så kallade höstfredning föreslås förlängd med en månad till den 15 december så att förbudet skulle omfatta fiske i öppet vatten, vilket blivit möjligt i och med klimatförändringen. Höstfredningen är nödvändig för att skydda fortplantningen av fisk som leker.

I 3 mom. ingår ett undantag till förbudet i 1 mom. för fiske efter lax och öring när det gäller handredskap. Fiske med handredskap är tillåtet från och med den 1 juni till och med den 31 augusti med undantag för den så kallade veckofredningen som gäller från söndag klockan 19 till måndag klockan 19. I fiskestadgan har klockslagen meddelats både i finsk och i svensk tid, för avsikten är att veckofredningen börjar samtidigt i båda länderna oberoende av tidsskillnaden. Fiskesäsongen förkortas sålunda i början och förlängs i slutet så att fiskesäsongen för handredskap omfattar sammanlagt tre månader. Dessutom förkortas veckofredningen från två dygn till ett dygn. Genom förkortningen beaktas fisketurismens behov. När man beaktar den förkortade veckofredningen motsvarar den totala fiskesäsongen den nuvarande fiskesäsongen på tre och en halv månad med längre veckofredning. Maj föreslås vara fredningstid för att skydda öringen som då stiger i älven. I 7, 13 och 14 § i fiskestadgan ingår också särbestämmelser om rätten till fiske med handredskap.

I 4 mom. ingår bestämmelser om undantag för fiske efter lax och öring i älvmrådet på fångstplatserna enligt bilaga 2. Fiske efter lax och öring tillåts vid vissa tidpunkter. Syftet med bestämmelserna är att tillåta och delvis utvidga de traditionella fångstmetoderna. Fiske efter lax med håv har nu varit förbjudet. Enligt fiskestadgan är fiske med håv tillåtet under midsommarveckan från måndag klockan 19 till söndag klockan 19 och fiske med flytnät och kullenät under midsommarveckan från och med tisdagen till och med torsdagen och under de två veckoslut som följer på midsommaren från fredagen klockan 19 till söndagen klockan 19. De tillåtna fisketiderna har uppdelats i flera perioder för att fiske efter lax och öring ska kunna omfatta alla fiskeplatser i älven oberoende av hur laxens lekvandring

framskrider. Fiskesäsongen har förlagts till veckan innan midsommaren, för att möjliggöra det traditionella fisket av midsommarlax.

I 5 mom. ingår bestämmelser om traditionella fiskemetoder för andra arter på fångstplatserna i bilaga 2. En begränsning av håvfisket efter sik under perioden från början av maj till midsommarveckan motiveras särskilt av att vandringsssikbeståndet i Torne älv på basis av den senaste fångstutvecklingen fortsätter att försvagas. För att effektivera övervakningen har även håvfiskets startdatum förlagts till samma tidpunkt oberoende av mållart. En granskning av starttidpunkten för fiske efter sik kan bli aktuell som en del av de möjligheter till undantag som fastställs i 16 och 18 §. Grunden härtill vore då bland annat faktorer som hänför sig till turismen. Fiske efter andra arter med flytnät och kullenät är tillåtet på fångstplatserna i bilaga 2 från och med den 15 juli till och med den 14 september.

I 6 mom. fastställs fiskesäsongen i havsområdet med fasta redskap. Fiske efter andra arter än lax och öring med fasta redskap är tillåtet från och med den 11 juni till och med den 31 oktober. Fiske efter lax och öring med fasta redskap kan inledas tidigast den 17 juni klockan 12. Fiske efter öring slutar den 31 augusti och fiske efter lax slutar den 15 september.

Enligt 7 mom. får respektive avtalspart genom nationella bestämmelser för olika fiskarkategorier fastställa senare startdatum för fiske efter lax och öring samt begränsningar gällande fångstredskap vid fiske med fasta redskap. Yrkesfiske eller övrigt fiske med fasta redskap börjar dock senast den 29 juni.

I nuläget ingår bestämmelser om fångsttider i 4 § 2 mom. i jord- och skogsbruksministeriets beslut om fiske inom Torne älvs fiskeområde. Skillnaden jämfört med den nuvarande regleringen är också den att fiske efter lax och öring med fasta redskap blir tillåten också för andra än sådana yrkesfiskare som avses i 6 a § i lagen om fiske. När den ovan nämnda möjligheten att utfärda nationella bestämmelser används, kan olika fiskarkategorier beaktas då fisketiderna bestäms.

Fisketiderna för fiske med fasta redskap var den största frågan och problempunkten i förhandlingarna. Finlands mål var att minska fisket utanför Torne älv på den svenska sidan i juni med fasta redskap. Motsvarande fiske har inte varit tillåtet på den finska sidan. Sverige framhöll dock hela tiden under förhandlingarna att rätten till laxfiske på havet hör till ägaren av vattenområdet och att Sveriges avsikt var att hålla skärgården levande och att efterleva grundlagens krav gällande egendomsskydd. Sverige ansåg därför att landet inte hade politiska eller rättsliga möjligheter att ställa andra än absolut nödvändiga fiskebegränsningar för sina egna vattenområden. När Sveriges absoluta motstånd och förstärkningen av laxbeståndet beaktades kom man fram till en modell där man inte alls får sätta ut fasta redskap under försäsongen före den 11 juni. Det egentliga laxfisket får börja först den 17 juni kl. 12.

För att öka bestämmelsernas effekt förstärktes de med bestämmelser om övervakning, vilka infördes i 12 § 3 mom. och 21 § i fiskestadgan och i det gemensamma protokollet av den

25 juni 2009. Fiskare som fiskar efter andra arter med fasta redskap innan fiskesäsongen för lax och öring börjar ska enligt protokollet göra förhandsanmälningar om vittjning av fångstredskapen och förhandsanmälan om landning av fångsten. Dessutom begränsas landningsställena och tidpunkter för vittjande av redskap. Innan fiskesäsongen för lax börjar ska fiskhusen på alla fasta redskap dagligen tömmas på lax och öring. Detta gäller i synnerhet den 17 juni på förmiddagen. I detta sammanhang ska myndigheterna utföra riskbaserad övervakning. På detta sätt strävar man efter att minimera tagandet av fångsten av lax och öring som hamnat i fasta redskap under förbudstiden. Skyldigheten att frisläppa fisken utgör ett led i att främja laxens och öringens stigning i älven.

Som en följd av skillnaderna i synsättet mellan Finland och Sverige konstaterades det att det i havsområdet kan finnas grunder till olika reglering för fiske efter lax och öring på den finska och på den svenska sidan. Den nationella likställdheten mellan dem som fiskar i det finska havsområdet kräver också att finländska fiskare på överenskommelsens tillämpningsområde inte försätts i en väsentligt annorlunda ställning än andra fiskare på kustområdet. Kustområdets fiske har begränsats genom statsrådets förordning om begränsningar av laxfisket i Bottniska viken och Simo älv. Den nationella principen om likabehandling leder således till att laxfisket på den finländska sidan i huvuddrag ordnas i enlighet med ovan nämnda förordning av statsrådet eller en reglering som kommer i stället för den. En separat reglering är motiverad trots att man generellt med fiskestadgan försöker uppnå en gemensam reglering och lika behandling på hela det område som överenskommelsen omfattar. På detta sätt kan man även i större utsträckning beakta olikheterna i strukturen för fisket i båda länderna. I Sverige har laxfisket traditionellt varit förlagt till älvmynningsarna medan man i Finland kan idka fiske längs Bottniska vikens grunda kust.

Enligt det sista momentet får pålning och förankring av fasta redskap inledas innan fisket är tillåtet. Utsättande av ej fiskande delar får påbörjas tidigast sju dygn innan fiske är tillåtet enligt fiskestadgan. Tidsfrister för utsättande av fasta redskap har förlängts för att förbättra fiskarnas arbetssäkerhet och arbetsförhållanden.

12 §. Minimimått och återutsättning av fisk. I paragrafen ingår bestämmelser om minimimått för vissa fiskar samt om hur mätningen ska utföras. Bestämmelserna om minimimått syftar till att skydda sådana fiskar i tillväxtålder som ännu inte har uppnått könsmognad.

Bestämmelsen om minimimåtten motsvarar bestämmelsen i 13 § i fiskestadgan till 1971 års överenskommelse. Minimimåttet för lax är 50 centimeter liksom hittills. I Finland regleras minimimåttet för havslax i 19 § i förordningen om fiske, enligt vilken minimimåttet för havslax är 60 centimeter, förutom i Bottenviken där det är 50 centimeter. Bestämmelsen motsvarar bestämmelsen i rådets förordning om bevarande av fiskeresurser genom tekniska åtgärder i Östersjön, Bälten och Öresund. I förordningen har minimimåttet för lax bestämts

till 60 centimeter, förutom i Bottenviken där minimimåttet är 50 centimeter. I förordningen har minimimåttet för havsöring bestämts till 40 centimeter.

Rådsförordningen gäller bara havsfiske och den tillämpas inte på de inre vattnen. Därmed ingår det inte bestämmelser i gemenskapslagstiftningen om minimimått för lax på Torne älvs fiskeområde. Enligt artikel 10 i den grundläggande EG-förordningen om den gemensamma fiskeripolitiken, dvs. rådets förordning om bevarande och hållbart utnyttjande av fiskeresurserna inom ramen för den gemensamma fiskeripolitiken, sägs att medlemsstaterna får vidta åtgärder för bevarande och förvaltning av bestånd i vatten under deras överhöghet eller jurisdiktion under förutsättning att de är förenliga med målen för den gemensamma fiskeripolitiken och inte är mindre stränga än den gällande gemenskapslagstiftningen. Minskningen av laxens minimimått till 50 centimeter är således förenligt med ovan nämnda rådsförordning.

Ett mindre minimimått för lax på Torne älvs fiskeområde är motiverat, eftersom laxar som är 50-60 centimeter långa är unga hanar, så kallad grilse. Grilsen anses vara biologiskt mindre värdefulla och det är önskvärt att de fångas.

I 1 mom. ingår också bestämmelser om minimimått för öring och harr. Enligt 13 § i den gällande fiskestadgan är minimimåttet för öring 30 centimeter i en avgränsad del av Torne älvs fiskeområde, medan den på andra håll är 40 centimeter. Enligt den nya bestämmelsen är minimimåttet för öring 50 centimeter på hela Torne älvs fiskeområde. Sålunda motsvarar minimimåttet det minimimått för öring som bestäms i rådets förordningar samt i Sveriges nationella lagstiftning och tryggar på detta sätt öringbeståndens fortbestånd. Minimimåttet för harr höjs från 25 centimeter till 35 centimeter för att förstärka harrbestånden. I paragrafen bestäms i enlighet med gällande EG-bestämmelser hur minimimåttet ska mätas på fisken. Enligt 2 och 3 mom. ska fisk som inte uppfyller minimimåttet omedelbart släppas tillbaka i vattnet, levande eller död. Även fisk som uppfyller minimimåttet ska släppas tillbaka i vattnet, levande eller död då den fångats under fredningstiden eller med förbjudna redskap eller fiskemetoder, eller då det är fråga om en övervintrad lax. Genom bestämmelsen strävar man efter att förhindra att olaglig fångst tas till godo.

I 4 mom. ingår en bestämmelse om en särskild skyldighet att vittja fiskhusen minst en gång per dygn och varsamt släppa tillbaka all fångad lax och öring då fiskaren i enlighet med 11 § 6 mom. fiskar med fasta redskap innan fiske efter lax och öring är tillåtet. Genom bestämmelsen vill man främja laxens och öringens lekvandring i älven och säkerställa att fasta redskap inte de facto används till fiske efter lax och öring under förbudstiden.

Särskilda bestämmelser för spöfiske och fiske med håv

13 §. Fiskekvot. I paragrafen bestäms om fiskekvot för fiskare per dygn vid fiske med spö och drag eller håv. Det är tillåtet att fånga och behålla en lax eller öring per fiskare och dygn. Bestämmelsen motsvarar i huvudsak 5 § punkt 5 i jord- och skogsbruksministeriets beslut om fiske inom Torne älvs fiskeområde med den skillnad att paragrafen som nu är i kraft endast gäller fiske efter lax med drag.

14 §. Användning av båt vid fiske med drag. I 1 mom. bestäms att fiske efter lax och öring med handredskap från förankrad båt inte får störa andras fiske. Syftet med bestämmelsen är att undvika en situation där man genom att förankra båtarna i praktiken reserverar de bästa fiskeplatserna. Behovet för förbud mot förankring kan bäst bedömas på regional nivå. Med bestämmelsen försöker man uppmuntra till ett sådant uppförande vid fisket som beaktar andra fiskare och där den förankrade båten väjar för en båt som kommer roende till platsen.

I 2 mom. förbjuds användning av motor vid fiske med drag från båt. Förbudet motsvarar bestämmelserna i 5 § punkt 4 i jord- och skogsbruksministeriets beslut om fiske inom Torne älvs fiskeområde och har införts i fiskestadgan i enlighet med Finlands krav. Förbudet gäller inte lugnvattnen nedströms bron mellan Övertorneå i Sverige och Aavasaksa i Finland. Vidare är det förbjudet att använda motor närmare än 200 meter från forsområdena. Genom bestämmelsen vill man underlätta övervakningen av förbudet att använda motor på forsacken mellan lugnvattnen och fors. Förbudet hindrar inte användning av motor för att komma till och från fångstplatsen utan avsikten är att förebygga ett alltför effektivt fiske med hjälp av motor till exempel vid fiske i strömvatten. Förbudet mot att använda motor har samband med bestämmelsen om förankrade båtar i 1 mom. Med beaktande av överenskommelsens syfte och mål är avsikten att paragrafen tolkas omfattande så att användning av motor också är förbjudet vid fiske med drag så att reven hålls i handen. Å andra sidan gäller förbudet enligt paragrafen inte personer vars funktionsförmåga, till exempel på grund av sjukdom eller handikapp, är nedsatt på ett sätt som försvårar användning av båt utan motor. Vid behov ska personen på ett lämpligt sätt tillförlitligt kunna påvisa funktionsnedsättningen för att förhindra eventuella försök till missbruk.

Enligt 3 mom. får i Finland Närings-, trafik- och miljöcentralen i Lappland och i Sverige Fiskeriverket efter ansökan i ett enskilt fall av särskilda skäl bevilja undantag från förbudet mot att använda motor. Med särskilda skäl avses i detta sammanhang bland annat situationer där fiskaren på grund av sjukdom eller handikapp måste använda motorbåt för att kunna fiska. Myndigheterna ska underrätta varandra om sådana meddelade beslut.

Övriga bestämmelser

15 §. Myndigheter. I paragrafen utses till i artikel 26 i gränsälvsoverenskommelsen avsedd myndighet i Finland Närings-, trafik- och miljöcentralen i Lappland och i Sverige Fiskeriverket och Länsstyrelsen i Norrbottens län då det är fråga om förvaltning av fiske på fiskeområdet och om beviljande av undantag från bestämmelserna i fiskestadgan. Regeringarna i Finland och Sverige eller de myndigheter som utsetts av dem får ingå avtal om föreskrifter om fiske som avviker från fiskestadgan. Olika situationer som bestämmelsen om bemyndigande avser har behandlats i samband med 16, 18 och 19 § i fiskestadgan, och 15 § utgör således inte ensam en självständig bestämmelse om bemyndigande.

16 §. Bestämmelser som avviker från fiskestadgan. Enskilda bestämmelser i fiskestadgan ska vid behov kunna ändras flexibelt och dynamiskt om fiskbeståndens situation kräver eller tillåter det (flexibilitetsprincipen). Paragrafen innehåller de närmare förutsättningarna för att utfärda sådana bestämmelser. Regeringarna eller de myndigheter som de har utsett får utfärda bestämmelser om tillåtna fisketider, fiskemetoder, tillåtna redskap, antal redskap och om vilka fångstplatser som ska omfattas av bilaga 2 till stadgan. Bestämmelserna kan vid behov begränsas till att bara gälla en del av fiskeområdet, fiskesäsongen eller en enskild fiskemetod. Med bestämmelser som avviker från fiskestadgan avses dels bestämmelser som är strängare än fiskestadgan, dels bestämmelser som är lindrigare än den. Med stöd av bemyndigandet kan myndigheterna till exempel senarelägga starten på den tillåtna fiskesäsongen i havsområdet eller tidigarelägga den, om de biologiska omständigheterna kräver eller tillåter det.

Bemyndigandet att utfärda bestämmelser är kopplat särskilt till de biologiska omständigheterna. Bestämmelser kan utfärdas endast om fiskbeståndens situation tillåter det. Detta krav måste beaktas särskilt när bestämmelser som är lindrigare än fiskestadgan utfärdas. Bestämmelsen ska vara motiverad och ändamålsenlig också för fisket. Bestämmelserna ska vara sådana att de inte leder till ökning av fisket i strid med fiskestadgan eller gränsälvsoverenskommelsen. Ett av syftena med gränsälvsoverenskommelsen är enligt artikel 2.2 punkt d skydd och hållbart nyttjande av fiskbestånden. Detta mål får inte äventyras genom myndigheternas bestämmelser. Bestämmelser som är strängare än fiskestadgan och som alltså innebär en sådan inskränkning av rätten till fiske som är strängare än fiskestadgan får utfärdas endast om det är nödvändigt för skyddet av fiskbestånden och för säkrande av ett hållbart nyttjande. Bestämmelserna får tidsbegränsas att gälla en fiskesäsong i taget, men de kan också gälla tills vidare.

Enligt 3 mom. ska tidpunkterna för tillåten fiskestart ses över årligen enligt 11 § ovan. På basis av översynen kan regeringarna eller de myndigheter som de utsett med beaktande av fiskebeståndens situation komma överens om ändringar enligt 1 mom. De överenskomna ändringarna ska upptecknas i ett särskilt protokoll som upprättas gemensamt.

I 4 mom. bestäms om de överläggningar mellan myndigheterna som ska föregå utfärdandet av bestämmelser. Överläggningarna ska inledas i ett så tidigt skede att bestämmelserna kan utfärdas i god tid innan fiskesäsongen inleds. Myndigheterna ska nå samförstånd om saken senast den 1 april det år då bestämmelserna ska tillämpas.

I artikel 30 i gränsälvöverenskommelsen föreskrivs om förfarandet i situationer där det uppstår tvist mellan parterna om överenskommelsens tolkning eller tillämpning. Eftersom fiskestadgan utgör en integrerad del av gränsälvöverenskommelsen kan den mekanism som anges i avtalet tillämpas också i sådana situationer där samförstånd om åtgärderna enligt 16 § i fiskestadgan inte nås.

17 §. Fiskestillstånd. Kapitel 5 artikel 3 i 1971 års överenskommelse innehåller bestämmelser om fiskekort som berättigar till fiske efter lax och öring. Bestämmelserna har varit nödvändiga eftersom rätten att fiska efter lax och öring i Sverige hör ihop med fastighetsägandet och begränsas därför i enlighet med fastighetsgränserna. I Finland hör fiske efter lax till staten på basis av en regalrätt. Med stöd av bestämmelserna i 1971 års överenskommelse skulle det i princip ha varit möjligt för gränsälvskommisionen att bestämma om fiskekort för högst tio år i sänder. Bestämmelserna om fiskekort har dock inte tillämpats som sådana utan i praktiken har gränsälvskommisionen kommit överens med innehavarna av fiskerätten om ett enhetligt tillstånd för fiske efter lax och öring. Denna praxis har visat sig fungera bra och avsikten är att det ska vara möjligt att även framöver fortsätta med ett motsvarande arrangemang.

I paragrafen bemyndigas sålunda Närings-, trafik- och miljöcentralen i Lappland och Fiske- riverket eller en instans som myndigheterna utsett att förvalta fiskestillstånden på statens vägnar. Avsikten är att uppgiften även i fortsättningen kan ges åt gränsälvskommisionen. Vid fiske på ett sådant område där fiskerätten innehas av staten är de alltid myndigheterna enligt 1 mom. som överlåter fiskestillståndet. För att övervakningen av tillstånd inte ska försvåras oskäligt mycket ska också roddaren ha tillstånd vid fiske efter lax och öring från båt. I 2 mom. konstateras att de ovannämnda myndigheterna kan avtala om gemensamt fiskestillstånd med övriga fiskerättsägare i älven. Vidare bemyndigas myndigheterna att avtala om bestämmelser som gäller fiskestillstånd för fiske efter lax och öring. Myndigheterna har även rätt att avtala om andra nödvändiga bestämmelser som gäller försäljning av fiskestillstånd. De som löst ut ett fiskestillstånd har rätt att fiska efter lax eller öring med drag eller motsvarande fångstredskap i en viss del av älvmrådet oberoende av riksgränsen. Om en enskild fiskerättsinnehavare inte vill avtala om ett gemensamt fiskestillstånd för ett visst vattenområde, är det vid fiske inom detta område inte möjligt att överskrida riksgränsen utan att skaffa flera tillstånd.

Intäkterna från försäljningen av fiskestillstånd hör till dem som innehar rätten till fisket i området i proportion till deras andelar i vattenområdena. Värdeandelarna för statens fiskerätt, regalrätt eller annan fiskerätt som baserar sig på särskilda grunder ska dock bestämmas

särskilt i avtalet mellan myndigheterna och fiskerättsinnehavarna, eftersom de inte kan räknas ut direkt på basen av andelarna i vattenområdena.

Tillståndsinktäkterna från fisketillstånd ska sättas in på ett för Finland och Sverige gemensamt konto. Från intäkterna betalas först de privata fiskerättsinnehavarnas andelar. Därefter ska återstoden av intäkterna som tillhör staten användas till sådana åtgärder för övervakning av fisket och forskning som myndigheterna gemensamt avtalat om.

18 §. Fiskeuppvisningar och fisketävlingar. I paragrafen ges Närings-, trafik- och miljöcentralen i Lappland och Fiskeriverket och Länsstyrelsen i Norrbottens län rätt att bevilja tillstånd för fiske vid fiskeuppvisningar och fisketävlingar. Tillstånd får beviljas med avvikelse från bestämmelserna i fiskestadgan. Tillståndet beviljas av myndigheten i sökandens hemland. Tillståndet kan beviljas efter överenskommelse med det andra landets myndigheter om ärendet. Tillståndet ska innehålla nödvändiga tillståndsvillkor. Den andra partens myndighet ska underrättas om tillståndet. Vid handläggningen av tillståndsärendet tillämpas artikel 21 i gränsälvsöverenskommelsen.

19 §. Fångst för vetenskapliga ändamål. I paragrafen ges Närings-, trafik- och miljöcentralen i Lappland och Fiskeriverket och Länsstyrelsen i Norrbottens län rätt att med avvikelse från fiskestadgans bestämmelser bevilja tillstånd för fångst för vetenskapliga ändamål. Liksom vid fiskeuppvisningar och fisketävlingar kan ett tillstånd beviljas efter överenskommelse med det andra landets myndighet om ärendet. Behörigheten att bevilja tillståndet bestäms enligt sökandens hemland. För beviljandet av tillstånd behövs dessutom fiskerättsinnehavarens samtycke. Sökanden är skyldig att inhämta detta. Tillståndsmyndigheten är skyldig att meddela myndigheten i det andra landet om beviljande av tillstånd för fångst för vetenskapliga ändamål. Även i dessa tillståndsärenden tillämpas artikel 21 i gränsälvsöverenskommelsen.

20 §. Yttrande av gränsälvskommisionen. I paragrafen ingår en bestämmelse om undantag till artikel 11 i överenskommelsen om skyldighet att inhämta yttrande av gränsälvskommisionen gällande beslut som gäller fiske. I artikel 11.3, som gäller gränsälvskommisionens befogenheter, har kommissionens rätt att avge yttranden gällande beslut och bestämmelser om fiske utformats på en allmän nivå. Rätten att avge yttranden hör särskilt samman med kommissionens uppgift enligt artikel 10.2 att följa överenskommelsens tillämpning och tillståndspraxis samt fästa parternas uppmärksamhet vid behov av ändringar i överenskommelsen. För att kunna följa överenskommelsens tillämpning och tillståndspraxis ska kommissionen få uppgifter om beslut som meddelats med stöd av överenskommelsen. Kommissionen har dock inte behörighet att ingripa i de nationella myndigheternas beslutsfattande i en enskild fråga och det är inte ändamålsenligt att kommissionen ger sitt yttrande i myndigheternas alla ärenden, inklusive de rutinmässiga. Därför

begränsas gränsälvscommissionens rätt att avge yttranden i paragrafen. I praktiken överväger den nationella myndigheten behovet att begära ett yttrande från fall till fall.

21 §. Övervakning. Paragrafen innehåller bestämmelser om övervakningen av efterlevnaden av överenskommelsen. Ansvar för övervakningen av efterlevnaden tillkommer de myndigheter som förvaltar fisket, dvs. av Närings-, trafik- och miljöcentralen i Lappland och av Länsstyrelsen i Norrbottens län. Övervakningsansvar har även de organ som enligt den nationella lagstiftningen i respektive land övervakar fisket, dvs. i Finland enligt 96 § i lagen om fiske polisen och gränsbevakningsväsendet och de i 97 § i lagen om fiske avsedda fiskeövervakarna. Båda parterna ska utnämna ett tillräckligt antal fiskeövervakare och säkerställa en tillräcklig övervakning.

Enligt 2 mom. får gemensamma finsk-svenska patruller också utöva övervakning tillsammans. I varje patrull ska det ingå en finsk och en svensk övervakare. Vid gemensam övervakning på det ena landets sida har det andra landets övervakare observatörsstatus.

I 3 mom. åläggs de behöriga lagövervakande myndigheterna, att vid behov utbyta information sinsemellan. Avsikten är att övervakarna meddelar den andra partens lagövervakande myndigheter om nödvändiga åtgärder när de observerar eller får vetskap om att det på den andra statens vatten idkas fiske i strid med fiskestadgan.

22 §. Tillämpning av allmän fiskelagstiftning. I paragrafen hänvisas till respektive lands gällande nationella fiskelagstiftning som ska tillämpas inom Torne älvs fiskeområde till den del särskilda regler om en viss fråga inte finns i fiskestadgan.

Lag

om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i gränsälvsöverenskommelsen mellan Finland och Sverige, om tillämpning av överenskommelsen och om upphävande av vissa lagar

Utfärdad i Helsingfors den 20 augusti 2010

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

De bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i den i Stockholm den 11 november 2009 ingångna gränsälvsöverenskommelsen mellan Finland och Sverige gäller som lag sådana Finland har förbundit sig till dem.

2 §

Den i artikel 6 i gränsälvsoverenskommelsen avsedda myndighet som ska utses av parten och den i artikel 17 i gränsälvsoverenskommelsen avsedda bevakningsmyndigheten är i Finland Närings-, trafik- och miljöcentralen i Lappland.

3 §

Jord- och skogsbruksministeriet får enligt 16 § i den fiskestadga som utgör en integrerad del av gränsälvsoverenskommelsen komma överens med Sveriges regering, eller någon myndighet som denna bestämmer, om undantag från bestämmelserna i fiskestadgan. Genom överenskommelsen får undantag göras från fiskestadgans bestämmelser om tillåtna fisketider och redskap, fiskemetoder, antal redskap eller andra tekniska fiskeregler och om de fångstplatser som omfattas av bilaga 2 till stadgan.

4 §

Genom förordning av statsrådet får bestämmelser utfärdas om tillåtna fisketider för fasta redskap som avses i 11 § sjätte stycket i fiskestadgan, om antalet redskap och om andra redskapsbegränsningar. Bestämmelser om tillåtna fisketider eller om redskapsbegränsningar ska utfärdas med beaktande av strävan att uppnå ett hållbart fiske och likabehandling av fiskare på den finska sidan av Bottniska vikens kustområde. Yrkesfiskare som avses i 6 a § i lagen om fiske (286/1982) får då prioriteras framför personer som fiskar på någon annan grund.

Genom förordning av statsrådet får bestämmelser som behövs för övervakningen av fisket med fasta redskap också utfärdas om förhandsanmälningar för vittjande av redskap och för fångster, om begränsningar i fångsternas landningsställen och tidpunkter för vittjande av redskap samt om andra åtgärder för övervakning av fiske med fasta redskap.

5 §

Genom denna lag upphävs

- 1) lagen om godkännande av vissa bestämmelser i den mellan Finland och Sverige avslutade överenskommelsen om flottningen i Torne och Muonio gränsälvar (561/1949),
- 2) lagen om godkännande av tillägg till överenskommelsen mellan Finland och Sverige om flottningen i Torne och Muonio gränsälvar (415/1964),
- 3) lagen om godkännande av vissa stadganden i gränsälvsoverenskommelsen mellan Finland och Sverige samt i den tilläggsöverenskommelse, som anslutits till överenskommelsen av den 17 februari 1949 mellan Finland och Sverige om flottningen i Torne och Muonio gränsälvar (902/1971),
- 4) lagen om fiske inom Torne älvs fiskeområde (494/1997).

6 §

Om ikraftträdandet av denna lag bestäms genom förordning av republikens president.

RP 264/2009

JsUB 10/2010

MiUU 1/2010

GrUU 14/2010

RSv 95/2010

Helsingfors den 20 augusti 2010

Republikens President

TARJA HALONEN

Minister

Juha Rehula

Republikens presidents förordning

om sättande i kraft av gränsälvsoverenskommelsen mellan Finland och Sverige, om ikraftträdande av lagen om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i gränsälvsoverenskommelsen, om tillämpning av överenskommelsen och om upphävande av vissa lagar samt om upphävande av förordningar om sättande i kraft av vissa överenskommelser ingångna med Sverige

Utfärdad i Helsingfors den 17 september 2010

I enlighet med republikens presidents beslut, fattat efter föredragning av jord- och skogsbruksministern, föreskrivs:

1 §

Den i Stockholm den 11 november 2009 mellan Finland och Sverige ingångna gränsöverenskommelsen träder i kraft den 1 oktober 2010 så som därom har överenskommits.

Gränsälvsoverenskommelsen har godkänts av riksdagen den 16 juni 2010 och av republikens president den 20 augusti 2010. Noterna om dess godkännande har utväxlats den 31 augusti 2010.

2 §

Lagen om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i gränsälvsoverenskommelsen mellan Finland och Sverige, om tillämpning av överenskommelsen och om upphävande av vissa lagar (722/2010) träder i kraft den 1 oktober 2010.

3 §

De bestämmelser i gränsälvsoverenskommelsen som inte hör till området för lagstiftningen är i kraft som förordning.

4 §

Genom denna förordning upphävs förordningen om bringande i verkställighet av vissa bestämmelser i den mellan Finland och Sverige avslutade överenskommelsen om flottningen i Torne och Muonio gränsälvar (562/1949), förordningen om bringande i kraft av tillägg till överenskommelsen mellan Finland och Sverige angående flottningen i Torne och Muonio gränsälvar (416/1964), förordningen om bringande i kraft av gränsälvsoverenskommelsen med Sverige samt den tilläggsöverenskommelse, som anslutits till överenskommelsen med Sverige av den 17 februari 1949 om flottningen i Torne och Muonio gränsälvar (903/1971), förordningen angående bringande i kraft av protokollet om ändring av bilaga B i gränsälvsoverenskommelsen med Sverige (51/1979), förordningen om ikraftträdande av avtalet om ändring av bilaga B till gränsälvsoverenskommelsen med Sverige (677/1987), förordningen om avbrytande av tillämpningen av vissa bestämmelser i bilaga B till gränsälvsoverenskommelsen med Sverige (528/1997) och förordningen om ikraftträdande av den med Sverige genom

notväxling ingångna tillfälliga överenskommelsen för uppfyllande av kraven i Europeiska unionens ramdirektiv för vatten (874/2003).

5 §

Denna förordning träder i kraft den 1 oktober 2010.

(Fördragstexten är publicerad i Finlands författningssamlings fördragsserie nr 91/2010)

Helsingfors den 17 september 2010

Republikens President

TARJA HALONEN

Jord- och skogsbruksminister

Sirkka-Liisa Anttila

Sopimuksen soveltamisalue kartalla
Överenskommelsens geografiska tillämpningsområde på karta

MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖ
JORD- OCH SKOGSBRUKSMINISTERIET

2014

ISBN 978-952-453-841-1 (Painettu)
ISBN 978-952-453-842-8 (Verkkajulkaisu)